ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1296

5 динара

29.10.1976 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVII

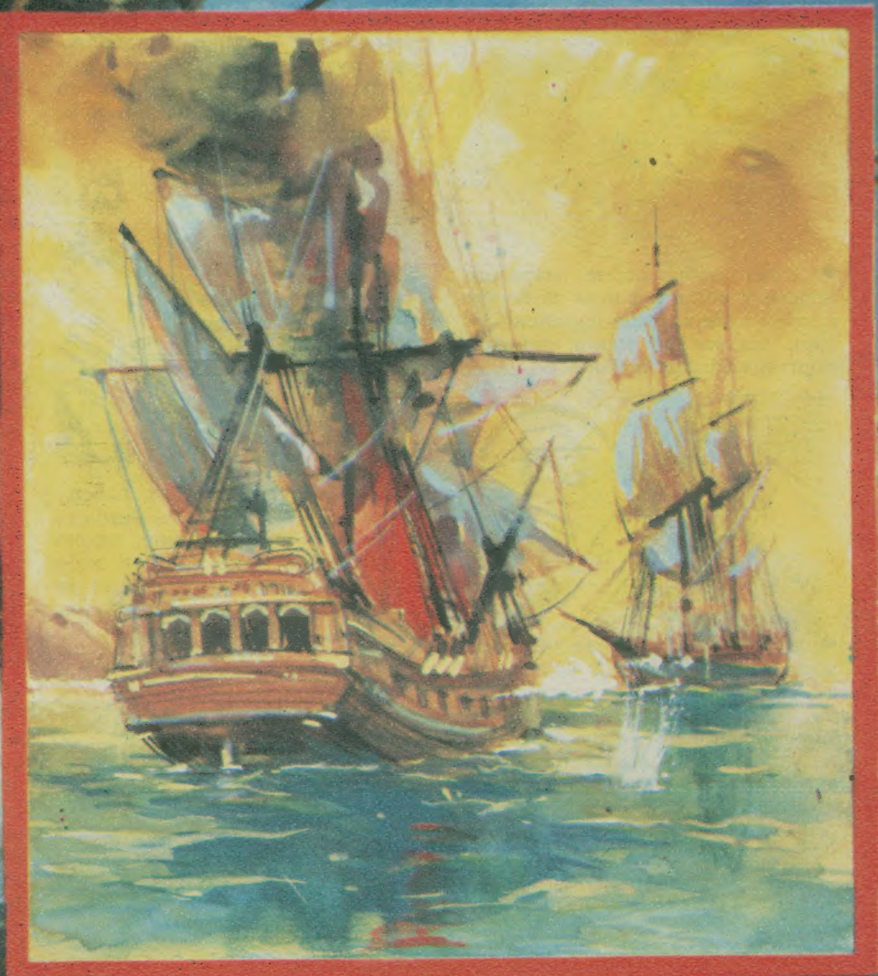

КОМПЛЕТАН СТРИП

ФАНТАЗИЈА

Рипли

Веровали или не!

У старој Кореји
ОЖАЛОШЋЕНИ
ЧЛАНОВИ
ПОРОДИЦЕ
3
ГОДИНЕ СУ СКРИВАЛИ ЛИЦА ОГРОМНИМ СЛАМНИМ ШЕШИРИМА

ПРЕ ФРАНЦУСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ ГОЛУБОВЕ СУ У ФРАНЦУСКОЈ СМЕЛИ ДА ГАЈЕ САМО ПЛЕМИЋИ.

ЏЕНИ

ДВОГОДИШЊА КЕРУША ЏЕРИЈА ГЕБРАХТА ИЗ САН ФРАНЦИСКА ПЕЊАЛА СЕ И НА ДРВЕЋЕ ВИСОКО И ПРЕКО ДЕСЕТ МЕТАРА. ЏЕНИ ЈЕ ЧАК ИМАЛА ЗВАНИЧНУ ДОЗВОЛУ ЗА ПЕЊАЊЕ НА ДРВЕЋЕ У ГРАДСКИМ ПАРКОВИМА.

ДОРИС НЕНСИ КОЛИНС

ИЗ ФОРИСТ ХИЛА (САД) ИМА ТРОЈЕ ДЕЦЕ:
МАЈКЛА – РОЂЕНОГ 24. ЈАНУАРА 1951.
ПОЛА – РОЂЕНОГ 24. ЈАНУАРА 1954.
И СУЗАНУ – РОЂЕНУ 24 ЈАНУРА 1956.

ОКРУЖНИ ЗАТВОР

У САНТА ФЕУ, У НОВОМ МЕКСИКУ, ПОДИГНУТ ЈЕ ЗАХВАЉУЈУЋИ ТОМЕ ШТО СУ СЕ ГРАДСКИ ОЦИ, СТАВЉЕНИ ПРЕД ИЗБОР: ЗАТВОР ИЛИ УНИВЕРЗИТЕТ, ОДЛУЧИЛИ ЗА – ЗАТВОР.

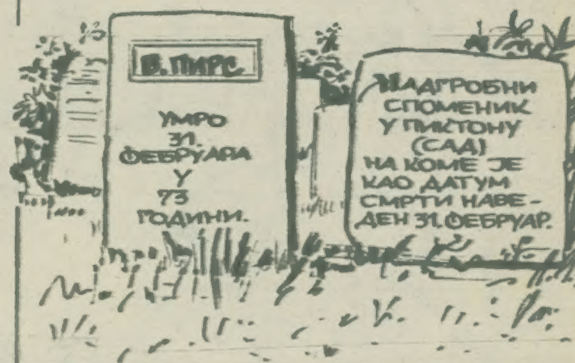

НАДГРОБНИ СПОМЕНИК У ПИКТОНУ (САД) НА КОМЕ ЈЕ КАО ДАТУМ СМРТИ НАВЕДЕН 31. ФЕБРУАР.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● прве добротворне маркице издате у корист фонда за борбу против туберкулозе израђене су 1904. године по идеји данског поштара Ејнара Хебола.

● вода у којој живе остриге мора да има бар 1,7 одсто соли. Због тога у Балтичком мору и нема острига јер је у овом затвореном мору садржина соли веома мала: просечно око 0,5 одсто.

● америчком мрком медведу, познатијем под именом гризли, причињава велико задовољство пузање уз снежни брег и спуштање са њега. Он то чини на исти начин на који се деца спуштају низ тобоган.

● корејски студент Сон, победник у маратону на Олимпијади у Берлину 1936. године, носио је за време трке ципеле које је сам направио и у којима је палац био одвојен од осталих прстију.

● Хипократ, један од највећих лекара старог века, лечио је понекад своје пацијенте чудним методама. Неке би пацијенте до врата закопавао у лековиту земљу. При томе су закопани све време морали да пију вруће вино, док је земља око њих поливана врелом водом.

● први међународни шаховски турнир у Хестингсу одржан је 1895. године. Учествовали су славни мајстори шаха тог времена: Штајниц, Чигорин, др Ласкер и др Тараш. Победио је Американац Пилсбери који није био убрајан у фаворите. Следећи шаховски скуп одржан је тек 1919. године. Капабланка је победио, док је његов велики противник, наш земљак Бора Костић, био други. Од тог времена, с изузетком другог светског рата, сваког лета у Хестингсу се окупљају шаховске величине из целог света.

● у средњем веку купање је сматрано као „богомрзак поступак". Папа Никола I (19. век) дозвољавао је припадницима католичке цркве само купање из нужде, али не и купање из задовољства које је прогласио за „безбожно".

● у 16. веку у Минхену, у Немачкој, шест дресираних лавова учествовало је у свим парадама и процесијама.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

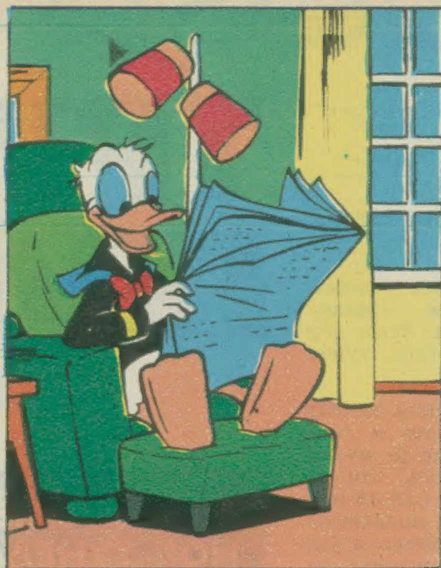

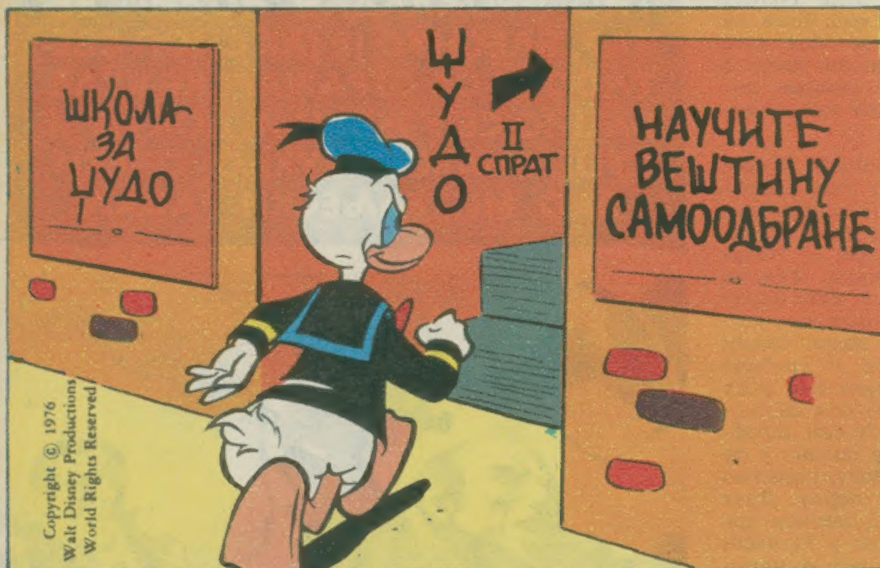

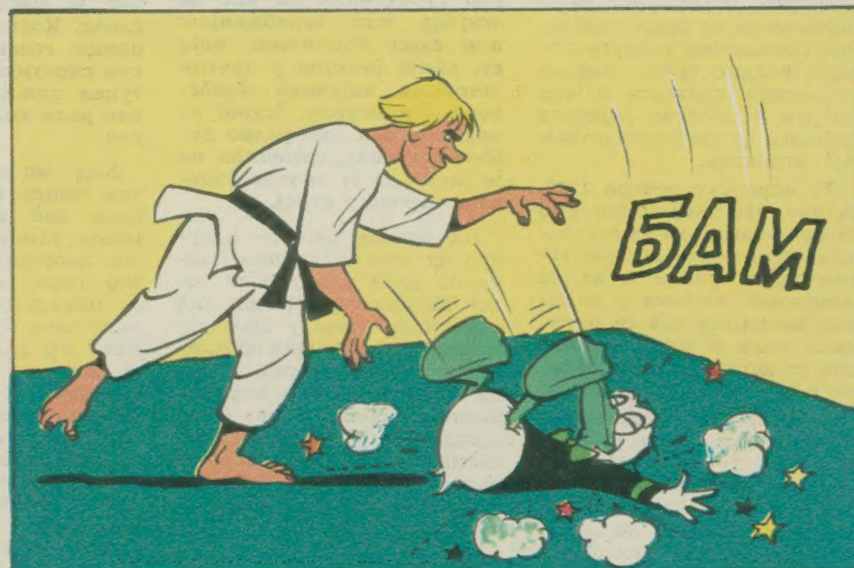

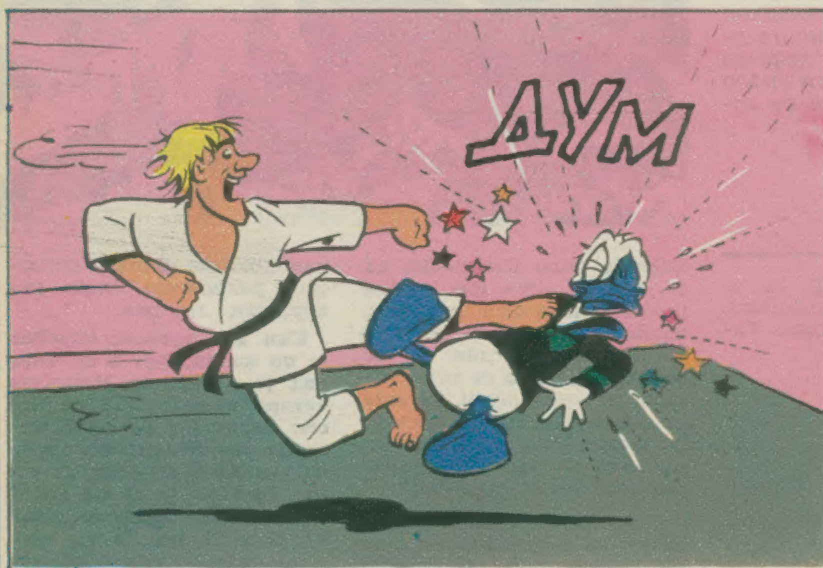

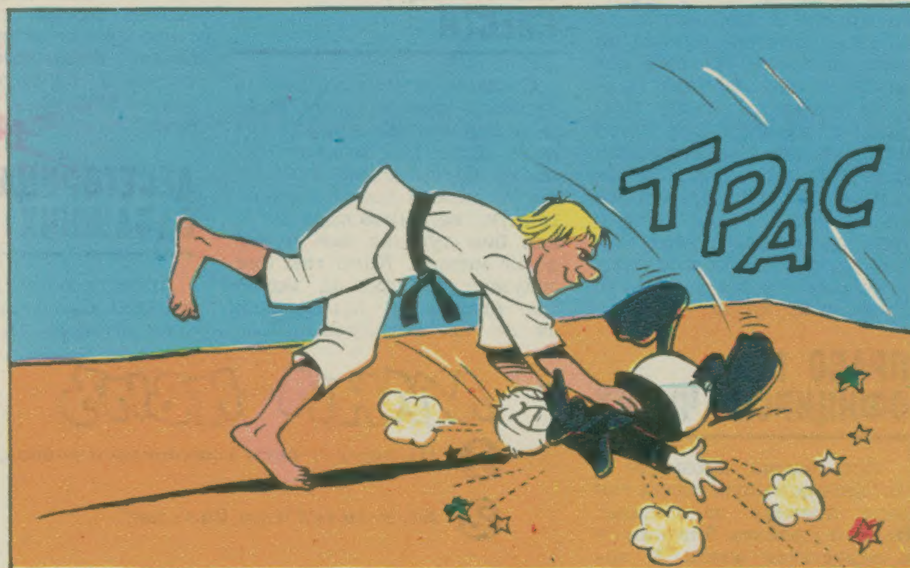

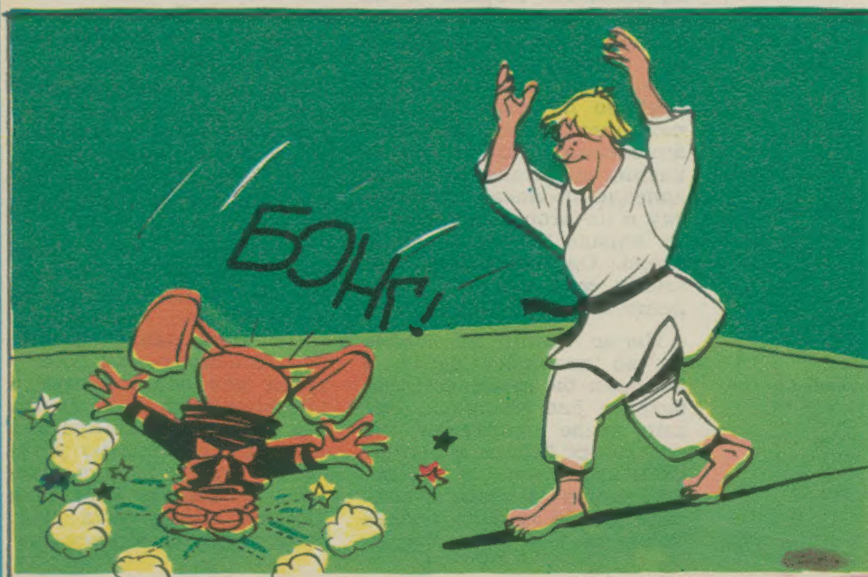

ТРИ МЕС ПОД ЗЕМ

ТЕК ШТО ЈЕ ИЗАШАО ИЗ ТАЈНОГ ТУНЕЛА И НА ЛИЦУ ОСЕТИО ПРОХЛАДАН НОЋНИ ВЕТАР, БЛЕСНУО ЈЕ ЈАК СНОП СВЕТЛОСТИ СА СТРАЖАРСКЕ КУЛЕ. БАЦИО СЕ У ЖБУН И, ДОК МУ ЈЕ СРЦЕ СНАЖНО ТУКЛО, ОЧЕКИВАО МИТРАЉЕСКИ РАФАЛ.

После неколико месеци размишљања како да побегнемо из италијанског логора Бољако, који је због изузетног обезбеђења назван и »Campo modelo« — логор модел, дошли смо до закључка да је најбоље да из старе ледаре, под павиљоном у кругу логора, копамо тунел. Ледара је некада служила и као подрум а од свих објеката најмање је привлачила пажњу стражара.

Те априлске вечери 1942. године нас шесторица смо се договорили да тунел копамо испод зида логора, затим испод улице и да на површину изађемо у великом дворишту где се налазила вила и парк. Такође смо се договорили да радимо у три смене, по двојица.

Следећег дана почели смо са копањем. Како је подрум био дубок и мрачан, ископану земљу нисмо морали да износимо напоље, расипали смо је по поду. Улазили смо и излазили кроз један од два прозора који су се налазили у сенци дрвећа и побринули се да се на почетку тунела не виде никакви трагови рада. Зато смо из зида подрума извадили плочу широку и дугачку око пола метра, којом смо затварали улаз у будући тунел, а затим је облепили мокром земљом, посули прашином и тако замаскирали улаз. Тунел је, према нашим прорачунима, требало да буде дугачак 22 метра.

ПРАВО НА ОФИЦИРСКУ ЧИЗМУ

Због честих прозивки и логорских радова имали смо мало времена за копање. **Велики проблем био нам је и недостатак алата. У почетку смо копали порцијом. Кад смо, после извесног времена, ушли дубље, земљу смо извлачили на малим саоницама са сандучићем.**

Тунел, димензија 50 и 80 сантиметара, лежећи је копао један човек, а помоћник је земљу на саоницама извлачио и растурао по подруму. Како је у њему било полумрачно, а италијански официри долазили на ред за дежурство сваких седам дана, нису могли да примете да под недељно расте 5—8 сантиметара. Обично нису у подрум ни улазили већ би само са врата погледали да ли има нечег сумњивог.

Терен око логора био је према језеру стрм, па смо, почевши на 4 метра испод површине земље, копали у супротном правцу, уз брег. Да се не би чуло да копамо под земљом, између подрума и зида направили смо куглану, где су другови стално играли и не слутећи да нам је потребно баш то.

Међутим, сачувати наш рад у тајности било је теже од копања... Стално смо страховали да нас не открију или заробљеници или сами Италијани, који су, после бекства у другим логорима, појачали обезбеђење и контролу. Једног поподнева, док сам радио дубоко у тунелу, помоћник ми је јавио да је почела узбуна и отрчао у строј.

На брзину сам се извукао из тунела, ставио плочу на улаз и хитро се успео ка прозору. И баш кад сам главом био у прозору, чизма италијанског официра прође ми испред носа. За њим су трчали карабињери да обиђу парк. Преостало ми је једино да са висине од 4 метра скочим натраг у подрум и појурим ка вратима да бих стигао у строј пре њих.

НА ИВИЦИ СВЕСТИ

Сложен и тешко решив проблем при копању било је и одржавање правца тунела. Доле, под земљом, само са батеријском лампом, нисмо имали јасну оријентацију, нарочито када је тунел био дугачак већ преко десет метара. Како сам био задужен за правац, морао сам стално да проверавам да ли копамо право. Зато сам на првом метру тунела побио два кочића под правим углом на под подрума и старао се да их редовно побијам у истом правцу. Ово је било све теже јер се после 15 метара тунел пењао.

И дисање у уском тунелу било је мукотрпно и опасно. Знали смо да је земља порозна за ваздух, али до које дубине? На око 15 метара осећао се повремено недостатак кисеоника и јављао се угљен-моноксид, на нас је после рада болела глава. Каткад смо били на ивици свести и због тога смо скратили радно време а тунел држали отворен после рада колико год се могло.

Кад смо ископали 22 метра пошли смо увис. Веровали смо да смо прошли испод улице и зида суседног дворишта где се налазио парк и вила. Ускоро се показало да смо близу површине. Бушили смо шакама јер даље нисмо смели да копамо. Сад је требало утврдити у којем смо делу дворишта. Зато сам се једног дана, кад су сви заробљеници били у шетњи у логорском дворишту, попео на дрво у нашем парку. Друг који је био под земљом требало је да тачно у 11 часова из тунела изгура напоље бео штап. Кад сам у заказано време на средини стазе суседног дворишта угледао како штап израња из земље, од радости умало нисам викнуо и пао са дрвета.

ДЕСЕТОРИЦА ОДВАЖНИХ

Преостало је још да се утврди који заробљеници хоће стварно да беже. Такође је било неопходно да се одреди шта сме да се понесе, начинити редослед изласка из тунела и, што је најважније, дан и час бекства. Ускоро се испоставило да неки људи, за које смо мислили да су спремни да беже, сада одустају, а јављају се други на које уопште нисмо рачунали.

Спремио сам нека документа на италијанским формуларима које смо украли из команде. Морало је на све да се рачуна ако наступе непредвиђене околности и при изласку и касније, јер је требало, по плану, да се крећемо појединачно. Печате смо морали да израдимо сами и готово без икаквих средстава. Иако сам донекле познавао штампарску и печаторезачку технику израда печата је ишла споро. Од материјала смо имали само тубу од калодонта и нешто гипса.

Нисмо могли да дођемо ни до цивилних одела, а без њих би сваки покушај бекства био узалудан. Нешто одеће направили смо од танких ћебади и шаторских крила која су нам добро дошла за торбе и ранчеве јер је требало понети хране за 4—5 дана. Све су нам кришом шили у логорској радионици наши поверљиви другови.

Сам дан поласка одређен је по календару, и то онда кад је последња Месечева четврт, односно кад се Месец појављује у поноћ, тако да док будемо излазили из тунела буде потпуна тама. Требало је да на површину земље изађемо између 22 и 23 часа, а на путу у планину, куда смо намеравали да пођемо, да нам сија месец. Познавали смо улице Бољака и добро знали куда воде.

Кад смо се договорили ко **ће прећи** **сваке** групе бегунаца, за подухват је одређена ноћ између 12. и 13. јула. Тунел смо, дакле, копали око три месеца!

Одређено је да у тунел улазе тројица по тројица, од десет колико се одлучило за бекство. **Последњи је требало да замаскира тунел. Планирали смо да се у тунел уђе после вечере и прозивке, тако да до 21 час, кад престаје свако кретање у логору, сви будемо у тунелу. У групи која се спремала за бекство било је и другова који никад нису били у тунелу и нису зна-**

МИНИ-КВИЗ

1. На којој су реци Викторијини водопади?
2. Ко је била Сизан Валадон?
3. Знате ли како се Гибралтарски мореуз звао у старом веку?
4. Шта је могила?
5. Ко је био Франсоа Жозеф Талма?

ОДГОВОРИ:

1) Викторијини водопади налазе се на реци Замбези у Јужној Африци, на граници између Замбије и Јужне Родезије у близини града Ливингстона. Високи су до 122 метра, укупна ширина 1700 метара, а састоје се од четири водопада одвојена малим острвима и гребенима; 2) Сизан Валадон (1867—1938) била је самоука француска сликарка, мајка сликара Мориса Утрила. У младости је била акробаткиња и модел многих чувених импресиониста (Реноар, Дега). Сликала портрете, највише женске актове, мртву природу; 4) Херкулови стубови, према легенди да је тамо Херкул са обе стране поставио по један стуб као знак докле је најдаље путовао на запад; 4) Могила је гробница, хумка; 5) Телма је био један од највећих француских трагичара. Рођен је 15. јануара 1763. године као тринаесто дете у породици једног париског зубног лекара.

★★★★★★★

ЕЦА ЉОМ

МИЛАН ЈОВАНОВИЋ, ЈЕДАН ОД ШЕСТОРИЦЕ ЗАРОБЉЕНИКА У ИТАЛИЈАНСКОМ ЛОГОРУ »САМПО MODELO« КОЈИ СУ РЕШИЛИ ДА ИСКОПАЈУ ТУНЕЛ ДО СУСЕДНОГ ДВОРИШТА И — ПОБЕГНУ

ли како изгледа. Сви су желели ба буду прва група. Међутим, одређено је да на челу буде резервни поручник Стевовић, који ће проширити излазни отвор. А да бисмо били у што бољој физичкој кондицији, сваки дан смо трчали и вежбали

КО ИДЕ?

Најзад, те вечери после прозивке и говора команданта логора, сваки од нас похитао је у собу да узме сакривене ствари неопходне за бекство и да оде у тунел. Пре 21 час сви смо били под земљом у лежећем положају. Један друг који није бежао ставио је на улаз плочу и замаскирао је десет минута пре 21 час. За нас који смо знали да тунел још није отворен с друге стране то је био најмучнији тренутак.

Тачно у 23 часа изашла је прва група. Сви смо се били претворили у уво и напето ослушкивали хоће ли са стражарске куле одјекнути митраљески рафал. Али, свуда је била тишина и из тунела је изашла и друга група. Опет ишчекивање и презнојавање у страху да не будемо откривени.

Тек што сам изашао и на лицу осетио прохладан ноћни ветар, стражар је упалио рефлектор, како је то редовно радио у одређеним временским размацима. Хитро сам легао у жбуње на око 4 метра далеко од тунелског излаза и сноп јаке светлости прошао је по стази иза мене. Следећег тренутка чуо сам кораке и стражарев повик: „Ко иде?" И док ми је срце снажно тукло о тло, чуо сам да је то само смена. Остао сам непомичан. Рефлектор је и даље био упаљен, али је сад бацао светлост у супротном правцу. Док се нови стражар пео, а стари силазио са куле, мој друг и ја већ смо били кад супротне ограде виле. Нечујно смо је прескочили и нашли се у тесној, пустој улици.

Наша кондиција је била тако добра да смо већ пре сванућа напустили други круг који се затвара у случају узбуне. Кад је изашло месец, уста су нам била сува од жеђи па смо се жудно напили воде из прве баре на коју смо наишли.

У зору смо били увелико на слободи, око 15 километара далеко од логора Бољако.

Милан Јовановић,
професор у пензији,
Косовска 2 ,18000 Ниш
(Хонорар. 400 дин.)

ПАДАЈУЋЕ ЗВЕЗДЕ

У светлим ноћима без месечине често се могу видети „падајуће звезде" које у делићу секунде засијају на небу и одмах потом нестају. То, у ствари, и нису звезде већ метеорити, тамна небеска тела, често не већа од лоптице за пинг-понг. Крећу се брзином од 30 километара у секунди и при том стварају веома велику кинетичку енергију (енергију кретања) што доводи до загревања и јонизације ваздуха кроз који пролазе кад уђу у Земљину атмосферу. Због великог трења са ваздухом метеорити се распадају, испаре и изгоре пре него што им се брзина кретања и смањи.

Метеорити су „браћа" метеора који достижу тежину и од више милиона тона. Због своје велике тежине метеори не могу потпуно да сагоре кад уђу у атмосферу и зато ударају о земљину кору страховитом снагом. Срећом, многи метеори само прођу поред наше планете.

Нико не може са сигурношћу да тврди одакле потичу метеорити и метеори. Неки научници верују да они представљају делове распалих комета: у прилог својој теорији наводе случај Биелине комете која се 1846. године распала на два дела. Уместо ње 1872, 1885. и 1892. појављивале су се андромеде — метеорски ројеви. Међутим, постоје и мишљења да метеори настају приликом експлозија планета. Шта је тачно, показаће време.

Приликом пада на Земљу метеори експлодирају и уз јак прасак распадају се у комаде. Хемијске анализе метеора показале су да би они према свом саставу могли грубо да се поделе у две групе: сидерите и аеролите. Први су претежно металног а други силикатног састава.

Осим усамљених метеора, односно оних који долазе из међузвезданог простора и пошто обиђу око Земље враћају се поново у њега, постоје и они који се појављују у одређено доба сваке године. Понекад су то читави ројеви чији се чланови крећу паралелним путањама и описују око Сунца или планета нашег система издужене елипсе.

НЕЖЕЉЕНИ ПОСЕТИОЦИ

Понекад се само приближе Земљи, опишу оно ње елиптичну путању и изненада, као што су се и појавили, нестају негде у међузвезданом простору.

Једног фебруарског дана 1950. године канадски рударски инжењер Фредрик Чаб разгледао је авионске снимке недовољно испитане, простране области северно од Хадсон Беја. Интересовала су га евентуална налазишта минерала.

Док је пажљиво лупом проучавао фотографије, једна му је посебно привукла пажњу: на њој се видело савршено округло језеро обрубљено високим, готово потпуно окомитим стенама. Било му је то чудно, јер је добро знао да природна језера никад немају тако савршено округао облик, и њихове обале се бар са једне стране постепено спуштају ка води.

Необично језеро је веома заинтересовало Чаба па је одлучио да фотографију покаже свом добром пријатељу Вернону Мајну, инжењеру који је радио у Институту за минералогију и геологију у Торонту. За разлику од Чаба који је био уверен да је језеро заправо кратер угашеног вулкана, Мајн је сматрао да је оно настало приликом пада неког метеора на Земљу, пре можда чак и милион година.

ЗБОГ ДИЈАМАНАТА

Просто опседнут тајинственим језером на северу Канаде, Фредерик Чаб је заједно са Мајном одлучио да га проучи. Наравно, до њега је било једино могуће стићи хеликоптером.

Нигде у близине језера није било ниједног дрвета ни жбуна. Свуда унаоколо, докле год је поглед могао да допре, видело се само суво тле покривено шљунком. Само језеро имало је обим од око 3 километара. Стене које су га уоквиривале достизале су висину од преко 15 метара. И мада је Чабу и Мајну било немогуће да се без одговарајуће опреме спусте на његово дно, израчунали су да се оно вероватно налази на дубини од око 24 метра.

Сви знаци указивали су на то да је ово огромно удубљење могао начинити једино метеор тежак неколико милиона тона. Ово откриће распршило је Чабову наду да је језеро заправо кратер угашеног вулкана. Његово разочарење није тешко објаснити кад се зна да се, не тако ретко, у близини, па чак и у самом кратеру, угашених вулкана могу пронаћи богата налазишта дијаманата. Једина утеха била му је што је кратер назван његовим именом.

ЕКСПЛОЗИЈА У СИБИРУ

Геолози који су испитивали Чабов кратер утврдили су да је стар најмање 150.000 година и да је метеор који га је начинио био тежак око 20 милиона тона!

Осим овог, у свету је познато још неколико великих метеорских кратера. Један од њих је и Винслоу кратер које се налази у америчкој држави Аризони. Сматра се да је настао отприлике пре 100.000 година приликом пада метеора тешког око 14 милиона тона. Научници верују да највећи део овог метеора лежи дубоко испод дна кратера.

Највећи метеор које је пао на Земљу у скорије време је онај који се у ноћи 30. јуна 1908. године сручио у покрајину Јенисеј, у Сибиру. Сматра се да је био тежак око 40.000 тона. Приликом пада сравнио је са земљом све у пречнику од неколико квадратних километара. Нико није видео кад је сибирски метеор пао али се његова експлозија по неким подацима чула и у местима удаљеним око 600 километара.

О. В.

ВРЕМЕ УЗАВРЕЛО

ОД ИСТРЕ ДО БОКЕ, РЕНЕСАНСА ЈЕ УСКОМЕШАЛА И ЖИВОТ И УМЕТНОСТ...

ПОД УТИЦАЈЕМ ВЕНЕЦИЈЕ. — На северној страни трга у Копру, на месту старе градске ложе, подигли су архитекти Никола из Пирана и Томазо из Венеције нову, средином 15. века. Започели су је у стилу венецијанске готике, а завршили у ренесансном: спој који овој згради даје изузетну елеганцију.

Недавно је у дневним новинама објављена вест да је Британски музеј у Лондону на јавној аукцији продао по један рукопис Петра Хекторовића и Марка Марулића за баснословну цену од преко девет хиљада фунти. Купила их је Југославенска академија знаности и умјетности, после дуготрајног надметања са заинтересованима из других земаља. Тако се ово културно благо после четири века вратило у домовину, али остала је загонетка како су се рукописи највећих хрватских ренесансних писаца на народном језику нашли тако далеко. Тек, интересовање за њих и после толико времена није опало, јер то чудно, дивно, неухватљиво и тако привлачно доба — ренесанса — и даље заокупља духове. Било је то доба медитеранске културе пре свега.

Настала у Италији, ренесанса је као пожар захватила крајеве дуж данашње наше обале, Шпанију, Француску, а онда и друге земље, али нигде као на Медитерану није била толико изражена. У свему, у уметности као и у обичном животу. Она је време веселих, бучних и шарених карневала, време обесних младићких шала на улицама старог Дубровника, Трогира, Фиренце или Сарагосе, време Ромеа и Јулије, али и ведрих и духовитих комедија Макијавелија, Марина Држића или Лопе де Веге. Она је време филозофа-бунтовника Фрање Петрића или несрећног идеалисте Савонароле, укратко, ренесанса је доба најмаштовитијих људских супротности, најбогатијих превирања у свим областима живота и уметности. А оно најтрајније што нам је оставила, оно што ће најдуже пркосити зубу времена дела су у камену: архитектура.

ПОРТА ТЕРАФЕРМА — У ренесансном стилу су и задарска градска врата Порта Тераферма. Она су изграђена средином 16. века, када су по нацртима великог архитекте из Вероне Микела Самикелија ојачани бедеми и бастиони на задарским зидинама.

ЗАТОЧЕНИК БАБЉЕ КУЛЕ — Спустимо ли се у Далмацију, наилазимо у Задру на један од најлепших ренесансних тргова, онај испред Бабље куле: пет бунара на почетку некада су читав град снабдевали водом. Легенда каже да је у овој кули био заточен енглески краљ Ричард Лављег Срца, који је после трећег крсташког рата доживео бродолом на обалама Дубровника.

ВЕЋНИЦА У ШИБЕНИКУ — У граду најбоље и највеће далматинске школе кипара и клесара, Шибенику, поред катедрале која се сматра најлепшом дуж Јадрана, налазе се још многи изванредни примерци старе архитектуре. Таква је и ренесансна већница, изграђена половином 16. столећа, а обновљена тек недавно.

ТОСКАНАЦ У ТРОГИРУ — Читав град Трогир је ризница уметности, а данашњи његов изглед исти је као у 15. веку. У време када су се племићи надметали ко ће живети лепше и луксузније, Кориолан Ћипико позива великог уметника и мајстора Николу Фирентинца који је читав живот провео радећи по далматинским градовима. Тако је он и Трогиру удахнуо ренесансни дух своје родне Тоскане, који је видљив на сваком кораку, на катедрали, али и бројним стамбеним зградама. Нарочито су лепи његови рељефи.

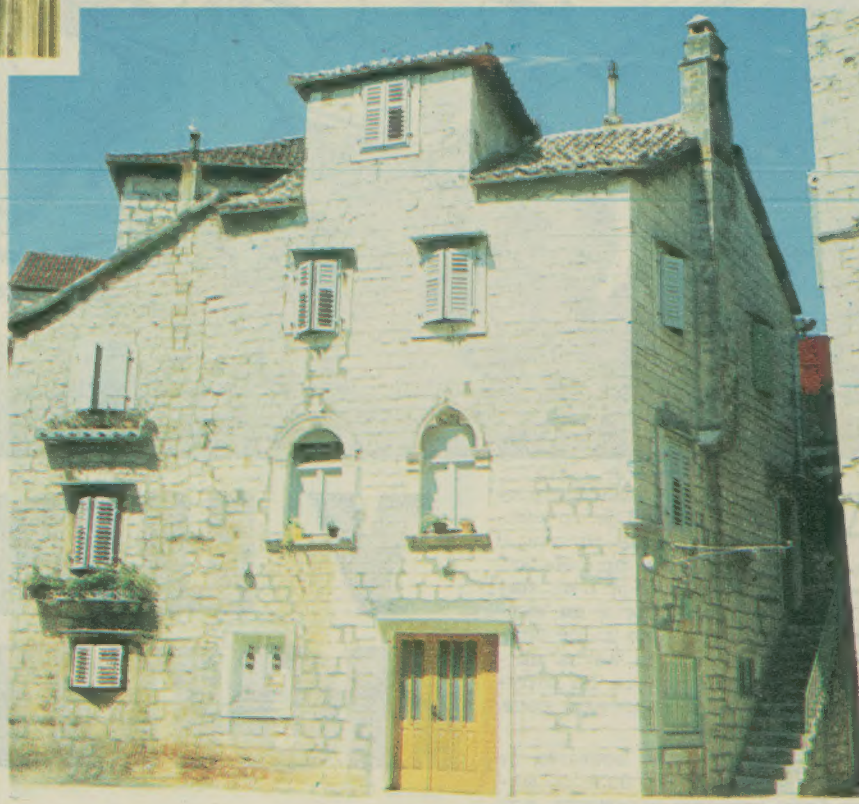

ОД СУДНИЦЕ ДО ХОТЕЛА — Када је светски путник Енглез Велер 1689. године посетио Хвар, записао је да „у њему има више лепих зграда, од којих се посебно истиче „градска кућа“. Ова заиста изузетна грађевина налази се у дну хварске луке, а и њу је пројектовао Микеле Самикели. Када су 1571. године Турци потпуно уништили Хвар, изгорела је, али је крајем 16. века обновљена, да би још два столећа служила као кнежев двор. Тада је постала судница, а 1903. године преуређена је у хотел. За време рата, децембра 1943. године, у њој је одржан Конгрес културних радника Далмације.

ПАЛАТА ПОРОДИЦЕ ПИМА — Од давнина средиште Боке, Котор је био и остао њена највећа градитељска целина. Подигнут испод стене високе попут бедема, у дну залива, то је град медитерански уских улица које се неочекивано ломе откривајући дивне, мале тргове као што је овај испред палате породице Пима, изграђене у касноренесансном стилу у 17. веку.

УСПЕЛА КОПИЈА — Страшан земљотрес срушио је 1667. године Дубровник до темеља, тако да је у њему остало мало споменика ренесансне архитектуре. Један такав је мали, једноставна али складна црква Светог Спаса која се налази на почетку Страдуна. Њен градитељ, Корчуланин Петар Андријић поновио је у малом прочељу чувене шибенске катедрале које је израдио Никола Фирентинац.

Текст и снимци: М. Вујовић

Беспомоћно је гледао у отвор изнад своје главе и сваког часа очекивао да гране сунце. А онда, знао је, биће жив закопан.

У ЦРНОЈ ПОПЛАВИ

Док је висио над тамним гротлом, Џорџ Сејмор је грчевито стезао металне шипке и трудио се да не изгуби присебност. На тренутке затварао је очи, надао се да ће тако успети да скупи снагу и смисли како да се спасе. А добро је знао да ће за највише пет минута морати да отпусти шаке и да се стровали доле, на тоне угља.

Грч у десној шаци постојао је све јачи, рамена су га болела, мишићи били страшно затегнути, као да ће сваког тренутка пући... Али, бол у прстима био је најужаснији: безуспешно је покушавао да јаче стисне метал који се влажио испод његових шака.

Изненада, све то учинило му се нестварно. Ето, сада, тамо преко Ламанша тутњи рат, људи гину на фронтовима од пушчаних зрна, делова граната, у бункерима... А он ће да сконча овде, далеко од бојишта.

ПОГРЕШАН КОРАК

Тог фебруарског јутра 1941. године у луци Сандерленд, на северу Велике Британије, заробљена је немачка подморница чија је посада покушала да у луци постави мине. Иако је било најстроже забрањено, за младе савезничке војнике то је био разлог да исто вече оду у оближњу крчму и уз пиво прославе успех.

Џорџ до тада никада није пио алкохол, па га је већ прва чаша ошамутила. Пазећи да га остали не примете искрао се из крчме и несигурним кораком пошао према свом броду.

Цела лука била је замрачена, а те вечери није било ни месечине, па се Џорџ непрестано спотицао о конопце на доку, о некакву бурад и сандуке. Заносећи се у ходу, после двадесетак минута успео је да стигне до великог теретног брода којим су, два пута недељно из Сандерланда до луке Ханстантон, у заливу Вош, превозили угаљ.

Посрћући, попео се уз металне степенике, а онда кроз мрак пошао палубом уз ограду према прамцу. Одлучио је да пре него што оде у своју кабину попуши цигарету. Изненада се спотакао о неки чврст предмет: биле су то гвоздене мердевине постављене преко отвора, широког 5 метара, кроз који се с дока у унутрашњост брода утоварао угаљ.

Џорџ је осетио како му страх струји кроз тело, ако направи погрешан корак, полетеће доле, у мрачно гротло. Учинило му се да је боље да пође преко мердевина, које су служиле као мост над отвором, него да га тако у мраку заобилази.

Чучнуо је, рукама напипао ивице мердевина а онда четвороношке почео да пузи. И управо када је дошао до средине, осетио је мучнину у стомаку, морао је да застане и да јаче удахне ваздух.

Подигао је главу, мало је забацио уназад и... изгубио равнотежу. Прво се искриво на једну страну, само тренутак остао је у том положају, а онда полетео у унутрашњост брода. Ипак, успео је да се ухвати за једну пречку на мердевинама.

НЕМА ШТА ДА ОЧЕКУЈЕ

Покушао је да се некако успентра, али није успео. Само је осетио још страшнији бол у прстима, није више могао да издржи. Отпустио је шаке и полетео у мрак.

Када је треснуо на гомилу угља, прво што је осетио није био бол већ — густа прашина која му је улетела у уста, у плућа, ситни комадићи угља, као иглице, забадали су му се у очи. Покушао је да се покрене, а онда, зачуо је неко крцкање, постајало је све јаче и јаче... Око 10 тона угља почело је да се покреће. За који тренутак биће жив закопан. Као вода која све више надолази, црне грудве комешале су се око њега и све више га затрпавале. А када му је та чврста хладна и црна поплава дошла до браде, одједном је престала да се таласа и надолази. То га није умирило, добро је знао да не сме да се покрене јер ма како опрезно извлачио руке или ноге, сваког тренутка могао је да иза зове поновно одроњавање.

Подигао је очи према отвору који је зјапио десетак метара изнад његове главе. Одатле није имао шта да очекује јер сви његови другови још су у крчми или мирно спавају у својим кабинама. И тада му сину мисао, језа попут струје прође кроз његово тело: с првим зрацима зоре почеће утовар, велики багер с дока сручиће у унутрашњост брода нове тоне угља. И нико га тада неће приметити у тмини овог гроба.

Ни сам није знао колико је провео тако укочен, тело му је бридело од притиска угља, обамро је. А када је поново подигао поглед према отвору, у њему је блистало — сунце. Крај је био близу. Хтео је да виче, да урла и очајава, али само је тупо кркљање излазило из његових груди. Нека сенка тада се надносе над отвор, сигурно је то кашика багера, помисли, сада ће се угаљ срушити на њега.

———☆———

Џорџ Сејмор се пробудио у болници, дуго му је требало да се присети шта се десило. А онда му је лекар објаснио да се један од његових другова, пре него што је почео утовар, случајно нагнуо над отвор. Учинило му се да је зачуо неко стењање па је обавестио људе на доку да зауставе багер. Дуго је ослушкивао, а када је опет зачуо стењање, знао је да се доле налази — човек.

Иако је од тада прошло 35 година, Џорџ Сејмор, који је данас полицајац у једном лондонском кварту, често се присети тог страшног догађаја.

Б. Ј.

ЗАЧУЂЕНИ АРИСТОТЕЛ

Некакав брбљивац говорио је неколико сати непрестано у Аристотеловом присуству. Кад је завршио, обратио се филозофу:

— Не чудиш ли се мојој речитости?

— Једном се само чудим — одговори Аристотел — што те слушамо, кад имамо ноге да побегнемо!

СПАРТАНЦИ

Спартанском краљу Агесилају дође једног дана неколицина његових војника, сви у ранама, како би му доказали да нису покушали да побегну пред непријатељем. Краљ их погледа и рече:

— Ипак бих више волео да су моји војници они који су вас тако удесили!

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

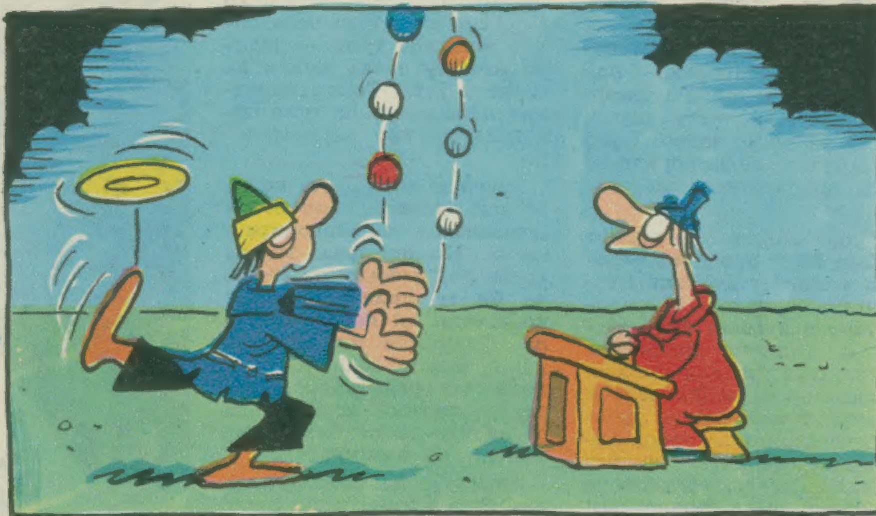

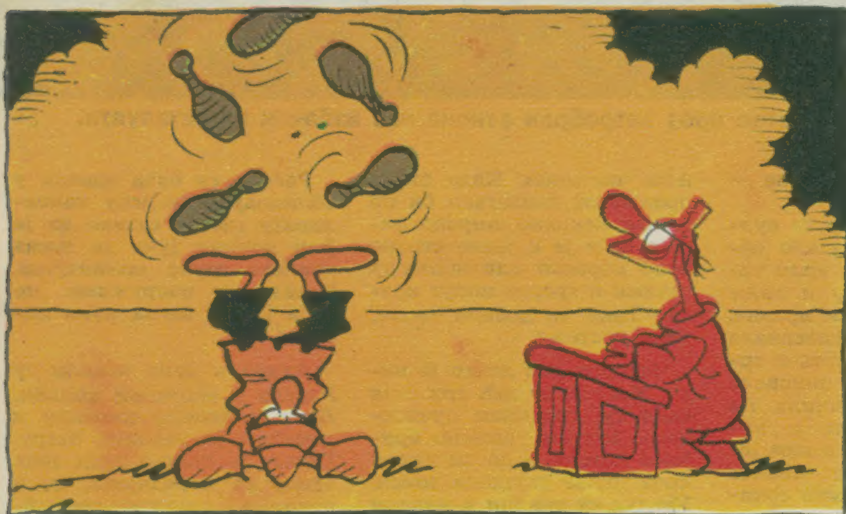

У сенци угашеног вулкана

За њима је, пут Нгоронгороа, кренула група полицајаца наоружана до зуба, а они су од оружја имали само — перорез.

Доминик је пролетео кроз ветробран авиона као избачен из катапулта.

Једног августовског јутра прошле године, тек што је свануло, мали шестоседи авион отказао је послушност над џунглом северне Танзаније и потонуо у густу шуму. Нико га није видео, нико чуо. Дрвеће се затворило за њим заверенички, без трага.

Једномоторни „бичкрафт сијера 2000" пао је на обронак угашеног вулкана Нгоронгоро, широког 16 километара и дубоког 600 метара — огромног природног складишта хиљада дивљих животиња. Претећи зелени лавиринт тишином је дочекао четворицу путника: деветнаестогодишњег пилота Навида Расула, тридесет четворогодишњег лондонског трговца иранског порекла Ахмеда Почија, његовог четворогодишњег сина Бена и шестогодишњег нећака Доминика.

Даље се не може

Ахмед се убрзо освестио осетивши како га Расул извлачи из кабине. Истовремено, Доминик је извлачио Бена. Тек што су се удаљили од авиона одјекнуло је неколико тупих експлозија и авион је нестао као под ударцем чаробног штапића. Три вреће пртљага пале су неоштећене пред њихове ноге.

Показало се да су добро прошли. Бен је имао на ножном чланку дубоку посекотину спржену усијаним металом трупа који је закачио излазећи; његовом оцу висило је са чела парче одране коже. Доминику није недостајала ни длака с главе иако је избачен из авиона као из катапулта. Навид, такође неповређен, искористио је бензин који је капао из резервоара у крилима да оцу и сину очисти ране пре превијања.

Од спасеног пртљага две вреће припадале су Расулу и и њима је било ципела и одеће. У трећој, дечијој, налазило се, поред играчака, и неколико ствари које је Ахмед ужурбано допаковао пред пут: кутија таблета против маларије, залихе хигијенске газе и велики пакет жвакаће гуме — једино што су засад имали да ставе у уста. Током наредних дана жвакаћа гума показала се као најдрагоценија.

Расул је знао да се налазе око девет километара југозападно од првобитног циља, Нгоронгороа, и да треба ићи узбрдо, на север, да би се пронашла стаза која води до ивице кратера. Одлучили су да тако учине, али не више из природњачке радозналости; горе, на чистини, могли су да се надају да ће бити примећени из ваздуха.

Ахмед је био малодушан, али Расул није дизао руке. Предложио је да промене правац. Нису ходали ни пола сата кад наиђоше на шуму три и по метра високих бамбуса. Дугачко лишће било је тако испреплетено да је пролаз био немогућ.

Уто се и смркло.

Читаве ноћи цвокотали су од хладноће, не знајући како би помогли себи. Чак и да су имали шибице да запале ватру, влажно дрво не би се разгорело. Падина је била тако стрма да су могли да леже једино ослањајући се ногама о бамбусе како не би склизнули. Нису склопили ока.

Концерт животињских гласова

У зору их је сачекало ново изненађење: спустила се магла, тако густа да више није било говора о некој оријентацији.

За идућа два дана описали су пун круг. Тек тада решили су да одустану од даљег тражења кратера и, уместо тога, одлучили да крену низбрдо држећи се тока једне речице.

Деца су јуначки трпела све недаће. Нису се ни на шта жалила осим понекад, на глад; а онда би сама стала да се убеђују како ће већ изићи на неки друм, а тај друм водиће — право у ресторан!

После дуго времена сунце је најзад савладало облаке и постало је врло топло. Али, ноћи су и даље биле хладне, чак и мразне. Жвакаћа гума спасавала их је од сушења уста и грла, а лишће неке џиновске биљке која је личила на мешавину шпаргле и купуса показало се сасвим јестиво, чак укусно. Сваког су јутра по пола сата србали слатку течност из бамбусовог корења кроз шупље трске и лизали росу са лишћа.

Дивљих животиња било је у изобиљу, али је изгледало да им нису занимљиви. А ноћу би одједном почео концерт свих могућих шумова и животињских гласова. Звуци су одјекивали и њима су се, у мрклом мраку чинили час далеки, час тик уз њих.

Најслађи оброк у животу

Пропланци су били ретки и сваке вечери требало је дуго трагати за најмањом чистином. Када би је пронашли, наслагали би по земљи некакво широко лишће које је с једне стране било обрасло длачицама дугачким и густим попут крзна. Тако би добили топле, меке постеље.

Четврти дан донео је наду. Ходали су већ три сата када су, средином преподнева, зачули удаљено брујање мотора, а потом нагах кроз грање угледали авион. Узалуд су викали и махали кошуљама, покушавајући да привуку пажњу. Ипак, лакнуло им је: још трагају за њима, нису их прогласили мртвима.

За идућа два дана хода џунгла се знатно проредила, а седмога дана угледали су у даљини неке златасте мрље; била су то кукурузна поља.

Најзад, пред њиховим очима указао се најлепши призор на свету: неколико колиба сламнатог крова — такозваних шамбаса. Однекуд су допирали гласови сељака.

Идући ка колибама наишли су на једног старог црнца.

— Помоћ! — рекао је Расул на свахили језику.

Расула су брзо одвели у оближњу шумарску канцеларију где је сазнао да је још колико јуче за њима трагала група полицајаца. Пошли су наоружани до зуба јер је шума пуна лавова!

Ахмед и деца чекали су Расула у старчевој колиби. Вече је донело свежину и домаћин је запалио ватру. Потом је ставио пред њих зделу са парадајзом, со и неколико клипова тек убраног кукуруза. Био је то најлепши оброк у њиховом животу.

Б. Д.

КРИВИ ПУТЕВИ ДО ПРАВДЕ

Четири коња за кажњеника

Готово у сваком француском средњовековном граду оптужени и осуђени мучени су на другачији начин: у Дијону су ломили прсте, у Нанту пекли табане, а у Тулузу палили кожу...

Ако оптужени племић или слободан човек и пред судом пориче да је крив, а у прошлости је већ био осуђиван због крађе, увреде или кривоклетства, биће, исто као кмет, подвргнут провери помоћу усијаног гвожђа или камена.

Овако се делила правда у Француској у средњем веку, и не само тамо: и у другим европским земљама се на сличан нечовечан и окрутан начин проверавало да ли неко говори истину или лаже.

Колико је такав начин био поуздан, није тешко закључити, тек, оптужени је голом руком морао да ухвати комад усијаног гвожђа или камена потопљен у лонац са кључалом водом. Потом би му руку увили у завоје и тако оставили неколико дана. Ако после тога ране изгледају као да ће зарасти сматрало се да је говорио истину. Али, ако се „дају на зло", онда је то био доказ да је крв „нечиста" и оптужени је проглашаван кривим и кажњаван.

Постојала су и много суровија средства да оптужени „проговори"; у измишљању справа и начина за мучење људи су показали невероватну маштовитост!

ОГУГЛАЛИ НА КРИКЕ

Како су векови одмицали, суровост у поступку истеривања правде није спадала, али се све више наметала потреба да се поштује неки редослед. Први је то у писменом облику у Француској увео Луј XII. Он је одредио да процесу мора да присуствује записничар, прописао начине и врсте средстава за мучење као и дужину њихове примене према тежини преступа. Увео је и правило да се следећег дана поступак мора поновити на другом месту како би се проверила истрајност жртве ако ова пориче!

Ево како је, према сачуваним записницима и цртежима из тог времена, изгледао један такав процес.

У сивој и мрачној просторији у којој се светлост једва пробија кроз мало запрљано стакло, све као да је замишљено да што боље угуши раздируће крике од бола: зидови су дебели, камени, без много отвора. Прибор је на свом месту. Ту су вода, огњиште, разна клешта, ужад, менгеле, укратко, све што треба да се налази у сали за инквизицију.

Приликом процеса, овде ће се окупити група узвишених учених људи у црним одорама.

То су судије озбиљних и строгих лица.

Пре него што саслушање почне, мучитељ и његови помоћници, сви одевени у тамну одећу, прегледају да ли су инструменти исправни. Када је све спремно за почетак, уводе жртву коју су пре тога лекари пажљиво прегледали и изрекли своје мишљење о томе да ли је њено здравствено стање погодно за саслушавање.

Пред сам процес жртва мора да буде сасвим избријана и обучена у кратку кошуљу како би сви удови њеног тела били изложени дејству инструмената који ће по њима изазвати бол.

ОКО ЗА ОКО...

Ретко су се сва средства за мучење употребљавала на истом месту. Сваки град имао је, могло би се рећи, своју „специјалност". Тако се у озлоглашеном париском Шатлеу користило истезање жртава, затим такозвана „шпанска чизма", врста менгела којима су се стезали удови док кости не би почеле да се ломе, и наливање водом... у Дијону су се ломили прсти, у Нанту пекли табани, у Тулузу пржила кожа...

За оне чија је кривица била утврђена, казне нису биле ништа мање страшне. И у средњем веку важио је прастари закон талиона „око за око, зуб за зуб". Наравно, када је могао да се примени. А за ситније прекршаје постојале су „благе" казне, као што је било бичевање или срамни стуб.

Гомила света злурадо је уживала посматрајући како воде кажњеника чије су руке биле везане спреда, како га пењу на уздигнуто постоље и везују за стуб где ће провести онолико сати колико је, према тежини прекршаја, одређено пресудом. У Паризу је постојало нарочито постоље за срамни стуб које се кретало, тако да се лице кажњеника може видети са свих страна. Светина је на осуђеника бацала камење и пљувала га.

Ако срамни стуб не изазива никакав телесни бол па је зато резервисан за ситне преступнике, за оне крупне, осуђене на највећу казну, постојао је један заиста ужасан начин да умру: черечење.

И оно се обављало јавно. Невероватно је, али истинито, да су људи у та времена радо присуствовали извршењу најстрашнијих казни. Да ли из радозналости или других побуда немогуће је утврдити, тек, ови крвави призори привлачили су увек огромне масе света.

Вече уочи извршења казни постављало се губилиште, обично усред неког парка, на месту где има довољно простора да коњи потрче. У заказани час приводио се кажњеник одевен само у кошуљу и постављао на дрвено постоље и то на леђа. Тело му је добро причвршћивано за постоље, а руке и ноге везане за четири коња.

Списак начина за мучење и кажњавање много је дужи од овог. Користила се, на пример, ломача. која је била „резервисана" углавном за „вештице" и јеретике. На ломачи су завршили Јан Хус, Ђордано Бруно, Јованка Орлеанка и многи други...

Узалуд су се напредни духови борили да се суровост укине. Почев од Раблеа, Монтења, Ла Бријера, па све до Волтера, дизали су њихови гласови и пера за мало више хуманости, али тек крајем 18. века Луј XVI је укинуо „инквизицију" — изнуђивање признања мучењем. Био је то корак ка модерној судској пракси.

М. К.

Трагом стихова

Као што је познато, немачки археолог Хајнрих Шлиман прославио се тиме што је открио древну Троју ослањајући се искључиво на Хомерову „Илијаду".

Истим тим путем одлучили су да крену и индијски научници. Упоређујући разне чињенице из познате епске песме „Рамајана" (7. век пре наше ере), у првом реду имена насеља, река и планина, археолози су дошли до закључка да географска имена могу да им постану кључ за избор места на којима треба вршити ископавања. Тако је израђен дугорочни план за археолошка истраживања која ће се углавном вршити у провинцији Утар Прадеш где су се збили главни догађаји из поеме. Индијски археолози се надају да ће открити град који ће испричати о самониклој култури древне Индије у време када се у Европи почела развијати култура Крита и Микене.

ИСТОРИЈА СТАРОГ СВЕТА

ЗАСТАВА ЈЕ З

1 **БРИТЕ ТРЕБА КАЗНИТИ** — Пошто је освојио Галију, чувени римски војсковођа Гај Јулије Цезар (102—44. пре н. е.) желео је по сваку цену да освоји острво Британију и покори његове становнике Брите који су често прелазили Канал да би се борили на страни Гала. Треба их казнити, решио је Цезар, и почео да врши припреме за прелазак преко Ламанша. Уопште није сумњао у исход тог похода: храбар ратник и добар тактичар навикао је да из сваке борбе излази као победник.

2 **НА ЧЕЛУ 80 БРОДОВА** — Самоуверен али ипак опрезан, Цезар је одлучио да у напад крене са две легије, а за то му је било потребно око 80 бродова. Припреме за прелазак преко Канала трајале су само неколико дана јер су римски војници већ имали довољно искустава стечених у сличним походима. Требало је још сачекати повољан ветар. Најзад, једне ведре ноћи крајем лета 55. године пре н. е. Цезар је дао знак заповедницима бродова да се отисну од обале и заплове ка непознатој земљи ратоборних Брита.

3 **ЗАСЕДЕ НА ОБАЛИ** — Дан је већ увелико био освојио кад се група од неколико најбржих Цезарових бродова приближила стеновитој обали Британије. Римског војсковођу је ту дочекало непријатно изненађење: обала је већ била начичкана дугокосим и добро наоружаним ратницима! Цезару није преостало ништа друго него да сачека остатак своје флоте и покуша да се искрца на другом место. Прошло је већ подне кад су се у даљини појавила прва једра римских бродова.

4 **НЕУСПЕЛО ИСКРЦАВАЊЕ** — Приставши уз ниску, песковиту обалу, десетак километара од места где су га Брити чекали у заседи, Цезар је дао знак за искрцавање. И тек што су први легионари почели да искачу из брсдова у плићак, из оближње шуме појавили су се коњаници и засули их кишом стрела и копаља. Међу Римљанима је настала пометња. Спутани тешким оклопима, у води до појаса, они не само што нису били у стању да узврате напад већ нису могли ни да се бране.

А ХРАБРЕ!

5 **ЛЕГИОНАРИ ОТКАЗУЈУ ПОСЛУШНОСТ** — Навикнути да се боре само на чврстом тлу, остали легионари нису показали нимало воље да прихвате борбу на пешчаној обали. Више су волели да остану у сигурности својих бродова. Видећи да му прети опасност да изгуби битку, Цезар је наредио да се лаки бродови примакну што је могуће више обали и одатле заспу непријатеља стрелама и копљима. Као што се и надао, овај жестоки контранапад зауставио је Брите.

6 **НЕИСКОРИШЋЕНО ПРЕИМУЋСТВО** — Био је то тренутак који су легионари могли да искористе и искрцају се на обалу. Међутим, ни један једини човек није се покренуо. Римљани су се плашили да би Брити, док се они искрцавају, могли да реорганизују своје редове, крену у напад и наметну им борбу на пешчаној обали. Цезар је већ био спреман да се помири с неуспехом кад се догодило нешто неочекивано.

7 **У ОДБРАНУ ЧАСТИ** — Скочивши у воду, барјактар 10. римске легије повикао је што га грло носи: „Предаћу заставу непријатељу, на њу имају право само храбри!" Ове речи имале су магично дејство на легионаре. Вратиле су им самопоуздање и жељу да се боре јер губљење заставе било је за њих питање части, а она је за римске војнике била важнија од живота. Уз громке покличе, легионари су се бацили у таласе, чврсто решени да победе.

8 **ЦЕЗАР СЕ ПОВЛАЧИ** — Борба је била тешка и напорна, тим више што се одвијала на пешчаном тлу на које римски војници нису навикли. Па ипак, успели су да победе Брите. А онда је Цезар донео неочекивану одлуку: решио је да напусти острво! Због чега је то учинио историчари ни до данас нису успели да разјасне. Годину дана касније још једном је прешао Канал, али ни овога пута није успео претворити Британију у колонију. То ће моћном Риму поћи за руком тек 97 година касније.

ФАЛСИФИКАТ ИЛИ УМЕТНИЧКО ДЕЛО?

КОЛИКО ЈЕ СТАРА АМФИТРИТА?

Француски академик Морис Ремс написао је књигу о необичним и занимљивим судбинама појединих уметничких дела. Ево једне истините приче која се граничи с невероватним.

Са столића у маестровом атељеу посматрао нас је мајушни, бронзани Јупитер, висок двадесет и пет сантиметара, својим сјајним очицама од инкрустрираног сребра, „одевен" у дивну, плавичастозелену патину.

— Како се усуђујете да посумњате у његову аутентичност? — чудио се и помало љутио шездесетогодишњи уметник.

Остао сам непоколебљив:

— Тај Јупитер нема више од двадесетак година. Тако, уосталом, мисли вештак бруклинског музеја. Човек коме сте га продали умро је прошле године и мене је послала његова породица да са вама средим ту ствар. Вратите ми новац, а ви с њим радите шта хоћете!

Уметник одједном пребледе, сави се и једва промуца слабим гласом: **— Зло ми је, опростите...**

ЗНОЈ УНИШТАВА ПАТИНУ!

Помислио сам да је то од узбуђења, можда је имао слабо срце. Брзо сам из џепа извадио кутију таблета за смиривање и наточио воде у чашу коју сам спазио на столу. Пружио сам му лек. Сада су му са чела капале праве грашке зноја, а очи као да су му упале у дупље. Тешко је дисао. Ипак, како није био навикнут на лекове, моје таблете брзо су деловале и за десетак минута му је било боље.

Усправио се, примакао своју столицу бронзаном Јупитеру и неко време га посматрао сасвим изблиза, као филателист ретку марку. Тада рече:

— У реду! Признајем да ми овај Јупитер није баш савршен, коса му је равна, али, радио сам га давно, пре тридесет година. Ех... Ни Американцима се више не може подметнути... Али, уместо да вратим новац, што би значило да признајем грешку, поклонићу вам за њега нешто друго!

Устао је и, држећи се руком за леђа и мрмљајући како га тишти лумбаго, одгегао у суседну собу. Убрзо се вратио са другом бронзаном статуетом. Посегао сам да је прихватим, али он је трже!

— Не! Зној уништава патину. Ово је аутентична Амфитрита из 2. века.

Пружио ми је комад сомота којим сам могао да прихватим збиља изванредно извајану богињу. Сваки детаљ на њој био је право уживање за око, толико је надахнуто и уметнички била обликована. Док сам ја задивљено посматрао, старац се задовољно смешкао.

ТАЈНА ЈЕ У ЖИГУ

— Шта велите? Зар није прекрасна? — био је нестрпљив да и речима потврдим своје дивљење.

Одговорио сам му да је изванредни и, мало оклевајући, упитао да ли је заиста из 2. века. Он поче да шета из једног у други угао малог атељеа, као да помно размишља. Одједном се заустави насред просторије и, погледавши ме право у очи, одсече:

— Нећете ме одати?

Ово је личило више на заповест него на питање и он настави, не чекајући мој одговор:

— Погледајте добро испод њене леве ушке, шта видите?

Напрегао сам се да разаберем шта би могао бити сићушан, готово неприметан зарез. Личио ми је на око и то сам му рекао.

— То је мој жиг! — узвикнуо је.

Сада је следило необично објашњење: од 1960. године овај уметник је тим жигом означавао своја дела од којих се тридесетак налазе у најчувенијим светским музејима као ретки примерци античке уметности! Жиг је стављао увек на друго место и збиља га је било тешко открити. Личио ми је на чудака кад је завршио:

— Замислите, кад открију, можда тек после неколико векова, окце на неком делу за које се мисли да је, рецимо, из доба Цезара. Тада ћу ја постати славан. Мени не треба новац, немам никог на свету, али радујем се што знам да ће моји фалсификати вредети злата... Као данас Модернови, мог славног претходника из ренесансе!

Опростили смо се као пријатељи и ја сам отпутовао с Амфитритом у коферу, брижљиво умотаном у сомот.

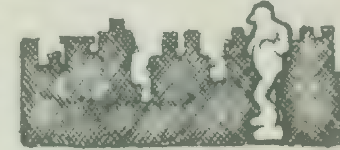

Прошло је неколико година од тада и, кад сам се поново нашао у Риму, отишао сам да га посетим. Али, на месту где се налазио његов атеље сада је радионица за поправку телевизора: старац није више био међу живима. Нисам одао његову тајну — разуме се, жиг који ми је показао није био у облику ока, него друге шаре коју нећу открити. Али, признајем: кад год прошетам Лувром, не пропустим прилику да се поново дивим неким од његових заиста дивних статуета које се овде чувају као старине од непроцењиве вредности.

М. К.

ПРВА СКУПШТИНА ПОД КРОВОМ

Све народне скупштине под Карађорђем и Милошем одржаване су под ведрим небом. Остало је, на пример, забележено да је Петровска скупштина, одржана 12. јула 1848. године, била „... на рудини под врбама..." у непосредној близини тадашњег Окружног суда. Прва скупштина, која је одржана под кровом, позната под називом Светоандрејска, састала се у децембру 1858. године у згради Велике пиваре, која се налазила на углу Балканске и некадашње Босанске улице. Једина скупштина која је после ове одржана на отвореном простору била је она из 1868. године, која је прогласила Милана Обреновића за наследника убијеног кнеза Михаила и на којој је изабрано Намесништво малолетном Милану. Али, за њу је

био направљен вењак, тако да се не може рећи да је била под ведрим небом у пуном смислу те речи.

СНАГА ПРАЗНИНЕ

Вакуум (од лат. vacuum — празан простор) је простор у којем влада притисак знатно нижи од атмосферског притиска. Његова снага може бити врло велика. Познати су, на пример, случајеви да приликом разбијања прозора авиона на великим висинама, многи непричвршћени предмети излете — узрок је усисна моћ, привлачна сила, јер притисак на великим висинама је далеко нижи од атмосферског.

Немачки физичар Ото фон Гирике желећи да демонстрира привлачну снагу празног простора начинио је једну већу шупљу лопту од бакра која је била састављена из два једнака дела, полулопте. Када је саставио полулопте, спољашњи ваздух није могао да продре у унутрашњост, нити је онај који је унутра могао да избије напоље. Лопта се без тешкоћа раздвојила. Међутим, када је физичар помоћу пумпе исисао ваздух, из њене унутрашњости деловале су силе празног простора. Да би што очигледније показао величину ових сила, физичар је у сваку полулопту упрегнуо по једног снажног коња. Иако су животиње биле врло упорне, силе празног простора биле су јаче.

У КРУГУ ПОРОДИЦЕ: НИЈЕ ЗАБОРАВАН

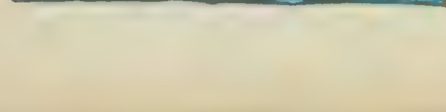
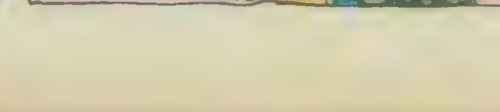
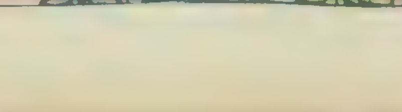
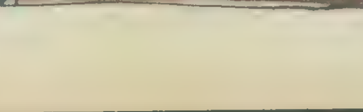

Из Пераста, 5. децембра 1716. године исловио вашел „Мадона дел Кармине“, велик и брз трговачки брод, с млетачком заставом на нај вишем јарболу. Иако је због рата између Венеције и Турске млетачким поданицима било забрањено да пристају и тргују у турским лукама, овај једрењак, под заповедништвом капетана Ђуре Бане, ипак је запловио ка Албанији ради набавке робе.

Брзе галије турске морнарице и сурови поступци њених помораца према бродовима с млетачким знамењем нису били једина опасност у водама где се запутио перашки брод. Ратни сукоб две велике силе пружао је изузетну могућност смелим и познатим гусарима из Улциња да нападају, убијају и пљачкају готово све бродове на Јадрану, без страха од последица и одмазде.

Међутим, капетан Ђуро Бане је већ имао искуства у сличним односима и опасностима. Успео је годину дана раније да у Албанији купи и укрца робу и поред претњи турских власти да ће сваког млетачког поморца, буде ли ухваћен у некој албанској луци, без суђења набити на колац.

Са 25 одабраних Пераштана на броду, капетан Бане је, после два олујна дана пловидбе, усидрио вашел код рта Палит, двадесет миља од Драча.

ПОД ТОПОВСКОМ ПАЉБОМ

Неповољни ветар и исувише немирно море нису му дозвољавали да настави пловидбу, па је 8. децембра био присиљен да се склони недалеко од драчке луке.

Ту је капетан Бане затекао брод неког Француза Марсела. Ноћу, да га не би открили Турци и засули топовском паљбом с градских зидина, перашки капетан упутио је Марселу свог вођу палубе да се распита за ситуацију у Драчу и могућност пристајања и трговине у луци.

Неповерљив, искусан и мудар, Бане је усидрио брод даље од луке. Али, опет је наишло вишедневно невреме, тако да су ветар и таласи непрестано потискивали брод према обали. Кад је доловио на пушкомет од луке, Турци су ујутру 14. децембра, без опомене или најаве, испалили на перашки једрењак 24 топовска хица, али су сви промашили. Чим се невреме мало стишало, Бане је укотвио брод на сигурном одстојању.

Сутрадан су перашки морнари видели како је у драчку луку упловила једна тартана, брз ратни једрењак, с берберском заставом на катарци. А Бербери

НЕПОЗНАТИ ПОДВИЗИ НАШИХ ПОМОРАЦА

ПОБЕДИТИ ИЛИ УМРЕТИ!

ОХОЛИ, САМОУВЕРЕНИ И ПО ЗЛУ ЧУВЕНИ ГУСАРСКИ ЗАПОВЕДНИК ХАСАН РАДОСЛИ ПОСЛАО ЈЕ 170 МОРСКИХ РАЗБОЈНИКА НА ПЕРАШКИ ЈЕДРЕЊАК УСИДРЕН КОД ДРАЧА, А НА ЊЕГОВОЈ ПАЛУБИ, С ОРУЖЈЕМ У РУКАМА, СПРЕМНО ЈЕ ЧЕКАЛО 25 ИСКУСНИХ И СНАЖНИХ МОРНАРА ИЗ БОКОКОТОРСКОГ ЗАЛИВА.

су у то време били најозлоглашенији гусари у целом Средоземљу.

Како им невреме није допуштало да отплове, морнари с перашког брода одмах су се дали на припремање за одбрану од гусарског напада: проверавали оружје, постављали дуж целог брода нарочиту ограду од ужади, надгледали барут и ђулад за топове.

Истовремено се и реис Хасан Радосли, заповедник тартане, припремао за напад на „Мадону дел Кармине“. Овај надмени и смели поморац, прави морски разбојник, заповедао је посадом од 120 Бербера и 50 Драчана којима је на располагању стајало 14 бродских топова и 9 бацача. И сви су сматрали да ће у трен ока освојити брод укотвљен изван луке и да ће се 25 Пераштана предати без борбе готово шест пута бројнијем непријатељу.

ЈА ВАС ЖАЛИМ!

У Драчу се у то време налазио и француски конзул Јозеф Иснар, искусан и проверен пријатељ Пераштана. Он је сазнао за зле намере Хасана Радослија и његових гусара, па је покушао да чамцем доплови до капетана Бане и обавести га да му прети опасност. Међутим, Радосли је запретио да ће и конзулу и његовим људима одрубити главе ако се приближе перашком вашелу. Али, упорни Иснар се ни тад није предао. Покушао је да речима одврати гусарског заповедника од напада на Пераштане:

— Хасан-реиса, морам Вам изнети своје мишљење ради вашег добра и користи. Пераштани су ратнички народ који се не да тако лако победити како се ви заваравате. Иако је посада њиховог брода много слабија од ваше, јунаштво Пераштана надокнађује број људи који је сачињавају.

Хасан Радосли је гледао конзула с подругљивим осмехом у злим очима.

— Њихово наслеђено гесло је „победити или умрети“ — наставио је конзул Иснар. — **Не заборавите, Хасан-реисе, да су јунаштво и понос уздигли Пераштане на највећи степен час ти код њихових владара и да 12 њихових људи чува млетачку заставу на адмиралском броду. Укратко, ја вас жалим!**

Увређен и охол, Хасан Радосли је самоуверено одговорио:

— Немојте мислити, господине конзуле, да сте ме уплашили својим речима. Какве ли лудости веровати да тако мали број људи може да се одупре мојој сили и храбрости мојих момака! Читав запад и исток дрхте при помену мог имена и ви ћете ускоро бити очевидац оног што ће извршити моји људи. Довешћу Пераштане везане, а вас укорити за недоличан говор!

НАГРАДА ЗА КУКАВИЦЕ

Није мировао ни Марсел, Француз сасвим другачији и недостојнији од Јозефа Иснара. Он је пожурио да гусаре подробно обавести о броју људи и наоружању на броду Ђуре Бане, говорећи стално да је то веома лак залогај за Хасана Радослија и његове разбојнике.

Реис је дао да се исплету дебела ужад за везивање заробљеника. Својим гусарима је обећао нарочите награде ако се буду држали храбро, а смрт онима који буду кукавице.

Ујутру, 25. децембра, морнари Ђуре Бане угледали су како се на гусарској тартани подижу једра и како се брод Хасана Радослија усмерава ка њима. Брзо су пресекли конопе који би им сметали у борби, окренули брод боком ка гусарима да би могли испалити топове и узети оружје.

Прво су се огласили гусарски топови и пушке. Бане је одговорио паљбом и већ први топовски хитац оштетио је тартану. Окренувши се низ ветар, гусари су, уз заглушујућу вику, кљуном свог брода ударили у перашки једрењак. Са прамца, Драчани су непрестано тукли из пушака, а остали су бацали топовску ђулад, ножеве и мала копља.

ЖИВИ У ПЛАМЕНУ

Ускоро је педесетак одабраних гусара покушало да се пребаци на нападнути брод, али су брзо устукну-

ли пред мачевима и срчаном одбраном перашких морнара. Палубу тартане почели су да прекривају лешеви гусара. Међутим, права паника међу њима настала је кад је посада Ђуре Бане употребила запаљиве боце и распрскавајуће гранате. Полуживи и кр вави, са језивим опекотинама, гусари су кроз пламен и густ дим скакали у море. Многи су на палуби свог брода горели живи и умирали у најстрашнијим мукама.

Али, кад је у окршају пушчани куршум погодио у главу капетана Бану и кад је рањено неколико његових људи, на перашком броду остала је да се бори само трећина посаде.

Подреис, заменик гусарског заповедника, побегао је у јеку битке бродским чамцем заједно са шеснаест гусара. И одмах је отишао да се жали француском конзулу, тврдећи да се на перашком броду не налази 25, већ преко 250 људи!

Иако је већ било после подне, сама битка није јењавала ни престајала Гусари су се испели на јарболе и конопе и одозго гађали посаду „Мадоне дел Кармине“. Она је бројчано ускоро била преполовљена, али се није предавала. Одлучили су да на тартану јуришају запаљивим боцама и мачевима. У првом покушају су одбијени, али је зато при другом, још жешћем налету, на палуби тартане настао прави покољ. Кад су позвани да се предају, гусари су без речи положили оружје и предали брод.

Био је већ сумрак. На броду Хасана Радослија, који је зелен од једа сву битку гледао с градских зидина, стајало је 68 морских разбојника везаних ужадима који су сами донели.

Капетан Бане управо тад је умирао.

Палуба тартане била је пурпурна од крви и с ње су перашки морнари бацили у море 86 мртвих гусара.

Вест да је 25 Пераштана у крвавом окршају убедљиво победило 120 берберских гусара чувеног Хасана Радослија и 50 драчких разбојника брзо се пронела јадранским и средоземним лукама. Свуда где би приспела „Мадона дел Кармине“, њена посада поздрављана је са свим почастима које се указују храбрим поморцима. Неколико година после њиховог подвига, Андрија Качић Миошић, познати песник и писац, испевао је песму посвећену двадесет петорици смелих Пераштана на челу с капетаном Ђуром Баном.

И. Лончар

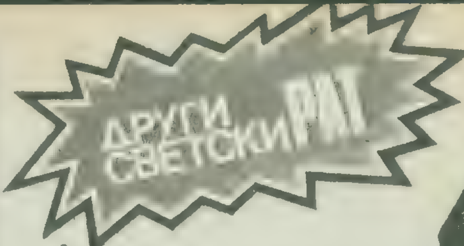

ЕНГЛЕСКЕ КАМИКАЗЕ

Авион је летео ниско, тик изнад земље, јер је био тешко оштећен, а требало га је по сваку цену вратити у базу.

Једне ведре јесење ноћи 1942. године водио се необичан окршај над Немачком. „Јункерс 88“ нападао је као осица енглески бомбардер типа „велингтон“. Овај је вештим маневрисањем избегавао на паде и одолевао погоцима али сам није упутио ниједан рафал према непријатељу.

Чинило се да је „велингтон“ уништен јер се спустио веома ниско. Видећи то, немачки пилоти су окренули свој авион и изгубили се у мраку: после једанаест јуриша сматрали су да је бесмислено даље трошити муницију на овај упорни, усамљени авион који се тако изненада појавио на њиховој територији као да тражи окршај. А да су знали какав је био задатак тог енглеског бомбардера сигурно не би напустили поприште док се добро не увере да су га сасвим дотукли!

НАПАД У ЗОРУ

Посада „велингтона“ коју су сачињавали пилот Полтон, специјални радио-телеграфиста Цордан и његов помоћник Бигор и седам војника, заиста је сама тражила окршај! У томе се и састојао њихов задатак: требало је, изазивајући непријатеља да сазнају каквим се радаром Немци служе и успешно открива ју њихове авионе.

Тај нови тип радара Немци су почели да користе крајем лета 1942. године и тако запретили да озбиљно угрозе британску иницијативу у ваздушном рату. Због тога је пред енглеске научнике постављен озбиљан задатак: да пронађу средство којим би успешно ометали радаре. Али, прво је било потребно открити како они раде.

Британска команда одлучила се тада на самоубилачки корак: послаће један авион да се намерно изложи нападу и да том приликом радио-телеграфиста покуша да ухвати сигнале са непријатељског радара и пошаље у базу податке о њима.

После седамнаест летова који су се завршили без окршаја, кренула је посада капетана Полтона. Ноћ је била мрачна и осим понеког усамљеног трачка светлости ништа се није видело на тлу изнад немачких аеродрома куда су летели. Када је већ изгледало да ће опет све протећи мирно и да ће се вратити необављена посла као толико пута до тада, Цордан објави да је ухватио неке сигнале. Било је 4 сата и 30 минута.

КАКО ИЗДРЖАТИ?

У кабини настаде тренутак напетог ишчекивања који није потрајао дуго, јер су сигнали који су постајали све јачи, да би најзад заглушили све друге звукове на радију, збиља потицали од радара. Готово истовремено кад је Цордан изустио: **„Спремите се за напад!“** — појавио се из мрака немачки ловац и посејао први рафал на, очигледно без грешке, пронађену мету.

Убрзо се нападач опет устремио. **Овога пута једна граната прснула је у самој кабини „велингтона“ и тешко ранила Полтона који је баш изводио обрушавање. С натчовечанским напором он је успео да исправи авион у последњем часу да се не разбије кљуном о земљу.**

Био је то тек почетак. Требало је издржати што дуже, како би Цордан могао да пошаље у базу што више података о ухваћеним сигналима. База никако није потврђивала да прима оно што је он тако грозничаво слао у етар!

Следећи напад скупо је стајао баш Цордана, најважнијег човека у екипи. Граната му је гоотво разнела леву руку, око и јабучицу, али он је наставио свој задатак. Слао је нове податке све док се није срушио од бола и изгубљене крви.

Тада је Бигори морао да преузме место поред радија. Свим силама се трудио да се довуче до њега јер био је рањен у обе ноге.

И авион је већ био тешко оштећен: поред рупа на све стране, командни уређаји нису више радили како треба и Полтон га је једва одржавао у ваздуху.

Летео је сада на висини од једва неких сто педесет метара. Било је јасно да још један напад неће издржати.

СРУШИО СЕ!

Чудо или ратна срећа учинили су да се немачки ловац више не појави. Али, опасност тиме није била много смањена, јер тешко оштећени авион могао је свакога часа да се сруши. Рањени Полтон који га је с крајњим напором одржавао у ваздуху, мислио је само једно — стићи у базу. Не зато да би спасао свој и туђе животе, него да би Цордан могао да исприча своје утиске о примљеним сигналима. Без тога задатак не би био извршен, јер база није потврдила да је примила оно што су он и Бигори одашиљали!

Док су летели изнад Холандије, изгледало је још да ће успети. Али када се, преко мутне воде Ламанша, у бледој измаглици раног јутра, већ указала обала Кента, авион је посустао. Почео је да брекће и да губи висину. Ништа се више није могло, „велингтон“ се срушио у море.

Ипак, са обале је на време примећена његова агонија и чамци за спасавање одмах су кренули. Тако је сва посада спасена и пребачена у базу.

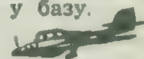

Епилог ове мисије добро је познат: енглески научници успели су врло брзо да на основу података које су им прикупили Цордан и Бигори закључе о каквом је радару реч. Средство које су касније користили савезници да би ометали његов рад било је изузетно једноставно, али веома успешно. Требало је само бацити из авиона кишу танких, алуминијумских листића и радари су били потпуно немоћни!

Официр Цордан и наредник Бигори добили су за овај изузетан подвиг висока војна одликовања.

М. К.

БИМ И БУМ
JOE MUSIAL

МОЈИ ЖИВЦИ... ПОТПУНО СУ ПРОПАЛИ!
ОХ!
ДУМ

ПОЛУДЕЋУ ОД ОНЕ ДВЕ ХИЈЕНЕ... А И МАМА МЕ НЕРВИРА!
ПА ШТО НЕ ОДЕШ ДО ДОКТОРА ЗА ЖИВЦЕ?
УПРОПАСТИШЕ МЕ!

ТИ, ЈАРЧЕ БРАДАТИ! МИСЛИШ ДА САМ ЛУД? ШТА ЋЕ МИ ДОКТОР?
НЕ НАЗИВАЈ МЕ ЈАРЦЕМ, ТИ... БУРЕ ДЕБЕЛО!

ЈА БУРЕ? ТИ ЖГОЉАВКО...
ПУСТИ МИ БРАДУ ИНАЧЕ ЋУ ДА ТЕ ПРЕБИЈЕМ К'О...

ХО! ХО! ХА! ХИ! ХА! ХО! ХО!
ТИ МЕНЕ ДА ПРЕБИЈЕШ? ТО БИ' БАШ ВОЛ'О ДА ВИДИМ!
ЈЕ Л'?

ПА КАД ВОЛИШ ДА ВИДИШ... ЕВО ТИ!
Ш... ШТА?

ДУМ
ДА МЕ ЗАПАМТИШ!
ОХ! МОЈЕ ОКО!
БИЋЕ КРВИ!
ОХ! МОЈ НОС!
БАМ!
ДА ПОЗОВЕМО МАМУ!

ХВАЛА ТИ, ИНСПЕКТОРЕ! СКОРО СЕ НИСАМ ОВАКО РАСТЕРЕТИО! ОСЕЋАМ СЕ К'О ПРЕПОРОЂЕН!
КАПЕТАН ЈЕ СКРЕНУО! ПОЗОВАЋУ ДОКТОРА!
ЦМОК ЦМОК
ЦМОК ЦМОК

ШРАФКО

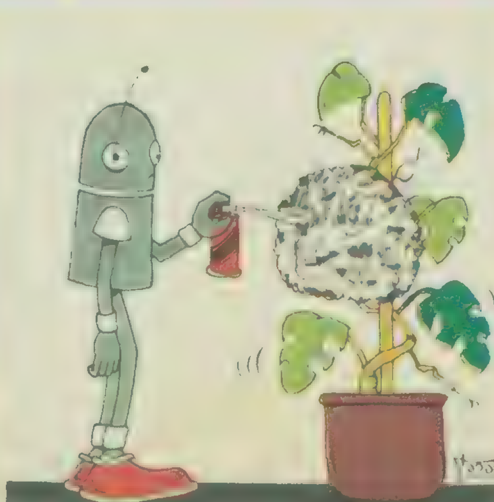

ФАНТАЗИЈА: ДАЛЕКО ОД ЗЕМЉЕ

ЈА САМ ВИЛБУР ПОЛДЕР, ПИСАЦ НАУЧНО ФАНТАСТИЧНИХ РОМАНА! РАДИМ У РЕДАКЦИЈИ ЛИСТА „ФАНТАЗИЈА"!

„ЈЕДНОГ ДАНА УПОЗНАО САМ ДЕВОЈКУ ДАМАРИС КОЈА МИ ЈЕ КАЗАЛА:"

НЕКОЛИКО МИЛИОНА СВЕТЛОСНИХ ГОДИНА ОДАВДЕ, ЧЕТИРИ ПЛАНЕТЕ ОКРЕЋУ СЕ ОКО ЗВЕЗДЕ НУКРЕ! ТО ЈЕ НАШЕ СУНЦЕ! ЈА САМ ВЛАДАРКА ИФНИНГА, ЈЕДНЕ ОД ТЕ ЧЕТИРИ ПЛАНЕТЕ!

„СТАНОВНИЦИ ОСТАЛЕ ТРИ ПЛАНЕТЕ ЗБАЦИЛИ СУ МЕ С ПРЕСТОЛА И САДА ИФНИНГОМ ВЛАДАЈУ РОБОТИ. МЕНЕ ПРОГОНЕ И ХОЋЕ ДА МЕ УБИЈУ..."

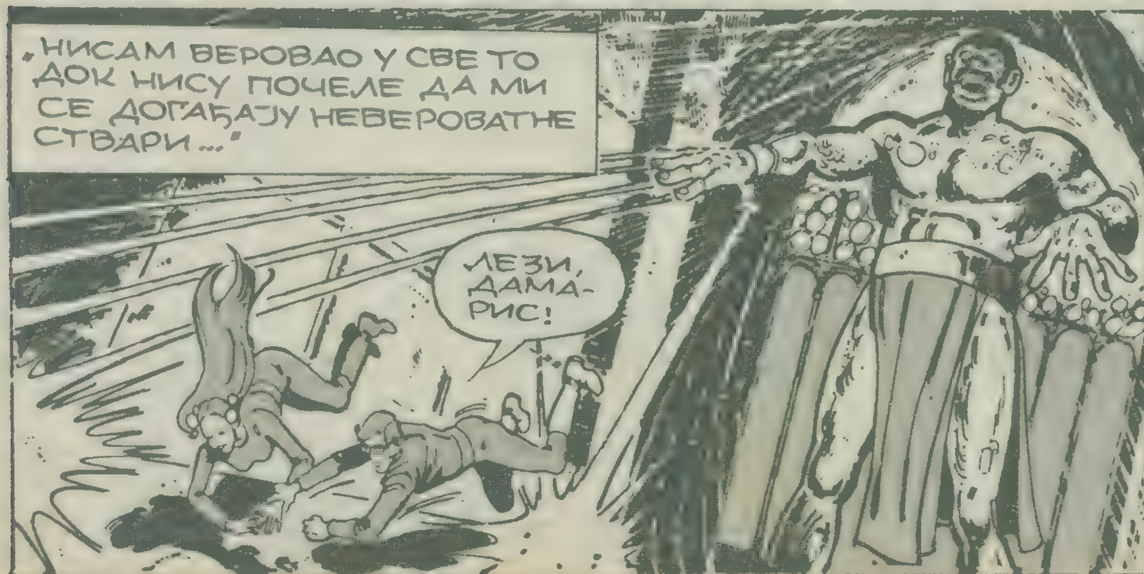

„ПРИМЕТИО САМ ДА МЕ НЕКИ ТИП ВЕЋ ДАНИМА ПРАТИ...“

„ВИДЕО САМ ГА И ТЕ ВЕЧЕРИ ДОК САМ ЧЕКАО ТИНУ...“
ВИЛБУРЕ, ИМАШ НОВ АУТО!

„МОЈ ПРАТИЛАЦ ЈЕ УШАО У ИСТИ РЕСТОРАН...“
ТИНА, НЕ ДОПАДА МИ СЕ МНОГО ОВДЕ! ДА ОДЕМО НА НЕКО ДРУГО МЕСТО?

МАЛО КАСНИЈЕ...
СЛУШАШ ЛИ МЕ?
АХ! ДА, ДА!

ШТА СЕ ТО С ТОБОМ ДОГАЂА, ВИЛБУРЕ? ПОНАШАШ СЕ КАО ДА ТИ ЈЕ НЕКО СТАЛНО ЗА ПЕТАМА!

МА НЕЕ! ТО ТИ СЕ САМО ЧИНИ!

У ТОМ ТРЕНУТКУ ОНАЈ ТИП ЈЕ ПРОШАО ПОРЕД НАШЕГ СТОЛА...

„ОДЛУЧИО САМ ДА ПОЂЕМ ЗА ЊИМ...“
ОДМАХ СЕ ВРАЋАМ, ТИНА!

ХЕЕЈ!
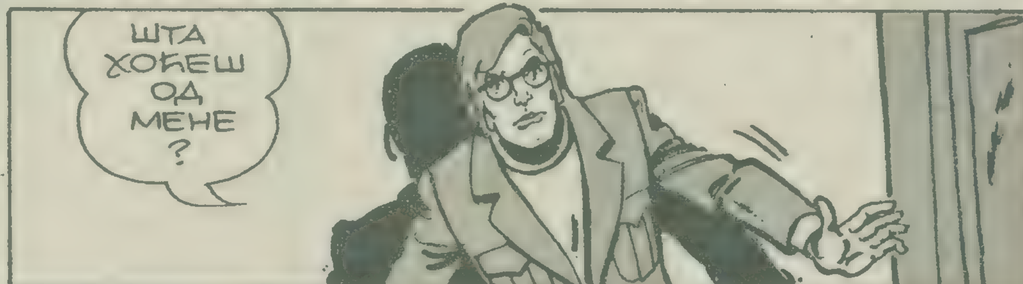
ШТА ХОЋЕШ ОД МЕНЕ ?

КЛИК!

НЕ ИГРАЈ СЕ С ТИМ!

МОГАО СИ ДА МЕ ПОГОДИШ !
ДУМ!

НАПОЉЕ!

ИЗНЕНАДА...
ДАМАРИС! БАШ САМ СЕ БОРИО С НЕКИМ ТИПОМ ИЗ ТВОГ СВЕТА!
ВИЛБУРЕ, ДОЂИ ЋУ НОЋАС ПО ТЕБЕ!

„ВРАТИО САМ СЕ У САЛУ ПИТАЈУЋИ СЕ ШТА ТО ДАМАРИС ЖЕЛИ ОД МЕНЕ...“
ХИК!

ШТА... ХИК... ЈА ТО ВИДИМ? ХИК!

ТАМО... ХИК... ВИДЕО САМ НЕКОГ НЕОБИЧНОГ ТИПА... ХИК... И ДЕВОЈКУ... ХИК!
БАР
У РЕДУ, У РЕДУ! САМО ВИ СЕДИТЕ ЗА СВОЈ СТО!
ИДЕМО, ТИНА!

ЖАО МИ ЈЕ ШТО НАМ ЈЕ ПРОПАЛО ВЕЧЕ!
НИСИ ТИ КРИВ, ВИЛБУРЕ!

„ПОЉУБИО САМ ЈЕ НА РАСТАНКУ И ПОЖЕЛЕО ДА ОСТАНЕМ С ЊОМ И ВИШЕ НИКАДА НЕ ВИДИМ ДАМАРИС И СВА ОНА БИЋА С ДРУГИХ ПЛАНЕТА...“

КАДА БИ ТИНА САМО ЗНАЛА КАКВА МИ БУРНА НОЋ ПРЕДСТОЈИ!

„ЧИМ САМ СТИГАО КУЋИ, ДАМАРИС ЈЕ ДОШЛА ПО МЕНЕ И ОДВЕЛА МЕ У СВОЈЕ СКЛОНИШТЕ. ОБЈАСНИЛА МИ ЈЕ ДА ТРЕБА ДА СЕ СПУСТИМО НА ПЛАНЕТУ ИФНИНГ ГДЕ ЈЕ ЗАТОЧЕН ЗАПОВЕДНИК ЊЕНЕ ВОЈСКЕ...“

ОВО ЈЕ РУЧНИ ДЕЗИНТЕГРАТОР!

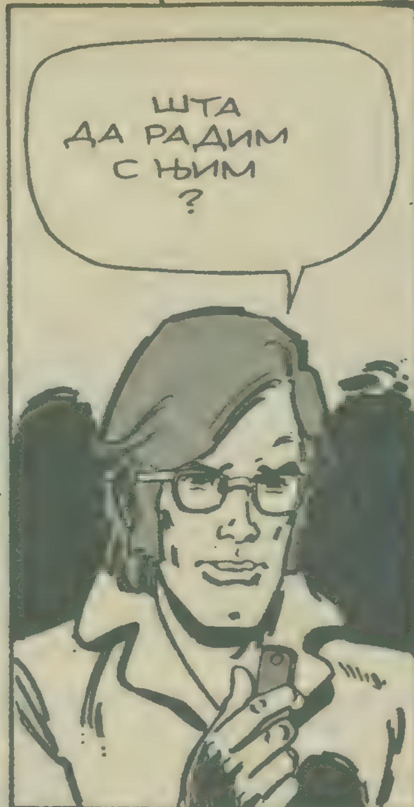
ШТА ДА РАДИМ С ЊИМ?

ПРИТИСНУЋЕШ ТО ДУГМЕ НА ЊЕМУ!
СВЕ ОВО ЈЕ ТАКО НЕСТВАРНО!

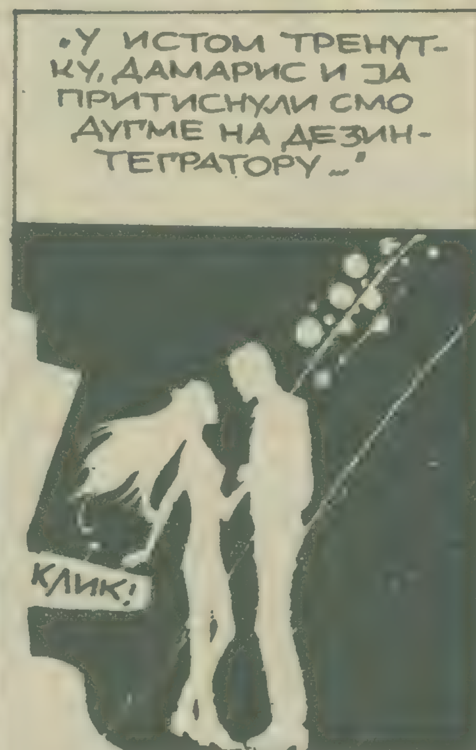
„У ИСТОМ ТРЕНУТКУ, ДАМАРИС И ЈА ПРИТИСНУЛИ СМО ДУГМЕ НА ДЕЗИНТЕГРАТОРУ...“
КЛИК!

„ИЗГУБИО САМ ТЛЕ ПОД НОГАМА...“

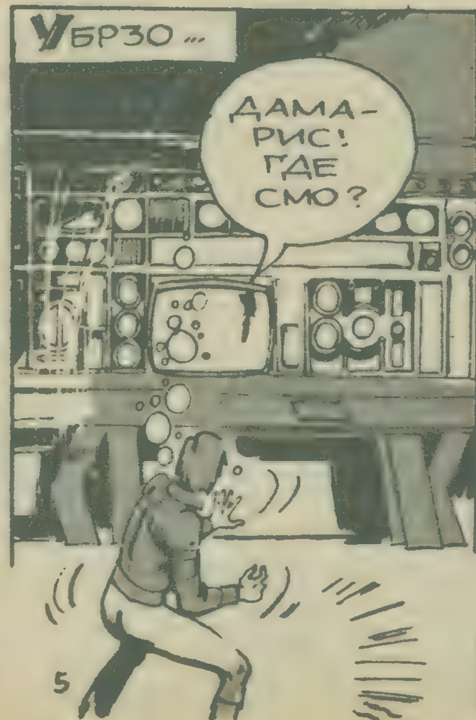
УБРЗО...
ДАМАРИС! ГДЕ СМО?

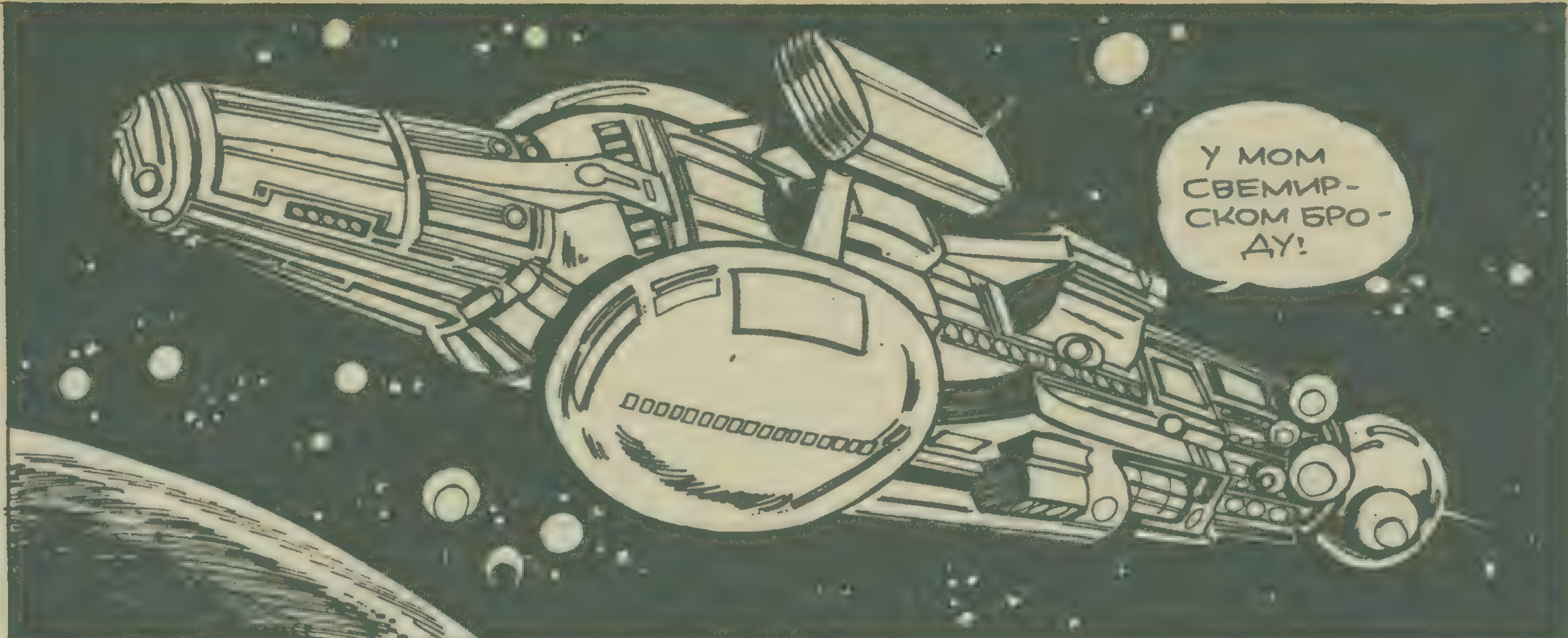
У МОМ СВЕМИР-СКОМ БРО-ДУ!

ДАМАРИС, ГЛЕДАЈ!
ДА... УДАЉИЛИ СМО СЕ ВЕЋ ОД ЗЕМ-ЉЕ!

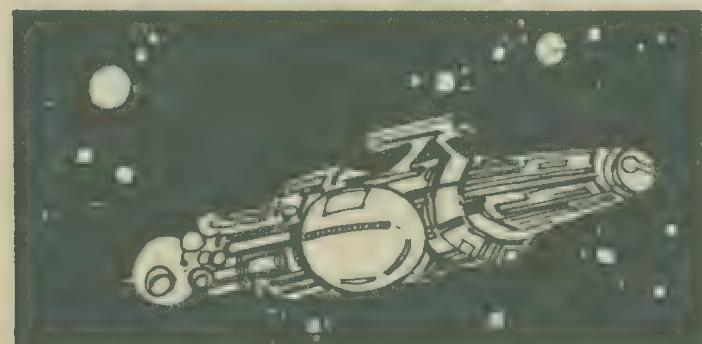
АКО СПАСЕМО МОГ ЗАПОВЕД-НИКА, ОН ЋЕ НАМ РЕЋИ ГДЕ ЈЕ СКРИВЕНО НАШЕ ОРУЖЈЕ И ГДЕ СУ ЗАТОЧЕНИ МОЈИ ВОЈНИЦИ!

ПОМОЋУ ЛЕТЕЋЕГ ТАЊИРА! ОВАЈ БРОД ЋЕ НАС ЧЕКАТИ У ВА-СИОНИ!

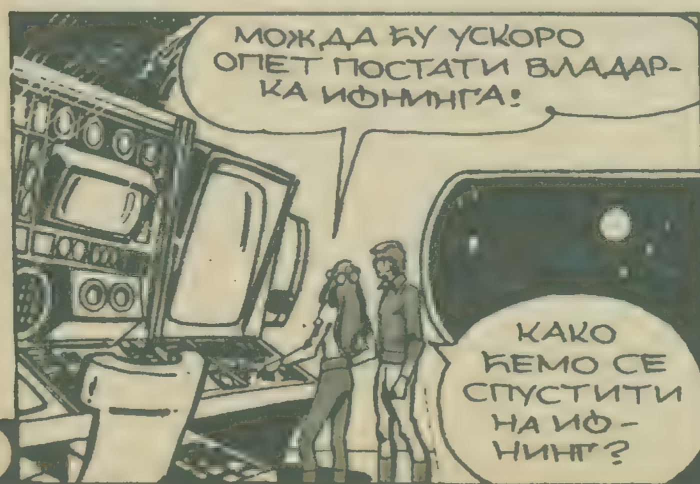
МОЖДА ЋУ УСКОРО ОПЕТ ПОСТАТИ ВЛАДАР-КА ИФНИНГА!
КАКО ЋЕМО СЕ СПУСТИТИ НА ИФ-НИНГ?

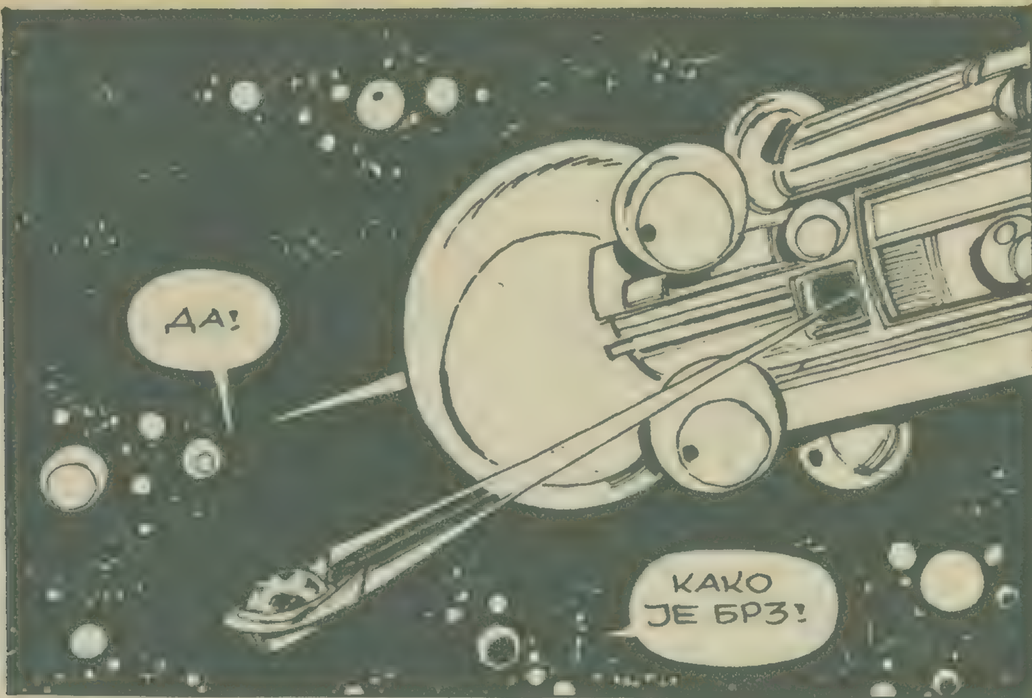
ДА!
КАКО ЈЕ БРЗ!

ЗНАШ ЛИ, ДАМАРИС ДА ОВО ПОЧИЊЕ ДА МИ СЕ ДОПАДА!

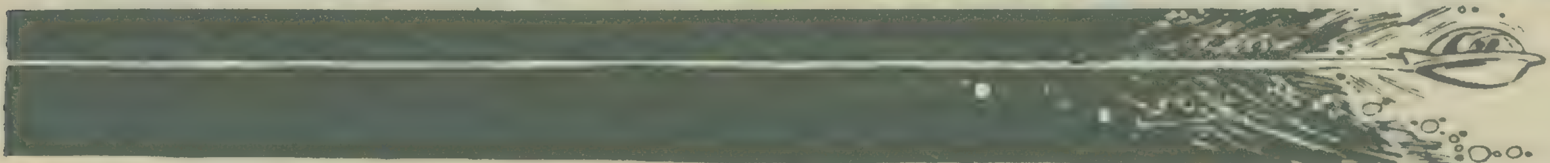

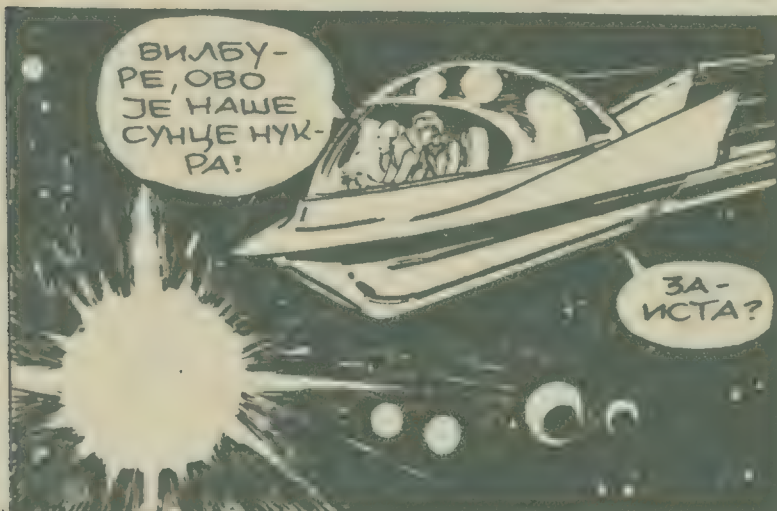
ВИЛБУРЕ, ОВО ЈЕ НАШЕ СУНЦЕ НУКРА!
ЗАИСТА?

А ОВО ЈЕ ПЛАНЕТА ВЕЧИТИХ ЗЕМЉОТРЕСА!
КАКВА ЗАГЛУШУЈУЋА БУКА!

ТО НАМ ОДГОВАРА! ЗАТО НАС НЕЋЕ НИ ПРИМЕТИТИ!

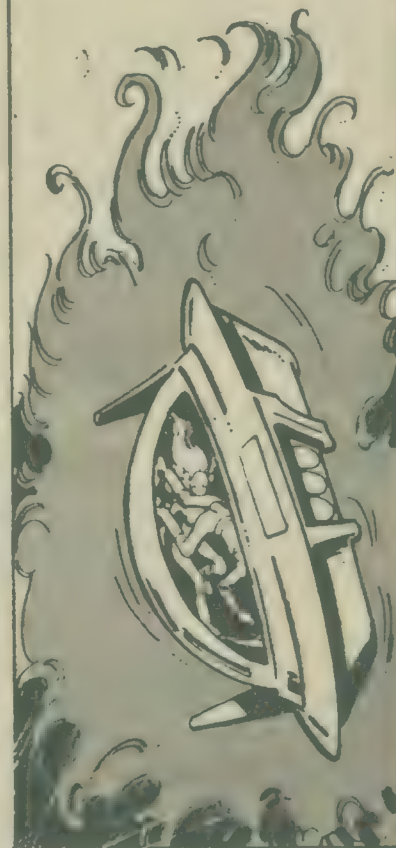

„У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ ДО-КОПАО САМ СЕ ПОЛУГЕ И ОПАС-НОСТ ЈЕ ИЗБЕГНУ-ТА...“

СТИГЛИ СМО НА ИФНИНГ!
ВИШЕ БИХ ВОЛЕО ДА ЈЕ ТО ЗЕМЉА!

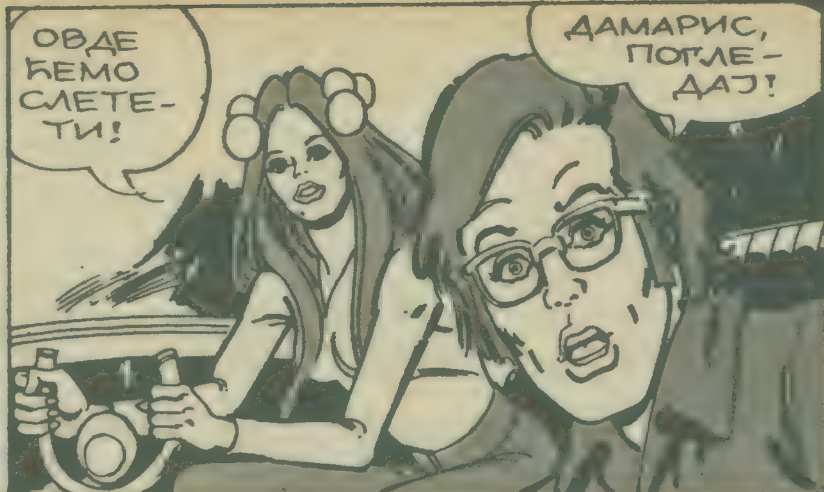
ОВДЕ ЋЕМО СЛЕТЕТИ!
ДАМАРИС, ПОГЛЕДАЈ!

ТО СУ БИЋА СА ПЛАНЕТЕ ВРЕТИ КОЈА СУ ОВЛАДАЛА ИФНИНГОМ!

ДАМАРИС! БЕЖИМО ОДАВДЕ!
НЕ! УНИШТИЋЕМО ИХ ПОМОЋУ ДЕЗИНТЕГРАТОРА!

ВИЛБУРЕ! ДЕЗИНТЕГРАТОР НЕ РАДИ!

УЧИНИ НЕШТО, ВИЛБУРЕ!

ИПАК ЋЕМО МОРАТИ ДА УЗЛЕТИМО!

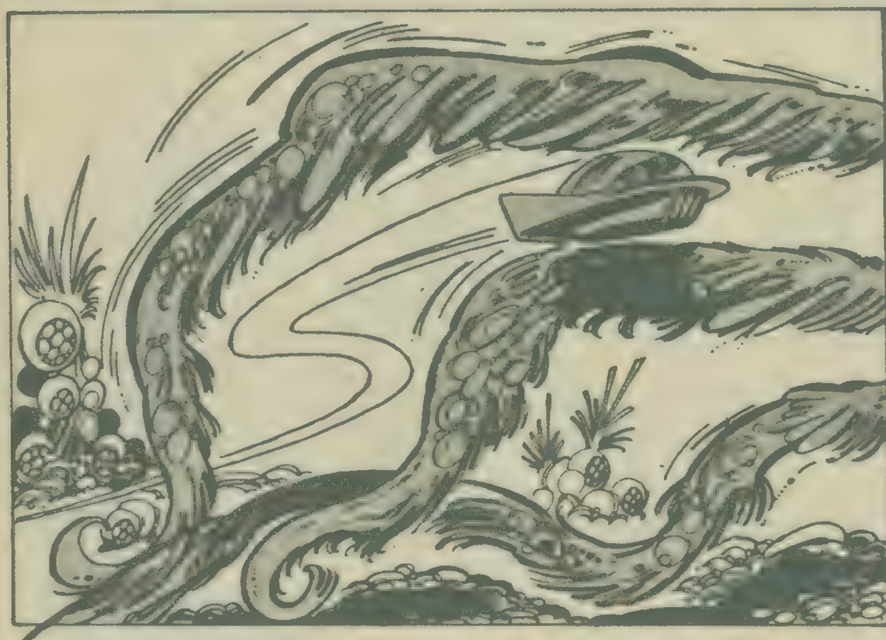

ПОВЕЋАЈ ВИСИНУ, ДАМАРИС!

НЕ БОЈ СЕ, ВИЛБУРЕ! ОСТАЛИ СУ ИЗА НАС!

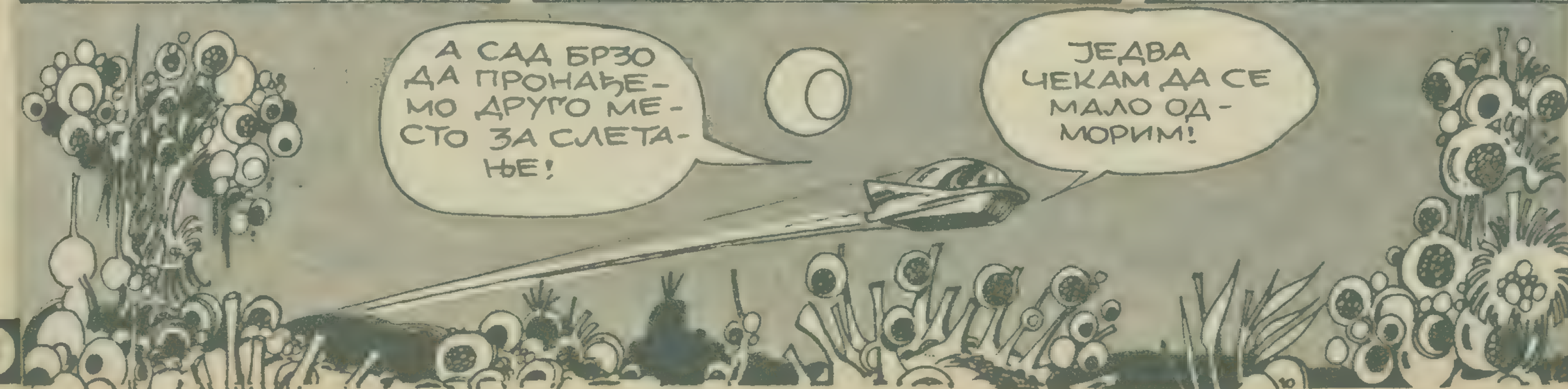
А САД БРЗО ДА ПРОНАЂЕМО ДРУГО МЕСТО ЗА СЛЕТАЊЕ!
ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА СЕ МАЛО ОДМОРИМ!

ЈЕ ЛИ ОВДЕ ЗАТОЧЕН ТВОЈ ЗАПОВЕД-НИК?
ДА, ВИЛБУ-РЕ!

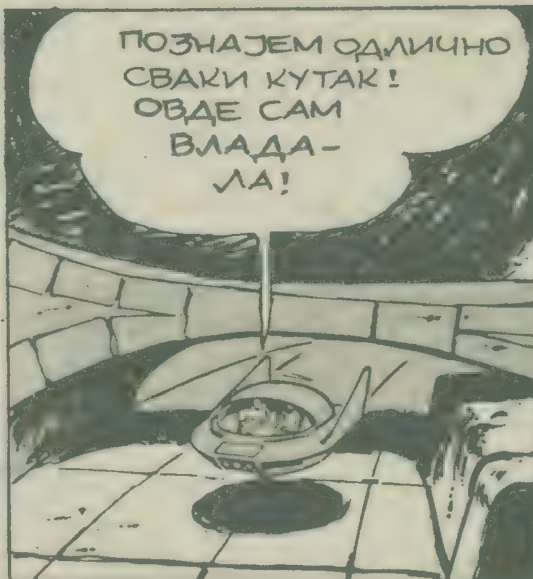

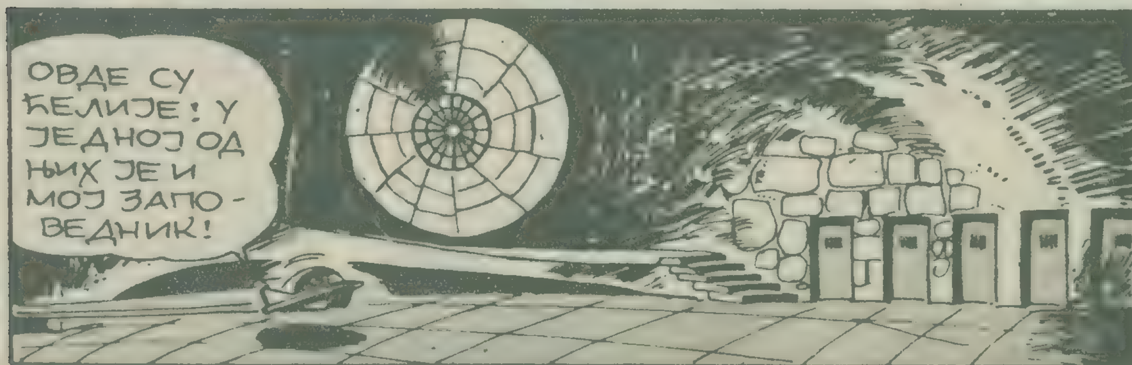

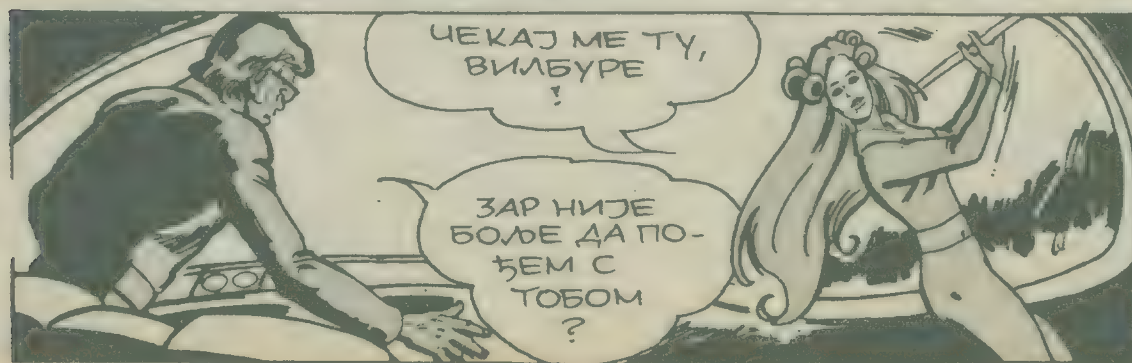

МОЖДА ЈЕ БАШ У ОВОЈ ЋЕЛИ-ЈИ!
КОМАНДАНТЕ!

АААХ! ВИЛБУ-РЕ!
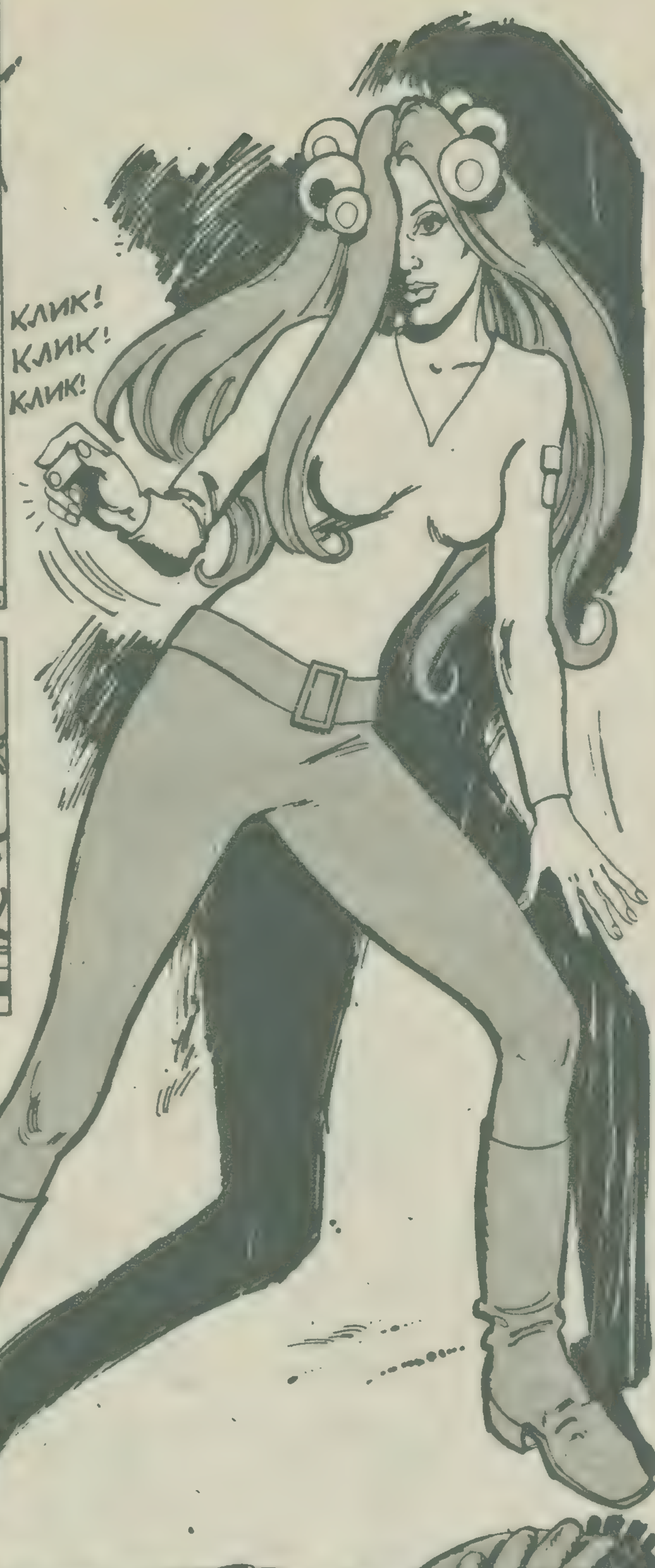
КЛИК! КЛИК! КЛИК!

ЊЕН РУЧНИ ДЕ-ЗИНТЕГРА-ТОР НЕ РАДИ!
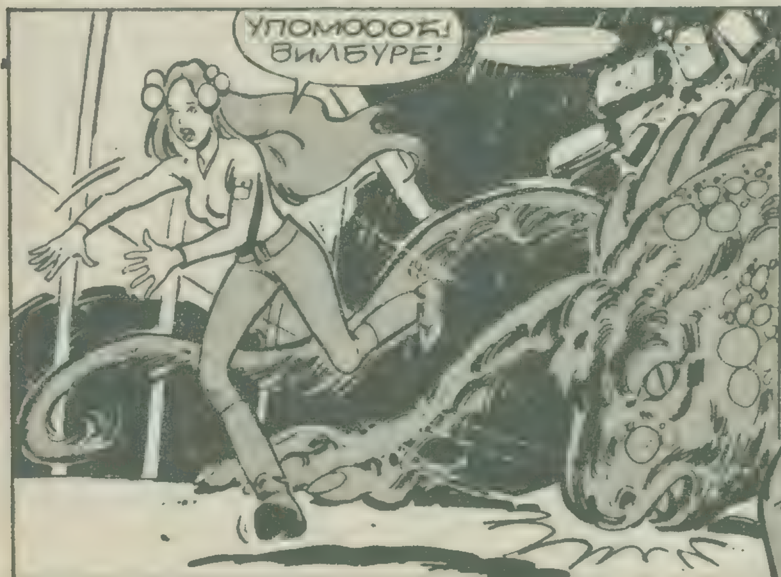
УПОМОООЋ! ВИЛБУРЕ!

ШТА ДА РАДИМ?
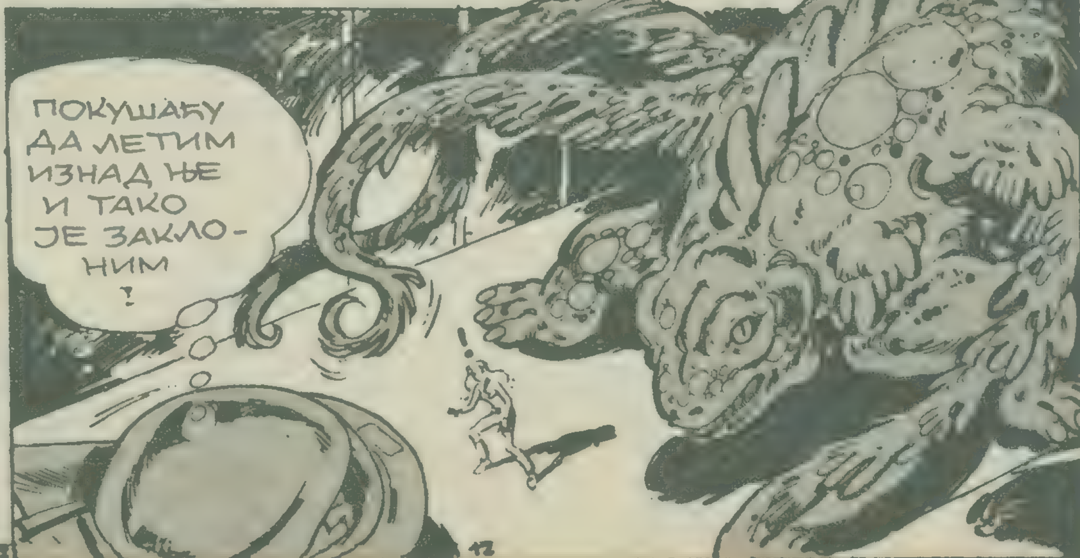
ПОКУШАЋУ ДА ЛЕТИМ ИЗНАД ЊЕ И ТАКО ЈЕ ЗАКЛО-НИМ?

ВИЛБУРЕ! ШТА ТО РАДИШ! ОБО-РИЋЕШ МЕ!

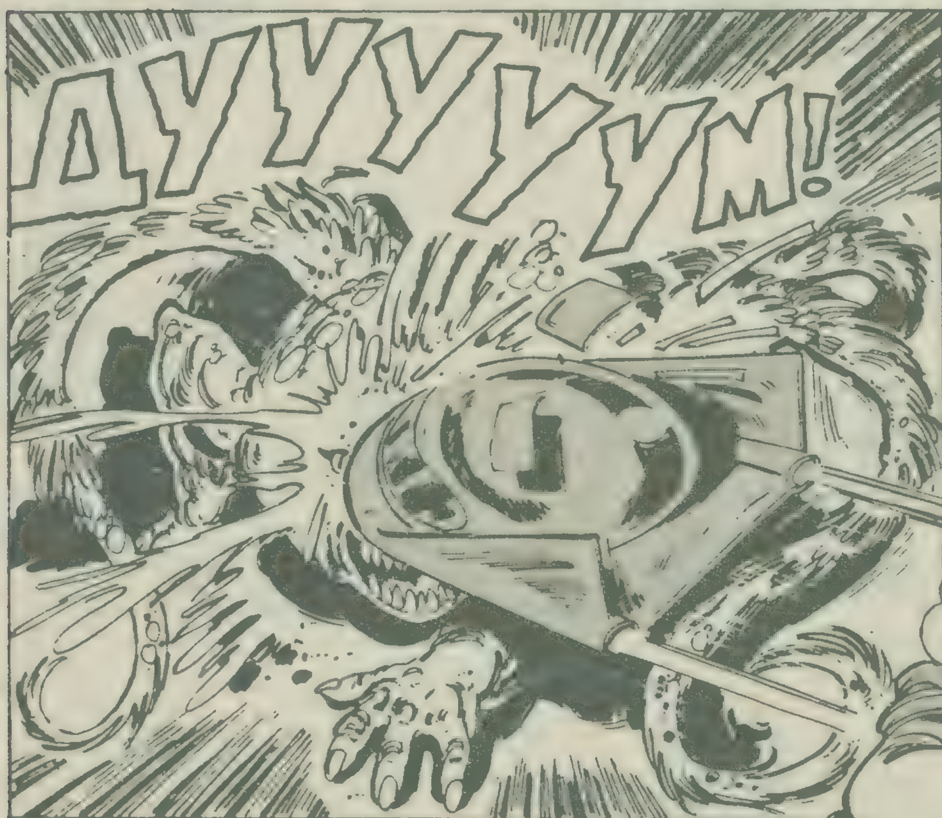
ДУУУУУМ!

НЕ! НЕ!
МОРАО САМ ДА УНИ-ШТИМ ЛЕТЕ-ЋИ ТА-ЊИР!

СВЕ ЈЕ ОВО БИЛА ЗАМКА, ВИЛБУРЕ! ОНИ СУ НАС ОЧЕКИВА-ЛИ!
НЕ БРИНИ, ДАМАРИС! ПОПРАВИЋЕМО ЛЕТЕЋИ ТАЊИР!

НЕ ВРЕДИ! ПОТПУНО ЈЕ УНИШТЕН!

НИКАДА НЕЋЕМО ИЗИЋИ ОДАВДЕ!
НИКАДА! НИКА-ДА...
ПРЕКИ-НИ, ДАМАРИС!

ДОСТА!

ИЗВИНИ! МО-РАО САМ ДА ТЕ УДАРИМ! ПОТПУНО СИ ИЗГУБИЛА ГЛАВУ!
У ПРАВУ СИ, ВИЛ-БУРЕ!

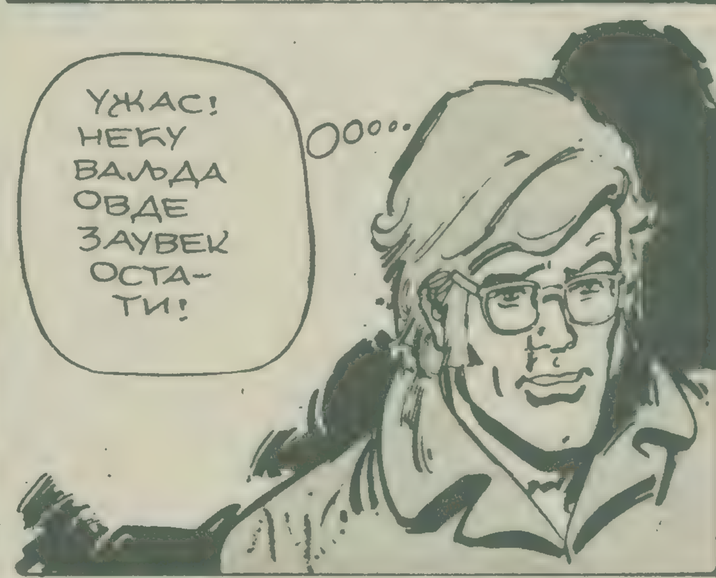
УЖАС! НЕЋУ ВАЉДА ОВДЕ ЗАУВЕК ОСТА-ТИ!
Оооо...

СТАНИ! МОРА ДА ПОСТО-ЈИ НЕКИ ИЗЛАЗ!

АААХ!

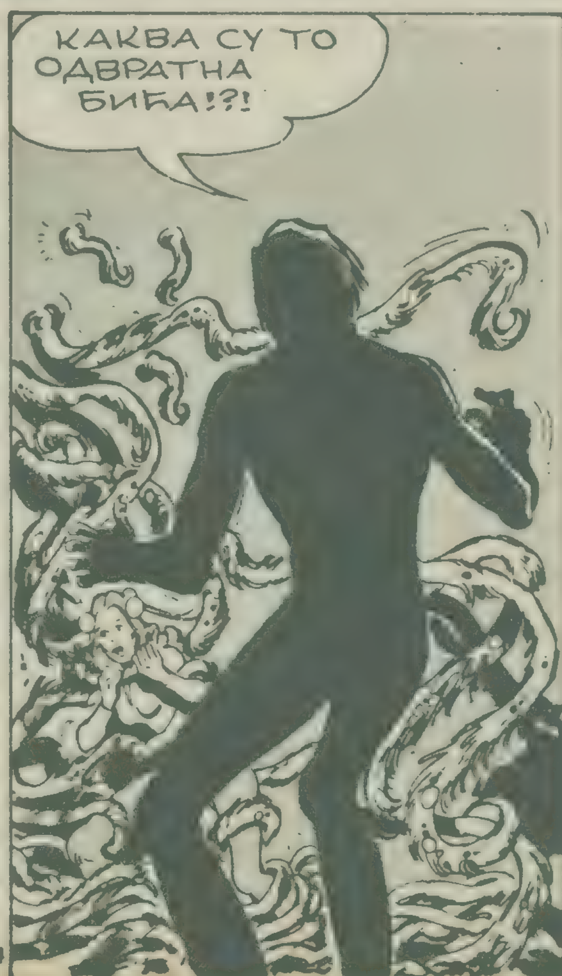
КАКВА СУ ТО ОДВРАТНА БИЋА!?!

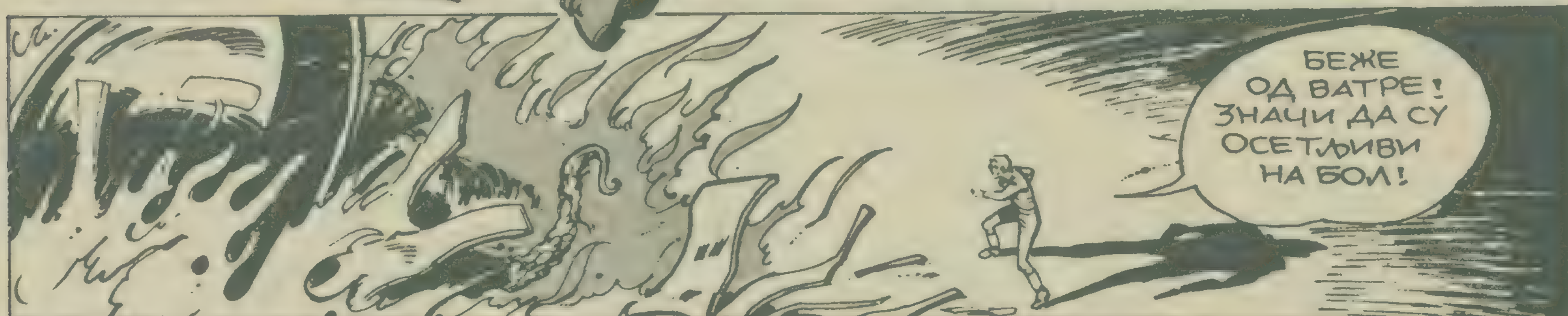

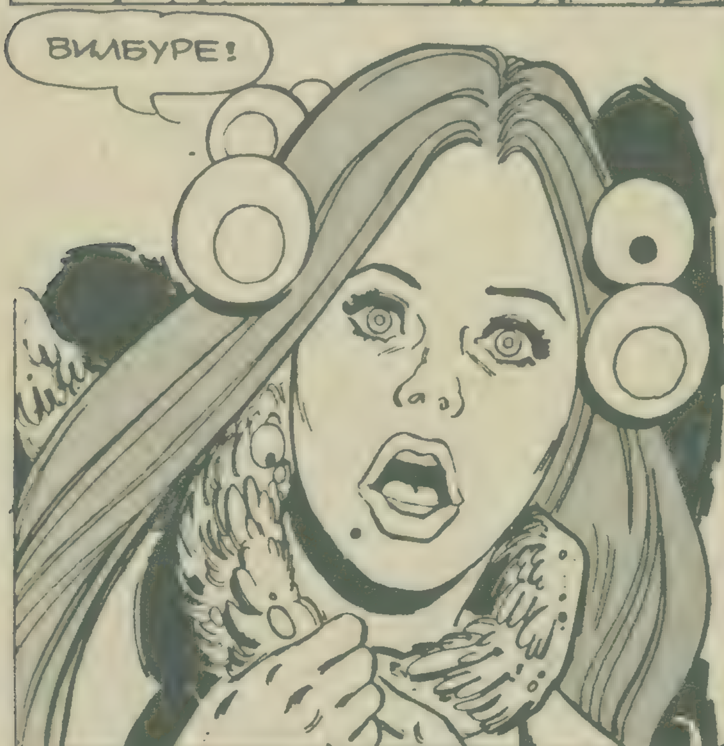

БОРИО САМ СЕ ДИВЉЕ, АЛИ ОДВРАТ-НИ ПИПЦИ НАДОЛАЗИЛИ СУ СА СВИХ СТРА-НА...

ПОКУШАЈ ДА УЧИНИШ НЕШТО, ДАМАРИС!
НЕ МОГУ!

УХВАТИ СЕ ЗА МЕНЕ!

АААХ!

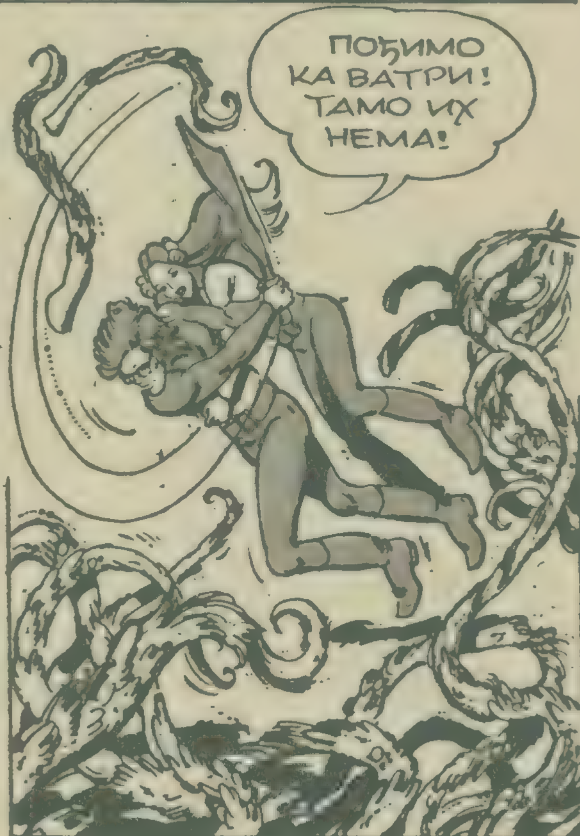
ПОЂИМО КА ВАТРИ! ТАМО ИХ НЕМА!

АААХ! НАЈЗАД!

ПОКУШАЈМО ДА ПРОНАЂЕМО ИЗЛАЗ!

СПАСАО СИ МИ ЖИВОТ, ВИЛБУРЕ!
ОСТАВИ САД ТО! ТРЕБА СЕ ИЗВУЋИ ОДАВДЕ!

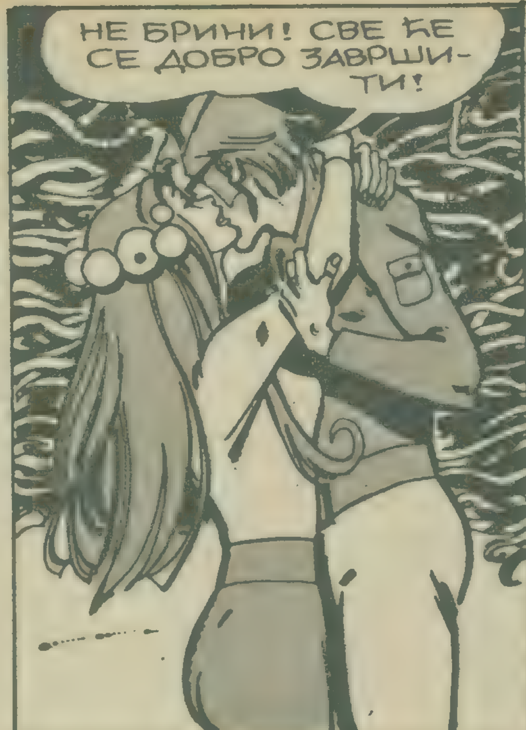
НЕ БРИНИ! СВЕ ЋЕ СЕ ДОБРО ЗАВРШИТИ!

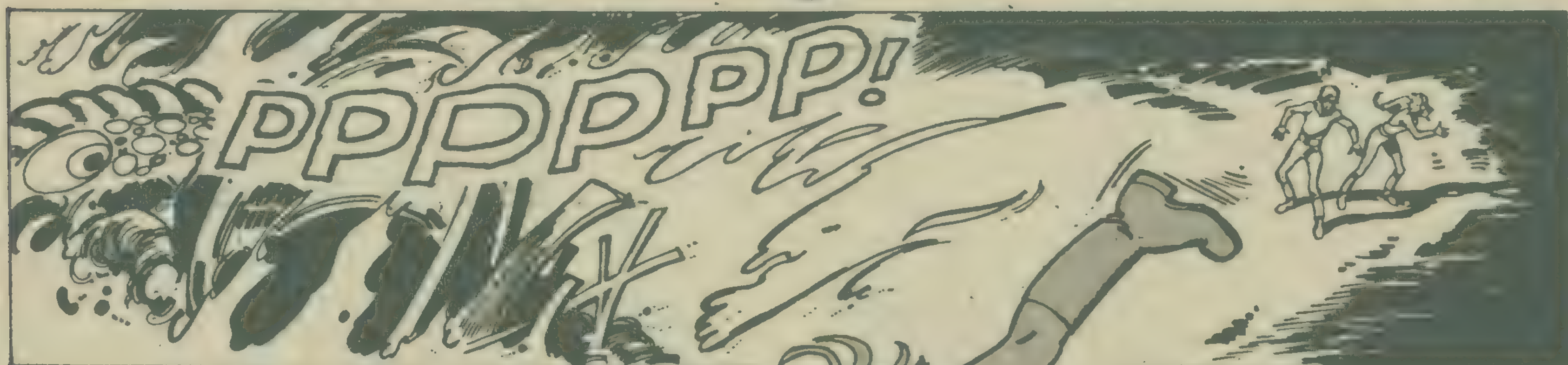
PPPPPPP!

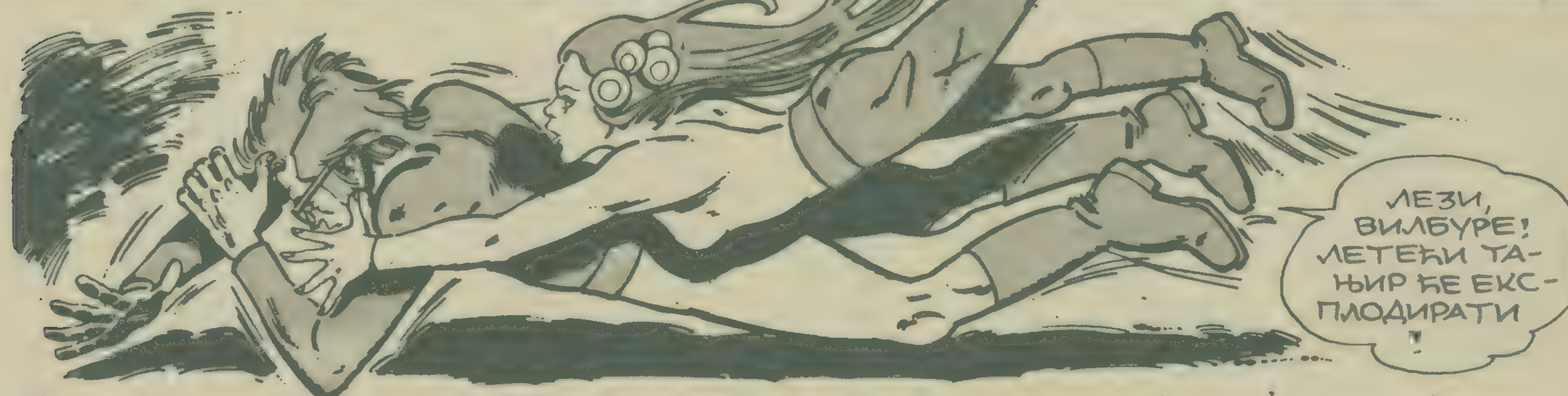
ЛЕЗИ, ВИЛБУРЕ! ЛЕТЕЋИ ТАЊИР ЋЕ ЕКСПЛОДИРАТИ!

БРУУУУУМ!

ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?
ДА... АЛИ, САДА ЋЕ СЕ ВАТРА ПРОШИРИТИ И НЕЋЕМО ИМАТИ КУД ДА ПОБЕГНЕМО!

ТРЧИ, ВИЛ-БУРЕ!
ТО ЈЕ ЈЕ-ДИНО ШТО МОЖЕМО ДА УЧИНИ-МО!

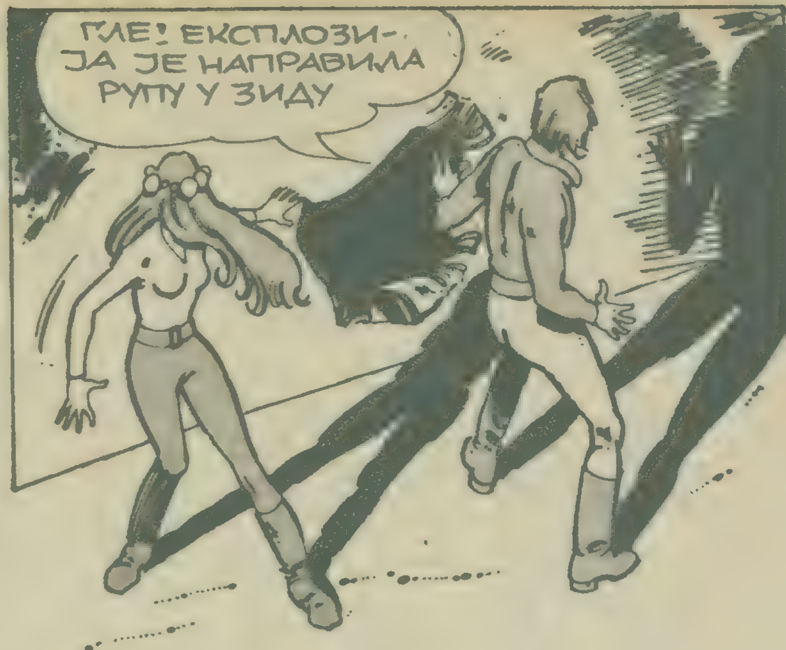
ГЛЕ! ЕКСПЛОЗИ-ЈА ЈЕ НАПРАВИЛА РУПУ У ЗИДУ

ИЗАЋИ ЋЕМО У НЕКИ ХОДНИК!

А КУДА САДА?
СТАНИ ДА СЕ ОРИЈЕН-ТИШЕМ!

АХА! КОМПЈУТЕР СЕ НАЛАЗИ ТАМО!

ОВУДА, ВИЛБУРЕ! ЈОШ ПОСТОЈИ НА-ДА ДА СЕ ВРА-ТИМО НА ЗЕМ-ЉУ!

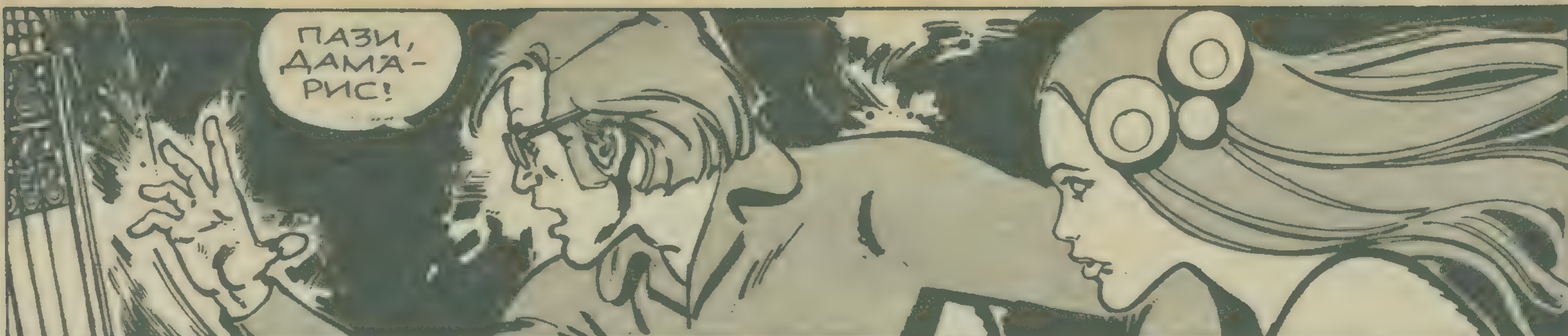
ПАЗИ, ДАМА́РИС!

ЗЗЗЗЗЗЗЗЗЗЗ!

БУУУМ!

ОВА ОГРАДА ЋЕ НАС ЗАШТИТИТИ!

PPPPPPPPP!
ЈЕ ЛИ ТЕ ПОГОДИО?
НЕ, ВИЛБУРЕ!

ЗА МНОМ!

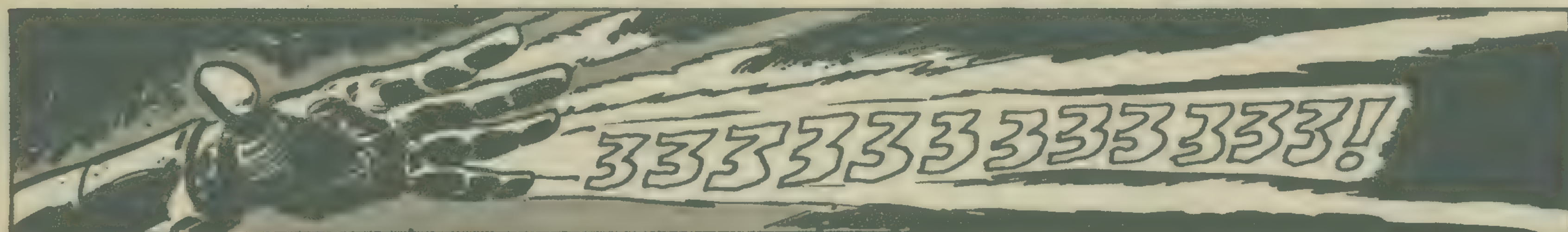
ЗЗЗЗЗЗЗЗЗЗЗЗЗ!

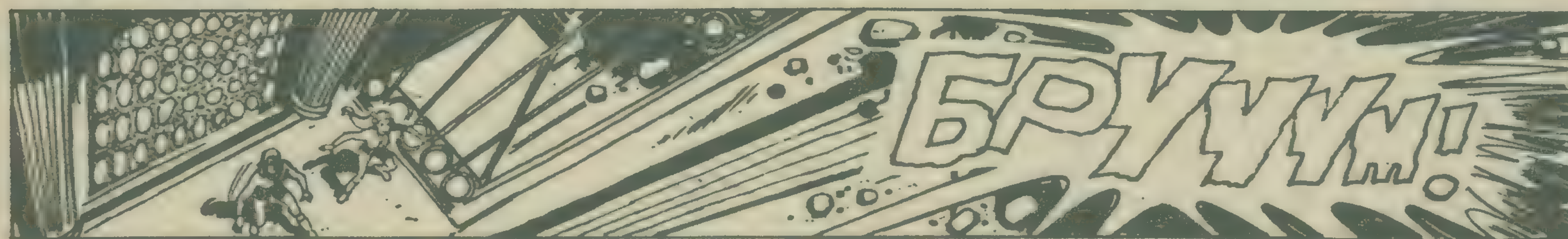
БРУУМ!

НЕ ЗАСТАЈКУЈ, ВИЛБУРЕ!

ОВО ЋЕ ИХ МАЛО ЗАДРЖАТИ!
КО ЗНА НА КОГА ЋЕМО ЈОШ НАЛЕТЕТИ!

НИ НА КОГА! СВИ МИСЛЕ ДА СМО СЕ УПУТИЛИ КА ИЗЛАЗУ, А НЕ КА СРЕДИШТУ ЗАМКА!
АЛИ, ЈА ХОЋУ ДА ИЗАЂЕМ!

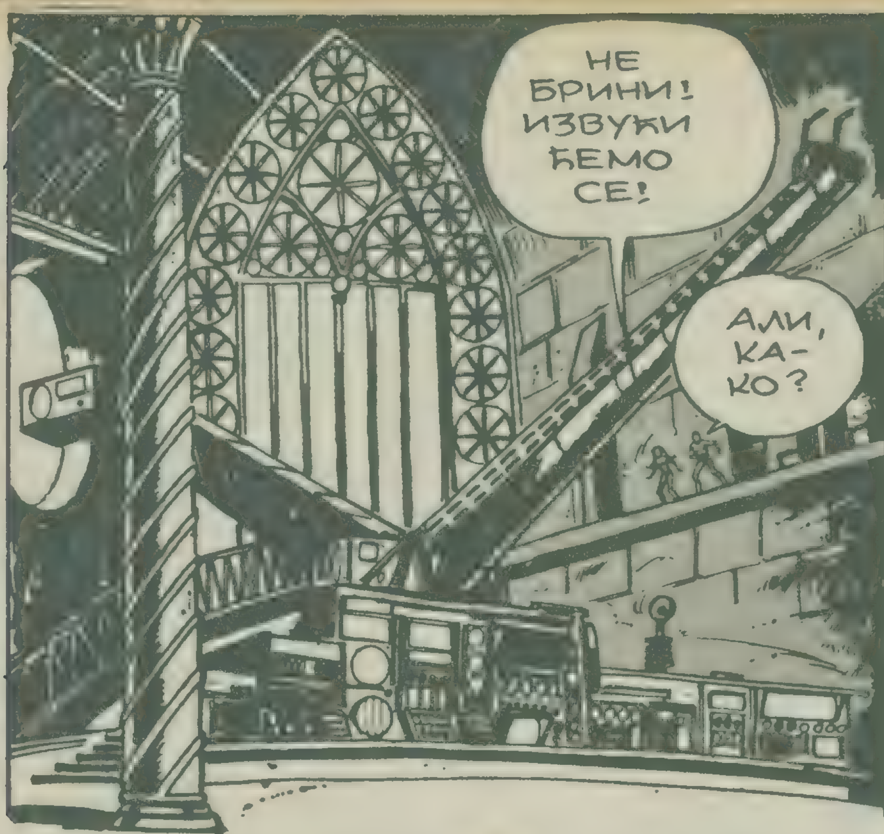
НЕ БРИНИ! ИЗВУЋИ ЋЕМО СЕ!
АЛИ, КА-КО?

ПОМОЋУ ОВОГ КОМПЈУ-ТЕРА!

ШТА СИ ТО САД НАУМИ-ЛА?
ЧИМ СЕ ПРИБЛИЖИМ КОМПЈУТЕРУ, ОН ЋЕ УПОЗО-РИТИ ДА СЕ У ЊЕГОВОЈ БЛИЗИНИ НЕ-КО НАЛАЗИ!

ЗАТО МОРАМ ДА ЗАВАРАМ СТРА-ЖУ!

ТРАС!

САДА!
А ШТА ЈА ДА РА-ДИМ?

ОСТАНИ ТУ И УПО-ЗОРИ МЕ АКО СЕ НЕ-КО ПОЈА-ВИ!

„ДАМАРИС ЈЕ ТАЧНО ЗНАЛА КОЈЕ ДУГМЕ ТРЕБА ДА ПРИТИСНЕ ЈЕР ЈЕ КОМПЈУТЕР КОНСТРУИСАН У ВРЕМЕ КАДА ЈЕ ОНА ВЛАДАЛА ИФНИНГОМ ...“

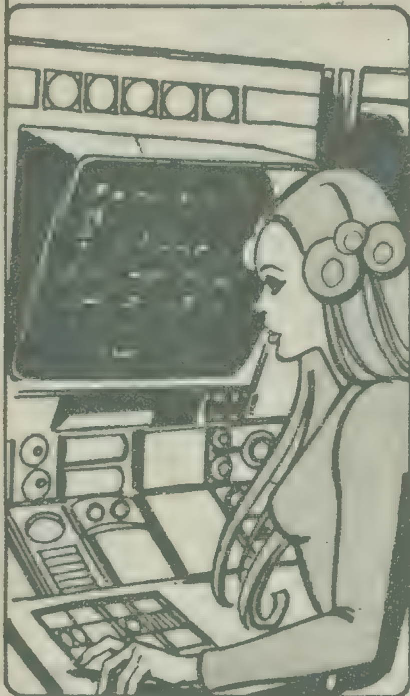

А ЈА САМ ЗА ТО ВРЕМЕ СТАЈАО НЕМОЋАН И НИСАМ НИ ПРИМЕТИО КО МИ СЕ ПРИБЛИЖАВА ИЗА ЛЕЂА ...

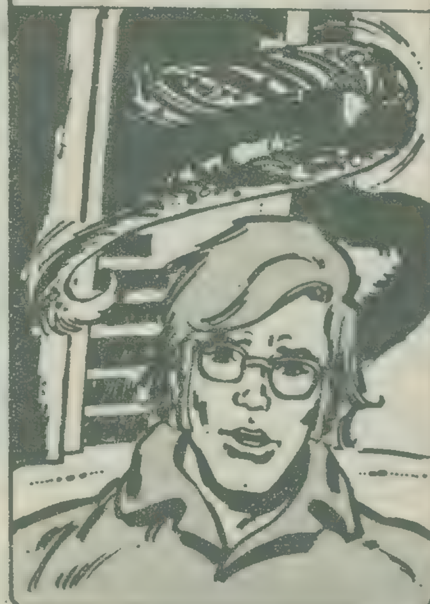

„ОНА ЈЕ ЗА ТО ВРЕМЕ ВЕШТО И БРЗО РУКОВАЛА ЕЛЕКТРОНСКИМ МОЗГОМ ...“

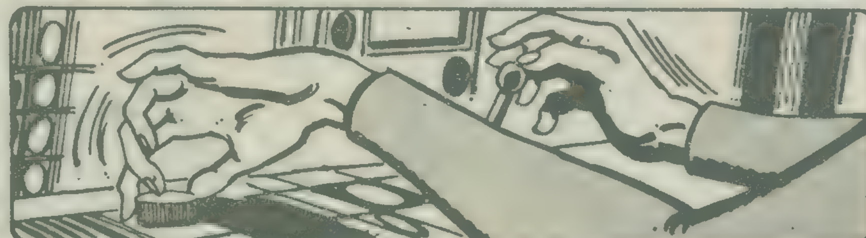

„БИО САМ БЕСПОМОЋАН, ПОТПУНО ПРЕПУШТЕН ДАМАРИС КОЈА ЈЕ ТАЧНО ЗНАЛА ШТА ТРЕБА ДА РАДИ...“

„ПРЕД НАМА ЈЕ БИО ИЗЛАЗ КОЈИ СЕ СВЕ ВИШЕ СУЖАВАО...“

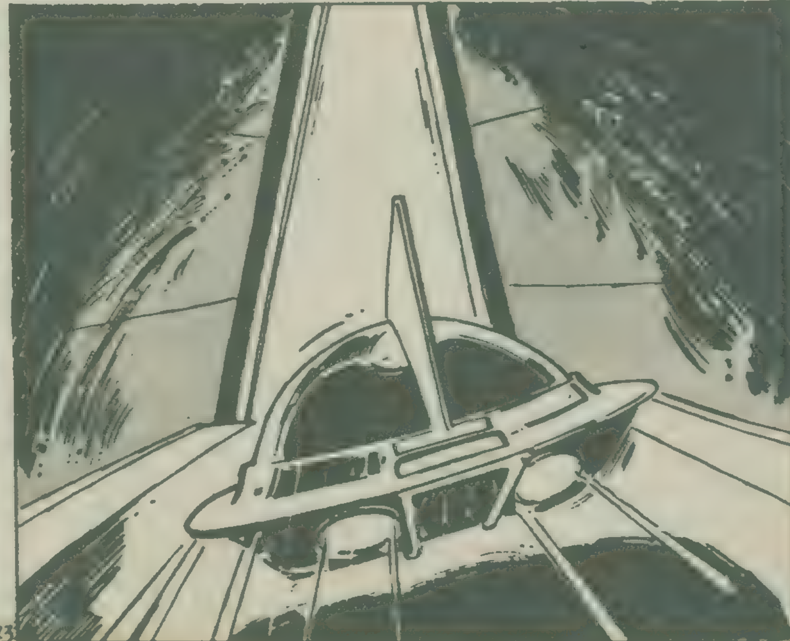

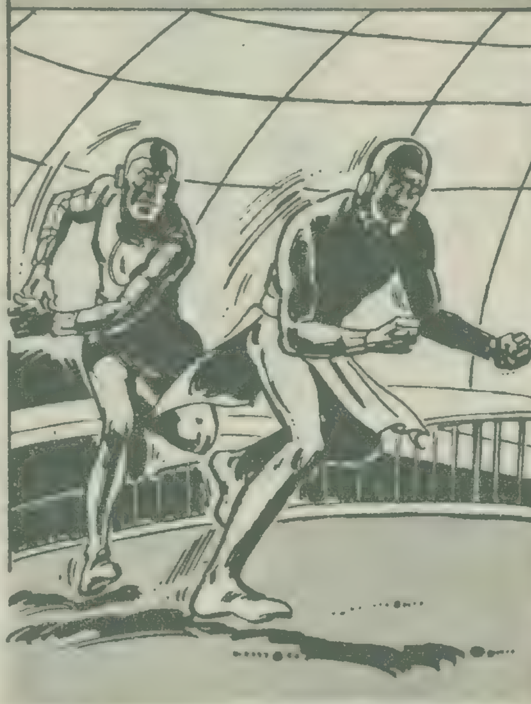

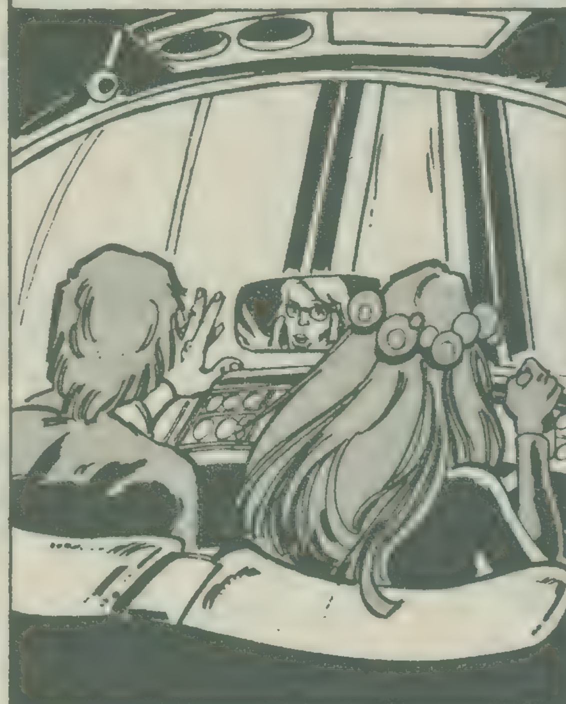

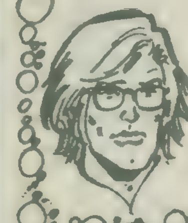

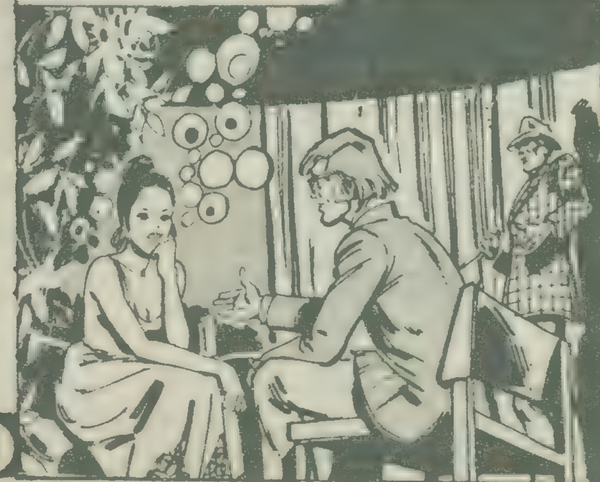

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **ЏОНИ ХАЗАРД**

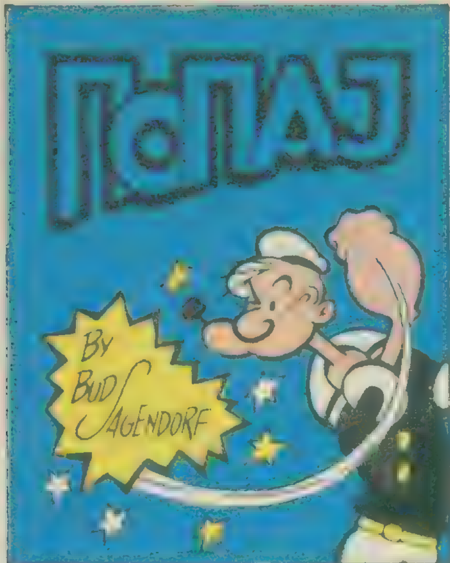
ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

НЕ ЖАЛОСТИТЕ СЕ, ПЕСНИЧИЧИ-ЦЕ МОЈЕ!
ЗАПОСЛИЋУ ЈА ВАС... САМО СЕ МАЛО СТРПИТЕ!

НЕ-ШТО СИ МИ ПОТИ-ШТЕН!
КАКО И НЕ БИХ БИО! НЕ-ДЕЉАМА СЕ НИСАМ ПОТУ-К'О!

УЖЕЛЕО СИ СЕ ДОБРЕ ТУЧЕ?
ЈОШ ПИ-ТАШ? ПА И ЈА ИМАМ ПРАВО НА НЕКУ РАЗО-НОДУ!

АЛ' ТУЧА СЕ ТЕШКО МОЖЕ НАЗВА-ТИ РАЗО-НО...
ИЗ-ВИНИ ЗА ЧАСАК!

ЕХЕЈ, БАЏО!
ЗДРАВО, МАЛЕЦ-КИ!
ПЉУС

ДУУМ

ПА? ЈЕ Л' ТИ САД ЛАК-ШЕ? ИМ'О СИ ТУЧУ!
SAGENDORF

ФУЈ! КАКВА МИ ЈЕ ПА ТО ТУЧА!
ТО С БАЏОМ ЈЕ ПРОКЛЕТА НАВИКА!

Све је почело 25. маја 1589. године у малом индијанском селу Пиларо, у подножју сурових планинских врхова Ланганати, неколико стотина километара југоисточно од еквадорског града Кита. **И док је једна група уморних и гладних шпанских војника сањарила о благу и повратку кући, на другом крају села расквашеним путем кретао се караван од осам тешко натоварених магараца и десет Индијанаца.**

Покисли до костију, људи су зауставили животиње пред пустом колибом од печене земље. Обазревши се пажљиво око себе, пратиоци каравана, иако уморни од дугог и напорног путовања, почели су хитро да скидају терете с магараца, пажљиво увијене у чврсто платно премазано катраном. Затим су их унели у колибу и скупили се око ватре.

У углу полумрачне просторије један млад човек тихо је разговарао са неким старим Индијанцем. Тај младић је био Хуан Валверде из шпанског града Саламанке, човек чије име и данас за многе има необично и важно значење.

ЧЕТИРИ ВЕКА НАДЕ

ТАЈНА ЗЛАТНОГ КОНДОРА

ОВО ЈЕ ИСТИНИТА ПРИЧА О НЕСТАЛОМ БЛАГУ ДРЕВНИХ ИНКА И О ЧУВЕНОМ »ВАЛВЕРДЕОВОМ ИЗВЕШТАЈУ«. СЛЕДЕЋИ ЊЕГОВА УПУТСТВА, МНОГИ ИСТРАЖИВАЧИ СУ, УМЕСТО БОГАТАШИ, ПОСТАЛИ — ПРОСЈАЦИ!

Пет година раније он је дошао у Пиларо, опчињен причама о неисцрпном благу Инка и многим налазиштима драгог камења. Цела Шпанија брујала је о огромном богатству конквистадора Франциска Пизара. Зато се и осамнаестогодишњи Хуан међу првима пријавио за далеки и неизвесни пут преко Атлантика.

Кад се, после мучног тромесечног љуљања на таласима, нова најезда Шпанаца на благо Инка искрцала у Панами, Хуанова група упућена је у Кито.

Индијанци су били већ потпуно поробљени. Лукави и сурови Пизаро покупио је све што је пронашао, а остало су мудри Индијанци сакрили на сигурно и неприступачно место.

Пошто су неколико месеци провели у Киту, Валверде и други пребацили су се на југ, у Амбато, влажно и хладно село на пустој ветрометини, а затим у мало индијанско насеље Пиларо.

Усамљеност је натерала Хуана да се ту спријатељи с једним од главних поглавица Индијанаца Саласака, које је пре много година на север повео славни Атахуалпа. Временом је Хуан сасвим прешао код поглавице Саласака, који су га, мада је био непријатељски војник, примили пријатељски и добронамерно.

У гудурама Ланганатија

Кријући се од других Шпанаца да не би био оптужен за дезертерство, Хуан је три године живео са Саласакима. Али, кад су се, у потрази за златом, код села улогорили шпански војници, Хуан је био принуђен да се стално крије, у чему су му много помагали сами Индијанци. Њима је он дуго говорио о својој жељи да се врати у домовину. Међутим, за то је био потребан новац или злато, а Хуан га није имао. **Зато су Индијанци, који су га волели, одлучили да му сами помогну: набавиће му злато за пут до Шпаније.**

Одлучено је да већ сутрадан група Саласака крене у непроходне гудуре Ланганатија, где су Индијанци из племена Риминахуи склонили благо пред најездом пљачкаша.

Пут до скривене ризнице био је дуг и опасан. Требало је да се пешачи најмање петнаест дана и за подухват су одабрани најповерљивији Индијанци који су за пренос терета повели осам магараца. Вратили су се изнемогли тек три седмице касније са благом увијеним у непромочива платна.

Наредних ноћи, док су војници у логору крај села спавали, у Валвердеовој колиби чули су се пригушени ударци чекића. Вешто изливене фигуре непроцењиве вредности ломљене су у комаде и претваране у златне полуге.

Само један предмет избегао је ту судбину. Био је то величанствени кондор од масивног злата у природној величини, с раширеним крилима. Његове блиставе очи биле су урађене од крупног драгог камења, које су на светлости свећа или пламена са огњишта сијале јасним и тајанственим сјајем. Али, поглавица Саласака је наредио да се кондор сачува неоштећен јер је представљао симбол индијанског поноса и независности. Још у току ноћи, два Индијанца су кренули опет на пут да необичног кондора врате у тајно скровиште.

Пола тоне среће!

И без велике златне птице Хуан Валверде је постао веома богат. Светлост свећа обасјавала је у углу собе дванаест великих златних полуга од којих је свака била тешка 50 килограма! Ако успе да све то пребаци до домовине, Валверде ће сигурно бити један од најбогатијих и најугледнијих људи у Шпанији.

Међутим, спремљено злато било је само један корак ка слободи и повратку у Шпанију. Сад га је требало пребацити на мулама у луку Гвајакил, удаљену неколико стотина километара, стазама које су водиле преко стрмих и опасних литица високих планина.

Валверде је знао да се пребацивање мора обавити кришом: ако би неко открио злато, његовој слободи и сну о богатству био би крај. Зато се тајно вратио у Амбато и поверио се свештенику Олмеду Алвараду, који је такође био из Саламанке и познавао Хуанове родитеље. Олмедо је пристао да му помогне и сам је дао предлог како да се злато пренесе у Европу. **Требало га је само тајно допремити у Амбато и ту пажљиво запаковати и запечатити воском са црквеним печатом који би значио потпуну забрану на претресање.** Свештеник је још обећао и службени документ цркве којим се дванаест пакета оглашава поклоном за надбискупа у Мадриду, с тим да се папир по доласку у Шпанију уништи. У знак захвалности за огромну услугу коју му је учинио, Валверде је Олмеду поклонио једну златну полугу.

Нешто касније благо је караваном мула заиста пребачено до луке Гвајакил где се, заједно са златом, Хуан Валверде укрцао на брод за Шпанију.

Најскупље језеро на свету

Али, новост о баснословно богатом човеку брзо се пронела Шпанијом и стигла до краља Карла V.

Валвердеа су позвали у Гранаду. Питали су га о злату, и, под претњом да ће га затворити и мучити, Валверде је испричао своју причу о благу. **Под разним притисцима, несрећни Валверде је морао да до најситнијих појединости опише како је дошао до скривеног блага и пут који води до њега. Све што је рекао брижљиво је забележено.**

Мада је оригинални текст изгубљен, још постоје верне копије „Валвердеовог извештаја" који, између осталог, гласи:

„Кад дођете у село Пиларо, потражите хацијенду

НОВО О СТАРОМ

ОНИ СУ БИЛИ ПРВИ

Радници запослени на појачавању темеља познате париске катедрале Нотр Дам, открили су у њеној близини остатке неких старих грађевина. Археолози, који су одмах позвани, утврдили су да је на том месту била велика кућа коју су подигли Римљани на самом почетку наше ере.

Такви налази у Паризу нису ретки, јер је некад ту било римско утврђење Лутеција. Занимљиво је нешто друго: у зидовима зграде откривене су керамичке цеви кроз које се пео топао ваздух. Тако је нађен систем централног грејања најстарији у Европи.

Ла Мага и спавајте ту прву ноћ пре него што је пређете. Тамо ће вам Индијанци показати планину Гуапа, на чији врх се треба попети док још сија сунце. Окренувши леђа селу Амбату, требало би да гледате на исток. Тамо ћете видети три врха из ланца Ланганатија, који чине троугао и испод чијих литица се налази вештачко језеро. У то језеро су старе Инке бацале огромне количине злата....“

Многе експедиције вековима су као путоказ користиле Валвердеове речи. Међутим, све се увек завршавало неуспесима. Упутства су била јасна и живописна, али природа је временом изменила ознаке које је дао Валверде. Земљотреси и ерозија изменили су планински рељеф: водопади су нестали, а појавили су се други и на другим местима.

У земљи обећања

Међу бројним истраживачима који су покушавали да нађу благо Инка је и чувени енглески ботаничар Ричард Спрус. Око 1850. године Спрус је прочитао Валвердеов извештај и неколико година утврђивао његову аутентичност, али је само осиромашио.

Један од истраживача био је и шпански ботаничар Антонио Гизман који је годинама живео у Пилару и предводио неколико експедиција у Ланганати следећи упутства Валвердеовог извештаја. Ни он није успео да стигне до скровишта злата, али је открио неколико старих индијанских рудника.

И храбри шкотски капетан Ерскин Лоч, који је 1937. на челу истраживача и научника тражио у Ланганатима благо Инка, огорчено је изјавио по повратку: **„Ланганати су земља лажних обећања и срушених надања...“ Разочаран и потпуно обесхрабрен, Лоч се убио својим официрским револвером.**

Швеђани Ралф Бломберг и Стелан Морнер такође су безуспешно лутали планинским гудурама.

А Ришар Орсајски, Американац француског порекла, који је 1939. успео да допре у Ланганати и свој логор подигне у Пилару, умро је пре него што је био на трагу сакривеном благу Инка.

Ни Швајцарац Ежен Бруннер није имао више успеха од својих претходника.

Тајна блага Инка још је тајна. Међутим, и данас, скоро четири века после Валвердеовог извештаја, има људи који крећу по ознакама из њега у нади да ће им се срећа осмехнути.

С. П.

НЕОБИЧАН ДАНАК

ПРЕМА ХАТИШЕРИФУ ИЗ 1793. ГОДИНЕ, НАРОД У БЕОГРАДСКОМ ПАШАЛУКУ МОРАО ЈЕ ДА ПЛАЋА ПОРЕЗ У ИЗНОСУ ОД 20 ГРОША НА СВАКУ ОЖЕЊЕНУ ГЛАВУ, СВЕ ДОК ЈЕДНОГ ДАНА СРПСКИ КНЕЗОВИ НИСУ ОТИШЛИ ХАЏИ-МУСТАФА-ПАШИ.

Било је то оних немирних година крајем 18. века када су јањичари вршљали по Београдском пашалуку како су хтели. Ти турски отпадници дозлогрдили су свима: и српском народу који су пљачкали и београдском везиру којем су због тога доносили грдне невоље јер је народ постајао све немирнији. Ствар је решио турски султан удаљивши јањичаре из пашалука и доневши 1793. године Хатишериф, неку врсту указа, по којем су донекле ублажене муке несрећним Србима.

И сам београдски везир Хаџи Мустафа-паша односио се благо према народу. **Али, иако су порези смањени, остао је један велики. Наиме, по Хатишерифу Срби су били дужни да плаћају по 20 гроша на сваку ожењену главу. Тај новац одлазио је на плате Хаџи-Мустафиних војника који су бранили пашалук од упада јањичара.**

ЛЕПО ПИШЕ И КВИТ!

Порез на ожењене био је кост у грлу српског народа. Зар после толиких давања да плаћају и зато што су ожењени! И једног дана, 1793. године, група српских кнезова на челу са Алексом Ненадовићем освану код Хаџи-Мустафе.

Кнезови уђоше у конак али им је речено да чекају пред везировом собом, какав је, иначе, био обичај. Међутим, чекање се отегло. Најзад, пустили су их пред Хаџи-Мустафа-пашу. Кад су ушли и поклонили се, ред је налагао да први проговори везир. Но, он је само пушио и гледао кроз прозор. Кнезови су се нашли у чуду. Прошло је тако пола часа, па час, два... У зло доба везир окрете главу према њима и коначно прозбори:

— Е, море, зашто не говорите што сте дошли?!

Први се снађе Алекса Ненадовић. Приђе ближе и заусти:

— Паша, ефендум...

Хаџи-Мустафа га прекиде, поглади руком браду, повуче дим из наргила што је могао јаче, отпухну дим и рече:

— Знам ја шта ви тражите! Хоћете да ударим по Хатишерифу, то ви хоћете. А ја нећу ни паре више него што у ферману пише. А тамо пише... лепо пише: 20 гроша по ожењеној глави и квит! Немам ја од тих новаца никакву асну. Видите ли ко лику војску држим. Чиме да је плаћам? А она треба, треба боме да браним њом и себе и вас...

Кнез Алекса се опет поклони и мирно поче да објашњава везиру каква је ситуација у пашалуку. Причао му је о невољама народним, о томе како у народу нема ни паре, да су за порез дали све, деци од уста пооткидали, оно мало стоке што имају неће нико да им купи. На крају га је замолио да дозволи њима, кнезовима, да се о свему договоре па ће га известити за неки дан.

Паша климну главом, што је значило да се слаже. Кнезови га поздравише. Разиђоше се, али се договорише да се истог дана увече скупе у Шундирном хану где је одсео кнез Алекса.

УМЕСТО НОВЦА-ВОЈСКА

Увече су сви били поново на окупу. Кад су боље размотрили прилике, сложили су се да је Хаџи-Мустафа био у праву. С друге стране, ни народ ни је имао новца. Исцеђен је до последње паре, закључили су сви, али порез мора да се плати, па мора. Дуго су лупали главу шта да раде, све док кнез Алекса не досети.

— Ако се порез плаћа на живе, што уместо новца не бисмо дали њих! Хоћу рећи овако: ако новац иде за плаћање војника, што ту своту ожењени не би одрадили служећи војску код везира?!

Сви су одушевљено прихватили предлог и већ су традан били код везира. Овога пута нису много чекали јер је Хаџи-Мустафу живо занимало шта су одлучили, а није му било свеједно како ће се цела ова ствар завршити и нашта ће изаћи. Није могао да сачека да се кнез Алекса поклони. Руком му је дао знак да се усправи.

— Дедер, да чујем!

— Ми смо свакојако мислили — поче кнез Алекса — **но ниоткуд до новца доћи не можемо. Ипак, до говорили смо се и нађосмо решење. Кад јаничари крену из Видина на пашалук, ми, кнезови, довешћемо наше момке да ратују. А кад прође бој, одосмо сваки својој кући. Ти више да не купиш војске и на храни и трошку да је не држиш, већ кад затреба нас да зовнеш, а нас, ето!**

Везир је мало размишљао па их упита хоће ли сви тако, нашта они у глас одговорише да хоће. Везир посегну за брадом. Провлачио је прстима кроз њу и на крају рекао:

— Еј, вала, нека вам буде! Само чудан неки данак... много чудан!

М. С

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК ЈЕ ПРИПРЕМИО ЗА ВАС

ВАШ ОМИЉЕНИ ЈУНАК И СТАРИ ЗНАНАЦ СА ТВ ЕКРАНА

пера детлић

У КЊИГАМА-СЛИКОВНИЦАМА

ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА I—III
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ГУСАРСКО БЛАГО
ПЕРА ДЕТЛИЋ И ВУК
ПЕРА ДЕТЛИЋ И МЕДА ДРВОСЕЧА

Први пут на нашем језику, појављују се ове књиге-сликовнице о Пери Детлићу, његовим сестрићима и пријатељима, о њиховим пустоловинама и доживљајима. Књиге су у луксузном, тврдом пластифицираном повезу, у потпуности штампане у боји, илустроване од прве до последње странице! Цена је приступачна: 210 динара за све три књиге-сликовнице које ћете платити тек када их поштар донесе.

Комплет ДОЖИВЉАЈИ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА. (I—III књига) можете да добијете ако испуните наруџбеницу, залепите је на полеђину дописнице и пошаљете на адресу: „Политикин забавник", Македонска 29, 11001 Београд.

Књиге — сликовнице испоручује Младинска књига, ОУР Продаја Београд, Призренска 4.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

НАРУЏБЕНИЦА

ОВИМ неопозиво наручујем ДОЖИВЉАЈЕ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА, I—III по цени од 210.— НД. Износ ћу платити поштару када ми донесе комплет на адресу (ћирилицом или латиницом - непотребно прецртати)

____
(Име, очево име и презиме)

____
(Поштански број и место)

____
(Улица и број стана)

____
(Потпис купца — родитеља)

(Без потписа родитеља књиге се неће испоручивати)

АМБАСАДОР С ТРУБОМ

Пружамо вам јединствену прилику да преко нашег листа набавите изванредне грамофонске плоче — песму и звук разних земаља: Кине, Аргентине, Мексика, Југославије, Бразила, Индије, Шпаније, Грчке... и композиције врхунских мајстора џеза: Сачма, Еле Фицџералд, Дјука Елингтона, Саре Вон, Бени Гудмана, Душка Гојковића, Дајане Вашингтон, Бинга Крозбија, Дизија Гилеспија, Оскара Питерсона...

Ово је прилика да по необично ниским ценама обогатите своју дискотеку новим плочама. Потребно је само да попуните наруџбеницу и плоче ће вам стићи кући. Цена једне велике, лонг-плеј плоче је само 71 динар.

ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕСЕ (ПОУЗЕЋЕМ)!

4326 SARAH VAUGHAN: Moonlight in vermont, Cheek to cheek са још седам изванредних мелодија божанске Саре

4327 JAZZ SPECTRUM-DIZZY GILLESPIE: Just One Of Those Things, On The Sunny Side Of The Street, у интерпретацији једног од најбољих трубача у историји џеза Дизија Гилеспија, са још седам нумера

4332 LOUIS: Mame, When The Saints Go Marching In — и још десет композиција „амбасадора с трубом"

4354 FLING HOME LIONEL HAMPTON: How high the moon, Midnight sun — са још седам композиција које изводи велики мајстор вибрафона

4355 BRAZILIAN MOOD: Desafinado, Samba de Uma Nota So — са још пет нумера у извођењу Стена Геца

4353 JAZZ SPECTRUM: Indiana, Flying Home, Blue Lou — са још девет композиција врсних мајстора џеза

4341 JAZZ SEBASTIEN BACH: Fuga u d-Molu, Prelid br. 9, Kanon — и још десет нумера у интерпретацији вокалне групе Swingle Singers

4342 THE BOSSES — JOE TURNER: Since I Fell For You, Blues Around The Clock — и још осам изванредних композиција у извођењу Џоа Тарнера, Вила „Каунта" Бејсија и групе познатих музичара.

4346 POWER IN MUSIC: Sa композицијама Еле Фицџералд, Луја Армстронга, Оскара Питерсона, Дизија Гилеспија, Герија Малигена — и још девет изврсних музичара

4357 ДУШКО ГОЈКОВИЋ: Remember Those Days, I Love You — са још четири композиције нашег земљака, једног од првих труба џеза

5571 BING — SATCHMO: Muskrat ramble, Brother Bill — са још осам нумера Бинга Крозбија и Луја Армстронга

43 DUKE ELLINGTON'S, My People, Lovin' Lover — са још шест нумера ненадмашног „Војводе"

4335 DUKE ELLINGTON CLASSICS: Creole Love Call, Lonesome Lullaby са још десет композиција „Дјука" (Војводе) Елингтона у којима глас служи као инструмент

4336 GILLESPIE AND THE DOUBLE SIX: Two Bass Hit, Blue'n Boogie уз Дизијево експлозивно свирање трубе састав »The Double Six« снимио је још 10 изванредних нумера

4347 VIOLINSPIRATION: Sweet Lorraine, Hot Lips, My Heart Stood Still — и још десет композиција у извођењу Стефан Грапелија и трија Диз Дизлија

4348 DINAH WASHINGTON: Manhattan, Cry me a river само је део репертоара од дванаест композиција са ове плоче једне од највећих певачица џеза

4349 JIMMY SMITH: Straight Ahead, Blues For 3+1 — и још четири нумере

4350 DSC STEREO SPECIAL: Tennessee waltz, Red River valley — и још дванаест композиција традиционалног џеза

4334 OSCAR PETERSON: Satin Doll, Sandy's Blues — и још четири песме са Бобом Даремом и Семом Џонсом

5589 U.S.A.: Old Joe Clark, What a friend, Lord lead me on — само су мали део од 14 композиција са вечито присутним бенџом

5581 ARGENTINE: La Gringa, Gaucho, Gracias a la vida. На плочи се налази још десет песама земље гауча

5582 BRAZIL: Partido Alto, Caramba!... Galileu da Galileia, Bala com Bala — и још девет мелодија земље самбе и карневала

4353 BENNY GOODMAN — KING OF SWING: Memories of you, Flying home — и још десет композиција које спадају у класику свинга

5585 YUGOSLAVIA: Браничевско коло, Сто јанке, беле Врањанке, Гледала сам с Кома пла ва — и још тринаест песама и кола свих наших народа и народности

5585 INDIA: Raga Malkauns, Folk tune — и још четири песме фолк музике

5583 CHINA: Happy Spring, Miss Wong's blue, King-Fu music — и још осам песама

5587 PORTUGAL: Madraga, Balada da mole, Cancao do mar — и још девет песама

5584 GREECE: Sirtaki no. 7, Monaxia, To niki — само су три од дванаест песама са неодољивим звуком бузукија

5588 SPAIN: Andaluza, La tarantula, Espana cani са још девет композиција у ритму фламенга, са непоновљивим кастањетама

5586 MEXICO: Cu-cu-rru-cu-cu paloma, La bamba, Las copetonas — и још девет песама у ритму сунчаног Мексика

RTB

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
11001 Београд, Македонска 29

RTB

Н А Р У Џ Б Е Н И Ц А

За ГОТОВО неопозиво наручујем плоче под бројевима: ______

за укупну суму од ______ динара коју ћу платити поштару кад ми их донесе кући (поузећем).

______
(Име и презиме)

______
(Поштански број и место)

______
(Улица и број)

______ (Датум) ______ (Потпис)

Наруџбеницу попуњава лице које ће платити плочу!

1 **ЗАКОН РЕВОЛВЕРА** — Средином прошлог века западни део Северне Америке био је непрегледна преријa. Мир мноштва индијанских племена и милиона бизона својим доласком нарушавају бели досељеници. Око војних постаја и утврђења ничу грађевине. Прерија постаје тесна за два супротна света: народ бронзане пути и беле дошљаке. Једини важећи закон је закон пушке и револвера. Тих година, тачније 26. фебруара 1846. на фарми у Скот Коунтију, у Ајови, рођен је Фредерик Вилијам Коди, човек чије ће име постати легенда Дивљег запада.

2 **ЈАХАЧ ПОНИ-ЕКСПРЕСА** — Оставши у једанаестој години без оца, Фредерик је, као најстарије дете у бројној породици, принуђен да се прихвати свакодневних послова и да помаже мајци. Како је био одличан јахач и изврстан стрелац, успева да се запосли у једној поштанској компанији као пратилац дилижансе, а онда га, кад је имао непуних шеснаест година, ангажује чувена поштанска компанија Пони-експрес.

3 **СКАУТ 9. КОЊИЧКОГ ПУКА** — Појавом телеграфа нестаје и Пони-експреса. За време грађанског рата између Севера и Југа (1861—65 године), Фредерик Коди, изванредни познавалац прерије и противник ропства, приступа снагама Уније као скаут (извидник) у Деветом канзашком коњичком пуку. Неколико година касније, после завршетка рата, учествује у борбама против побуњених индијанских племена, Кајова и Команча, у областима Тенесија и Мисурија.

4 **РЕКОРД ПРЕРИЈЕ** — Године 1866. жени се Лујзом Фредеричи и решава да од тада води миран живот. Међутим, крчма коју су отворили, због њиховог неискуства и великодушног опраштања дугова, убрзо је пропала и Коди се поново враћа прерији. Почиње да лови бизоне за потребе армије и градитеље пацифичке железнице. За седамнаест месеци успео је да улови равно 4280 бизона по чему је и постао чувен широм Дивљег запада и добио надимак Буфало Бил. Том приликом користио је специјалну војничку пушку, острагушу, типа „спрингфилд", калибра педесет милиметара.

ОД ЛОКОМОТИВЕ

5 **ДУГОКОСИ ПОГЛАВИЦА** — За време изградње Пацифик-експреса, огромне железничке пруге дугачке 5412 километара која ће спојити атлантску обалу са Пацификом, Буфало Бил постаје снабдевач читаве армије градитеља. Бизони, један од главних извора исхране Индијанаца, систематски се истребљују и изазивају све чешће сукобе између староседелаца и досељеника. Када се 1868. године племена Команча, Чејена и Сијукса удружују ископавши ратну секиру против бледоликих, Буфало Бил напушта градитеље и поново приступа „плавим блузама" — федералним трупама САД. У Седмом коњичком пуку генерала Џорџа Кастера постаје вођа извидника. Било је дана када је успевао да раздаљину између два утврђења, од 500 до 600 километара, пређе и за непуних десет часова. За разлику од генерала Кастера за кога је „само мртав Индијанац добар Индијанац", Буфало Бил је знао да поштује поносне ратнике и био је један од ретких белаца кога су Индијанци уважавали и коме су веровали. Отуда и његов нови надимак: Па-е-хас-ка (Поглавица с дугом косом).

6 **ДВОБОЈ СА ЖУТОМ РУКОМ** — У пролеће 1876. године Седми коњички пук генерала Кастера нашао се изненада у клопци ратоборних Чејена. „Плаве блузе" се очајнички повлаче покушавајући да нађу излаз. И тада познајући добро неписане законе Индијанаца, Буфало Бил изазива на двобој Жуту Руку, поглавицу Чејена. Кад се пред њим појавио огромни Индијанац, војници су уплашено устукнули. Борба уистину није ни почела, а Жута Рука је био не само убијен него и скалпиран. Чејени су се без речи повукли.

7 **ПУЦЊАВА ЗБОГ ЗАБАВЕ** — Године 1883. оснива велику ревију: „Дивљи запад — Циркус Буфало Била". Међу многобројним доживљајима ове чудне личности забележен је и један од 17—18. септембра 1903. године: за време боравка у Француској направио је мали лаки чамац и у њему прешао Ламанш. Али чамац није имао весла већ су га вукли „Змајеви". Још неколико година забављао је публику импровизованим борбама. Умро је 10. јануара 1917. и сахрањен у гробу начињеном динамитом у једној стени у Колораду.

ХИТ СТРАНА

ПЕСМА за ову недељу

ВОЛИМ ДА ВОЛИМ (I LOVE TO LOVE)

Музика:
Џемс Волден
Текст:
Џек Робинсон
Пева:
Тина Чарлс

I love to love
But my baby just loves
to dance,
Wants to dance
Loves to dance
I love to love
But my baby just loves
to dance,
Wants to dance
Loves to dance
I love to love
But there's no time for
our romance
No no no
I love to love
But my baby just loves
to dance.

The minute
A band begins to
Swing it
You're on your feet and
With it
You dance the night away
Baby,
The music's nice but
Maybe
I don't think you're aware
That I'm not Fred Astaire

I love to love
But my baby just wants
to dance,
Wants to dance
Wants to dance

I love to love
But my baby just wants
to dance,
Wants to dance
Wants to dance
I love to love
But you won't give our
love a chance
No no no
I love to love
But my baby just loves
to dance.
I'm spinning like a top
We dance until we drop
But if I had my way
At sundown
Instead of going
Downtown
We'd stay at home and
Get down to what I'm
tryin' to say
I love to love

ТИНА ЧАРЛС (TINA CHARLES)

Постати један од најтраженијих поп-певача за само неколико месеци свакако је успех вредан пажње. А нема сумње бројни љубитељи поп-музике да нас име Тине Чарлс изговарају с поштовањем. Ова двадесетогодишња Енглескиња из Чигвела у Есексу своју блиц-каријеру започела је почетком ове године. Сићушна Тина, висока 162 сантиметра, за свој успех треба пре свега да захвали напорном раду а мора се признати да је имала и среће. Хит који ју је лансирао у поп-орбиту „Волим да волим", »I love to love« свима нам је добро познат. Међутим, почетком лета Тини су почеле да се догађају многе непријатности.

Од напорног рада здравље јој је нагло ослабило, да би после једног наступа у Глазгову пала од непријатности. Лекар јој је

саветовао вишенедељно мировање што Тина није могла да прихвати јер је имала низ уговорених наступа. После осам година напорног рада у студијима као непризната певачица није хтела да дозволи да падне у заборав. А врло добро јој је познат трновит пут који води до славе. Због тога је одржала све заказане турнеје у току летњих месеци. То јој је још више увећало популарност али и погоршало здравље. Успела је да сними још једну плочу на којој је хит нумера „Воли ме као љубавник" (Love me like a lover) да би право из студија потпуно исцрпљена, и физички и психички, отишла на лечење.

Јесења турнеја по Италији морала је да буде отказана а Тина, која се према последњим извештајима успешно опоравља, недавно је изјавила: „Два добра никад не иду заједно. Док сам се годинама доказивала и тежила успеху, здравље ме је одлично служило. Нисам чак ни нијавицу имала. А данас, кад ми је најпотребније, оно је почело да ме издаје. Па, надам се да ће све бити у најбољем реду и да ћу се у најскорије време опет појавити на концертима. Верујте није лако бити суперзвезда. Годинама сам то желела и данас кад сам успела, не смем да дозволим да ми животна шанса оде у неповрат".

НОВЕ ПЛОЧЕ ПГП

NILS LOFGREN

Свестрани музичар Нилс Лофгрен појављује се први пут на нашем тржишту. Овај гитариста, клавириста и органиста представља нам се са девет композиција у чијој су реализацији учествовали многи познати музичари Америке. Поменућемо само једног, Ал Купера који свира киборде инструменте и синтисајзер а уједно је и продуцент плоче. Назив плоче је „Исплачи се до краја".

JIMMY SMITH

Органиста Џими Смит ни је непознат нашим дискофилима. Овај тамнопути музичар на плочи »Bluesmith« у издању продуцентске куће РТБ представља нам се са пет својих композиција од којих је насловна »Bluesmith« аранжирана изврсно урађена.

ROCK DREAMS

Рок-снови су плоча о којој годинама сањају многи дискофили. Шеснаест музичких нумера, колико их има на овој плочи, изабране су заиста значајни, поготово ако знамо да су на њима ПЛЕТЕРСИ, Бил Халеј и Комвеј Твити, Џими Хендрикс, Ерик Бардон и БИТЛСИ.

BARY WHITE

За релативно кратко време издато је неколико плоча певача специфичног гласа Бари Вајта. Међу последњима је ЛП »Let the music play« који је продат у завидном тиражу.

ХОЛИС (HOLLIES)

Једна од првих група из такозваних бит-дана свакако је и енглеска поп-група Холис која је основана 1962. године. Група је настала из дуета »Ricky and Dane« (Рики енд

Дев), да би већ после три године доживела афирмацију. У периоду од 1965. до 1970. године Холиси су са својим снимљеним, углавном сингл-плочама доживели нај веће успехе. Још се сећамо песме: »I'm Alive« (Жив сам), »Stop, stop, stop«, »On a Carousel« (На рингишпилу), »Carrie Anne«, »Jennifer Eccles« и »He Ain't Heavy He's my Brother« (Није рђав, он је мој брат) које су биле супер-хитови. Када је певач Allan Clarke (Алан Кларк) 1971. године напустио групу, о Холисима се све мање могло чути, да би после годину дана потпуно пали у заборав. Године 1973. у групу се после безуспешних покушаја да успе као солиста поново враћа Алан Кларк што је саставу дало нов подстрек. Кренуло је све набоље а песма коју су тада снимили »The Air, I'Breathe« (Ваздух који дишем) постаје хит снимљен у милионском тиражу. Садашњи чланови групе су Боби Елиот (33 године), Тери Силвестер, Бери Калверт (31), Тони Хикс (32), снимили су ЛП плочу »Write on« (Написано од) и сингл »Star« што им је донело поновну популарност.

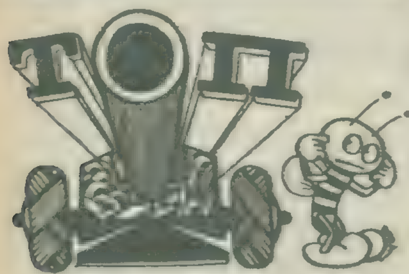

СТРАНА ТОП-ЛИСТА У ДОМАЋОЈ ПРОДУКЦИЈИ

1) YOU SEE THE TROUBLE WITH ME — Barry White — ПГП РТБ
2) LET'S STICK -TOGETHER — Bryan Ferry — ЈУГОТОН
3) ALL BY MYSELF — Eric Carmen — ЈУГОТОН
4) NOBODY'S FOOLS — Slade — ПГП РТБ
5) PINBALL WIZZARD — Elton John — ПГП РТБ
6. SATISFACTION—Rolling stones — ЈУГОТОН
7) DEVIL GIRL — Clif Richard — ЈУГОТОН
8) YESTERDAY — Beatles — ЈУГОТОН
9) FERNANDO — Abba — ПГП РТБ
10) RODRIGO'S GUITAR CONCERTO — Manuel — ЈУГОТОН

РИНГО СТАР

Бивши „битлс" Ринго Стар у последње време све више својим животом и изгледом запањује људе. Мада смо већ навикли на свакојака изненађења, последње које је приредио свакако је највеће. Први „чупавац" светске поп-музике, недавно се појавио потпуно обријане главе. На питања новинара зашто је то учинио, Ринго је одговорио: „Док сам летовао у Монаку било ми је врућина. Једног поподнева, када то више нисам могао да издржим, отишао сам до фризерског салона и прво замолио да ми обрију браду. Затим сам обријао бркове, а онда и косу. Док је берберин радио свој посао, ја сам му непрестано понављао још ... још ... још, и тако сам остао и без браде, бркова и косе". Мада се многима не допада овакав изглед некадашњег „битлса", Ринго је ипак задовољан јер му је син Жак пресрећан овом променом рекао: „Сада тата изгледа као Којак". Много те више волим јер је Којак мој омиљени глумац".

Иначе се Ринго кога овде можете да видите читавој серији фотографија, у последње време потпуно посветио филму. До сада је снимио два играна филма и то: »Candy« где уз партнерку Еву Аулин игра бамбтована Мексиканца, настраног и увек жељног крви и филм „Листоманија" о Францу Листу. У овом филму Ринго игра папу обученог у сомот и кадифу који много не хаје за црквене каноне већ живи животом човека који више од свега воли друштво лепих девојака.

ДОМАЋА ЛИСТА

1. КАД СМО ЈА И МОЈ МИШ БИЛИ БОКСЕРИ — Дадо Топић — ПГП РТБ
2. ТАЧНО У ПОДНЕ — YU група — ЈУГОТОН
3. МИЛОВАН — Жељко Бебек и БИЈЕЛО ДУГМЕ — ЈУГОТОН
4. СКАЛИНАДА — Оливер Драгојевић — ЈУГОТОН
5. ШЈОР БЕПО КАПИТАН — Про арте — SUZY
6. ЖИВОТ ЈЕ МАСКЕНБАЛ — Тешка индустрија — ЈУГОТОН
7. ВОЛИО САМ ЈЕДНУ МАЛУ — Стаклено звоно — ЈУГОТОН
8. ЈА ТЕ ВОЛИМ АЛЕКСАНДРА — Душко Лоннн — SUZY
9. ЏАМБО — Ипе Иванђић — ЈУГОТОН
10. ЉУБАВИ ЈЕДНОГ ПАРНОГ ВАЉКА — Парни ваљак — ПГП РТБ

ТОП-ЛИСТА ФРАНЦУСКЕ

1) PORQUE TE VAS — Jeanette
2) NICE AND SLOW — Jess Green
3) TROUBLE MAKER — Roberta Kelly
4) RADIOACTIVITY — Kraftwerk
5) WE DON'T NEED THE MONEY — Peter Noone
6) RIGHT BACK — Maxine Nightingale
7) MY SWEET ROSALIE — Brotherhood of Man
8) DON'T GO BREAKING MY HEART — Elton John i Kiki Dee
9) THE BEST DISCO IN TOWN — Ritchie Family
10) EXTRA, EXTRA — Ralph Carter

ХИТ-ТЕЛЕГРАМИ

ЊУЈОРК

ПРОКОЛ ХАРУМ су одржали концерт у Јорк Мјузеуму.
РАМОНЕ (Ramones) се неће макнути из Њујорка, пошто њихов менаџер жели да прво наступе у САД.
ТИН ЛИЗИ (Thin Lizzy) су морали нагло да прекину турнеју и хитно се врате у Енглеску пошто се басиста Фил Линот разболео.
Улазнице за концерт групе ГРЕЈТФУЛ ДЕД продаване су само члановима клуба њихових обожавалаца...
Група ЏЕФЕРСОН СТАРШИП (Jefferson Starship) одржаће концерт у Централном парку.
КИНКСИ (Kinks) су потписали уговор са фирмом Ариста.
ЏОРЏ ХАРИСОН (George Harrison) снима у студију.
Парамунт је одбио дистрибуцију филма Николаса Рега и ДЕЈВИДА БОВИЈА (David Bowie) с образложењем да је сувише „конфузан".
ПОЛ САЈМОН (Paul Simon) даје концерт у корист спасавања њујоршке библиотеке.

★ ★ ★

ЛОС АНЂЕЛЕС

РИНГО СТАР је завршио албум у којем учествују и Ленон, Мака и Харм.
ПИТЕР ФРЕМПТОН (Peter Frampton) свира на новом албуму Ринга Стара.
АЛИС КУПЕР (Alisa Coper) биће прикована за постељу два месеца, пошто, као и њен последњи албум, пати од анемије.
ЕЛТОН ће заједно са својим кројачем Бобом Макијем припремити костиме за своју турнеју.
Лутка ШЕР појавиће се у свим продавницама играчака.
Група АЛИСА КУПЕРА најзад је пронашла пратњу: холивудски Вампир оркестар.

★ ★ ★

САН ФРАНЦИСКО

ПОЛ И ЛИНДА (Paul и Linda) су изнајмили неколико вила како би у току своје турнеје обезбедили деци породични живот.
Корице за најновији албум БИЧ БОЈСА (Beach Boys) израдио је Дин Торенс (бивши Džen end Din).
КРОЗБИ, (Krosby) СТИЛС (Stills), НЕШ (Nash) и ЈАНГ (Young) покушали су опет да снимају заједно, али чим су се нашли у студију закључили су да „нема више некадашње магијске привлачности".

★ ★ ★

ЕНГЛЕСКА

После много мука албум популарних СТОУНСА (Stones) најзад се позлатио.
ЛИЗ ТЕЈЛОР (Liz Taylor) је присуствовала концерту групе ХУ (Who) у Чарлтону.
У продаји је други албум групе ХАМИНГБЕРД (Humingbird), са малом изменом: бубњара Конрада Исидора заменио је Бернард Парди.
ДОКТОР ФИЛГУД (Doctor Feelgood) највише времена проводи у излежавању на плажама Канкија.
Последњи албум групе ДИП (DEEP) биће снимљен уживо.
Група СВИТ (Sweet) лети у Токио.
РОЛИНГСТОНСИ (Rolling Stones) били су звезде фестивала у Knebworthy.
ЕРИК КЛЕПТОН (Eric Clapton) вратио се у великом стилу у Кристал Палас 31. јула.
САНТАНА, ГРЕЈТФУЛ ДЕД (Grateful Dead) и ЊУ РАЈДЕРСИ (New Riders) окупиће се у Вемблију 7. августа.
ПРОКОЛ ХАРУМ (Procol Harum) зове Пета Солија, Крис Копинг је поново басиста, а Ален Картрајт је отишао.
ПЕТЕР ГАБРИЈЕЛ (Peter Gabriel) и Боб Езрин провешће неколико дана у Прагу.
ТОМ ЏОНС прави прве кораке на филму.
У групи РОДА СТЈУАРТА наћи ће се Кени Џонс, Вили Викс и Били Пит...

★ ★ ★

СА РАЗНИХ СТРАНА

ПЕТИ СМИТ (Patty Smyth) попела се на сцену у Сетлу, на позив Блу Ојстер Калта.
Продуцент следеће ГРАНД ФАНКА (Grand funk) биће Френк Запа.
Филм групе ЛЕД ЦЕПЕЛИН Led Zeppelin) носиће назив „Увек иста песма".
СТОУНСИ изгледа стварно размишљају о томе да промене продуцента...
Први пут после две године група БАНД поћи ће на турнеју.
Због огромне конкуренције и СТОУНСИ су напустили план о турнеји по САД.
ЏОНИЈУ МИЧЕЛУ Johny Mitchell) су украдене идеје за песме док се налазио у једном мотелу заједно са Ролинг Тандер Ривију.
Албум старих песама БИТЛСА (Beatles) у САД добио је платинасту плочу.

ПОДСЕТНИК ЗА ТЕЛЕФОН

Колико пута вам се догодило да нечији број телефона запишете на комаду папира, па после тај папирић изгубите. Зато вам предлажемо да направите подсетник за телефон.

Исеците телефон који видите на нашем **цртежу 1** (цртицама је означено где треба да сечете) па цртеж телефона залепите на чврст картон и поново га исеците по контурама телефсна (**црт. 2**). Затим просеците по цртицама изнад бројчаника и пресавијте под углом од 45 степени дуж линије означене тачкицама. На тај начин добићете држач у који можете да ставите оловку (**црт. 4**).

Од папира за писање исеците листиће исте величине и облика као правоугаоник на бројчанику телефона, прошијте их (**црт. 3**) а затим зашијте на исечени телефон, на месту где је правоугаоник. Тако добијену свешчицу закуцајте на зид изнад телефона и у њу записујте бројеве телефона, поруке, обавештења и слично. Испуњену свешчицу замените новом.

СПРЕЈ ЗА ДОБРО РАСПОЛОЖЕЊЕ

Чак и ако не гледају кроз прозор, према понашању ученика, наставници знају да ли напољу пада киша или сија сунце.

Кад преко неба почну да се навлаче густи тамни облаци који носе кишу и када влажност ваздуха нагло порасте, људи постају веома узнемирени, осећају се нигптавно, неспособни су да обављају уобичајене послове и да решавају проблеме који пред њих тада искрсну. Тако бар кажу научници а многи знају да у тим речима има истине. Чим непогода прође и ваздушни притисак порасте, а напољу постане свеже и пријатно и расположење људи расте, они престају да буду свађалачки расположени и мрзовољни и враћају се у стару форму.

Готово сви живи организми реагују на промену времена, а неке животиње, као ласте, пси и мачке могу и да је предосете. И људи имају то „шесто" чуло: пре него што почне да пада киша или наиђе олуја, многи се жале на болове у костима, ратнике србе ожиљци од рана, спортисти осећају болове у мишићима, труднице се жале на притисак у слепоочницама, а оним угојеним почиње срце убрзано да куца.

СТВОРЕНО ЗА САМОУБИЦЕ

Познато је да временске прилике утичу на пољопривредне приносе, обилну жетву, величину плодова или њихову сочност. Али, од времена зависи и каква ће се хаљина купити или одело и у којој боји, којом приликом ће се сфарбати соба или која ће се књига читати. Јер, кад напољу пада киша људи се пре опредељују за тешке романе, тамне боје и филмове страве и ужаса.

Утицај временских прилика је и биолошки: ако после дуготрајног сунчаног и сувог периода изненада дуне ветар или, макар и за кратко почне да пада киша, многи ће се прехладити, добити грип или кијавицу.

Научници су запазили да постоји зависност између временских прилика и људског понашања. Криминалистички инспектори добро знају када наиђе „време створено за самоубице", тада обично нема ветра, ваздух као да „стоји", сунце се не помаља иза облака, киша монотоно сипи... Тада се повећава и број крвних деликата. И наставници по школама, чак и ако не гледају кроз прозор, према понашању ученика знају да ли напољу пада киша или сија сунце. Јер, деца боље него одрасли предосећају непогоду, постају раздражљива, галаме, плачу, чешће чупкају једни друге за косу или се гађају свескама...

Када је влажност ваздуха мала, на пример 20—30 процената, домаћице певушећи одлазе на пијаце, често купују и непотребне ствари, обично црвене боје, само да им се нађу у кући, с лакоћом обављају послове и не жале се што их супрузи увече нигде не изводе. Али, у влажним септембарским данима оне грде децу, мрзовољне су, набусите, ретко се шале...

Људи слабије физичке кондиције најтеже подносе промену временских прилика а хронични болесници те дане проводе у кревету. Код емотивно лабилних особа у том периоду могу наступити и ненормалне реакције, безразложно галаме на своје колеге, хистерично плачу да би се одмах после тога смејали. У кафанама и на улици тада су туче најчешће.

И температура је битан фактор, нарочито у повећању криминалних преступа. Према испитивањима која су спроведена у Њујорку, у јануару број преступа је био мањи, у јулу почео да опада.

Ако су временске прилике данима устаљене, то делује депресивно на човека јер организам губи способност прилагођавања. А ако се, пак, време често мења, то код људи проузрокује збуњеност, па је тако број саобраћајних преступа много већи кад после сунца изненада почне да пада киша.

ЉУДИ — БАРОМЕТРИ

Научници тврде да сваком трећем човеку смета „лоше" време. То најбоље знају апотекари јер тада највише продају пливадоне и аспирине, главобоље постају несносне, многима натичу очни капци и чланци на ногама. Непосредно после непогода такви „људи барометри" осећају мучнину у стомаку или почињу да пате од срчаних сметњи. У том периоду највећи је и број инфаркта.

У великим градовима нагле промене времена проузрокују и највеће проблеме. У току зиме изнад слоја хладног ваздуха који се налази над улицама и крововима постоји слој топлог ваздуха који као неки чеп спречава вертикална струјања и „проветравања" улица. Издувни гасови из аутомобила, дим и гар стварају слој смога који подједнако смета и здравим и болесним људима. Тако је због слабог „проветравања" 1952. године Лондон четири дана био обавијен густом димном завесом, па је 4000 људи умрло од тровања дисајних органа. Сумпор-диоксид и други отровни гасови над овим градом представљали су као неку врсту поклопца који је спречавао струјање свежег ваздуха.

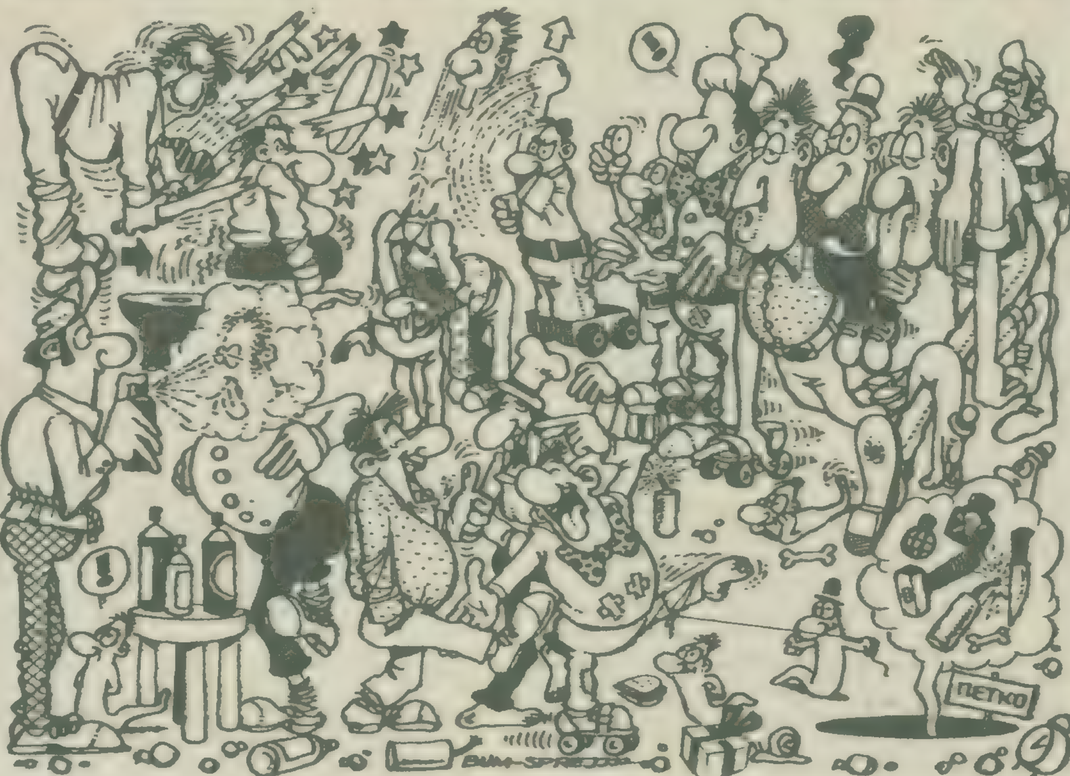

ХОЋУ ДА СЕ УБИЈЕМ!

А зашто време утиче на промене нашег расположења? Научници верују да су то наелектрисане честице које се налазе у атмосфери. Ти јони постоје у групама и то у односу пет позитивно наелектрисаних честица према четири негативне. За позитивне је обично „прилепљен" угљен-диоксид, а негативни су јони кисеоника који пријају организму. У тренутку када се у атмосфери нађе вишак позитивних јона, на пример, пре олује када има и највише CO_2, људи постају раздражљиви и тмурни, а чим се време пролепша, има више негативних честица и људима све иде од руке, праве добре пословне аранжмане, сликари — ремек-дела, песници — незаборавне стихове, научници долазе до епохалних открића, а професори „пуштају" студенте на испитима...

Међутим, откриће јонске равнотеже у атмосфери дало је идеју научницима футуролозима. Ако је то заиста тачно, онда неће бити ништа необично кад се једног дана у самопослугама буду могле да купе бочице у облику спреја у којима ће се налазити — негативни јони.

Да би се неки намћор орасположио, биће довољно да се само мало попрска овим спрејем. Али, шта ће бити ако сви људи почну то да купују, кажу злобници. Јер, тада нећемо имати ни са ким да се свађамо, речи утехе постаће стране, психолози неће имати кога да лече и саветују, сви ће радити и певати, па ће баш зато многи и тражити промену радног места, желећи да се запосле у — естради.

Б. Јеремић

ЦРТИЦЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ

КАРАЂОРЂЕВЕ КАЗНЕ ЗА ВОЈНЕ ПРЕСТУПЕ

Врховни вожд Карађорђе и Правительствујушчи Совјет Народњи издали су 11. јануара 1812. године Упутства војводама према којима „за војена преступленија" (војне преступе) војводе имају право да по свом нахођењу одреде казну батињања „... понајдаље кроз 300 момака три пута ...", док капетани имају право да изрекну казну од највише 25 батина

У РАТ ЗБОГ ЧАЈА

ДАЛЕКА ПОСТОЈБИНА — Биљка од које се добија чај гаји се у многим тропским и суптропским пределима. **Постојбина му је у Кини, али је и у Јапану познат већ хиљадама година. Данас се чај гаји у Шри Ланки, Индији, Пакистану, у Африци, Совјетском Савезу, јужним деловима Сједињених Америчких Држава и у многим крајевима на Далеком истоку. Нај**већи произвођач чаја је Индија, са половином укупне светоке производње.

ОТКРИО ГА ЦАР — Не зна се ко је први пио чај. Кинези тврде да је то био цар Шен-Нунг који је живео пре неких пет хиљада година. По кинеској легенди, он је једнога дана прокувао воду како би била чистија за пиће, а са дрвета испод којег је то радио неколико листића пало је у лонац. Када је Шен-Нунг пробао тај напитак, учинио му се изврсним и он је од тада увек кувао воду на исти начин — додајући јој листиће оног дрвета.

СТИГАО У ЕВРОПУ — **Прошли су векови док је чај стигао на стари континент. Први су га пили Холанђани, у 17. веку.** У овој земљи чај је убрзо постао веома популаран а нешто касније и у Португалији. Када је стигао у Велику Британију, људи у почетку нису знали како да га користе. Постоје анегдоте да су домаћице служиле кувано лишће чаја — као поврће, па су га чак мазале на хлеб са путером!

БОСТОНСКИ СКАНДАЛ — Када се навика пијења чаја проширила на цео западни свет, ова биљка постала је толико значајна да је убрзо почела да ствара невоље. **У 18. веку, велика бриганска фирма Источно-индијска компанија добила је право да чај увози у своју колонију у Северној Америци непосредно, без претходног обавештења америчких трговачких предузећа. У знак протеста, група младих Американаца маскирала се у црвенокошце, освојила три наговарена брода усидрена у Бостонској луци и сав терет чаја бацила у море.** Тај догађај ушао је у историју као најава америчког рата за независност, а забележено је и да Американци од тада све мање пију чај, а све више кафу.

ТРКА КЛИПЕРА — Чај је брзо постао један од главних артикала који су на Запад стизали са Далеког истока. Довожен је у Европу и Америку великим трговачким бродовима који су се звали клипери. **Терет чаја који први пристигне увек је могао да се прода по знатно вишој цени од осталих и океаном је настала луда трка између клипера.** На слици је приказан чувени брод „Тејпинг", а на шеми начин на који се чај товарио у труп брода.

САЂЕЊЕ И БЕРБА — **Када би чај природно растао, било би то дрво високо десет метара. Али, узгајивачи га не пуштају да расте више од метар, метар и по, како би лакше могло да се бере лишће.** Беру се само по два листића на петељци, као што је показано на слици, а када на плантажама никну нове младице, оне се расађују. У Кини се прва берба врши у марту, а до краја године има их још две-три, зависно од климатских услова.

ЦРНИ И ЗЕЛЕНИ — Према начину прераде разликују се црни и зелени чај. Црни се добија када се после бербе лишће распростре, обично на сунце, да увене, што не траје дуже од 24 часа. Затим се листови ручно или машински увијају, стављају у кошаре на стаклене полице или бетонски под и прекрију влажним сукном да чај ферментира. То траје око 4 сата. После тога чај се пржи на тигањима или у апаратима. Зелени чај не пролази кроз процес ферментације, иначе се прерађује на исти начин као и црни.

Према прастарој кинеској легенди дрво чаја постало је од — очних капака! Један човек заклео се да ће, уз молитву Буди, провести много дана и ноћи а да уопште не трене. Међутим, сан га је преварио и неприметно освојио. Када се пробудио, човек је био тако љут на себе да је одсекао своје очне капке како убудуће никако не би могао да спава. На месту где их је бацио, никло је дрво чије је лишће имало чудесно дејство кад се скува: крепило је читав организам и отклањало умор. Био је то чај. Касније су научници објаснили да ова његова својства потичу од кофеина, танина и других састојака који стимулативно делују на организам. Зато се чај користи и као лек, а овај назив постао је у многим језицима, па и у нашем, општи и за напитке од других лековитих биљака, као што су камилица, нана, липа ...

РАЗНИ ЉУДИ, ИСТА НАВИКА — Данас је чај освојио цео свет и пије се у разним приликама; на седељкама, око логороске ватре, у ресторанима ... У Јапану га пију из шољица од финог порцелана које немају дршке, а на Тибету у њега стављају путер. У Енглеској многи људи воле да ујутру, чим устану, попију шољицу чаја, као што се код нас пије кафа. У овој острвској земљи и данас се поштује обичај из 18. века да се по подне, у пет сати, пије чај и то је прави мали ритуал за окупљену породицу. Слична церемонија постоји и у Совјетском Савезу, само што није везана за одређени сат и што се чај тамо спрема сасвим другачије. Док Енглези у њега најрадије додају мало млека, Руси га припремају на нарочит начин у самоварима. И Турци, који су у 17. веку у Европу донели кафу, данас пију готово искључиво — чај.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

НЕСПРЕТНИ МАКС

ИСАК АСИМОВ

ИАКО СУ СВИ ТВРДИЛИ ДА НИЈЕ ПОТПУНО УРАВНОТЕЖЕН, СТАРА АВИС ЛАРДНЕР ВОЛЕЛА ГА ЈЕ ВИШЕ ОД ОСТАЛИХ РОБОТА.

Авис Ларднер је била последња особа која би могла да буде оптужена за убиство. Удовица славног астронаута, филантроп, љубитељ уметности, гостољубива...

Али, пре свега, то је била најплеменитија и најчовечнија особа која се може замислити.

Њен муж, Вилијам Џ. Ларднер, умро је — као што је познато — од последица зрачења приликом једне сунчане олује. Свесно је остао на том опасном месту да би омогућио једном излетничком броду да стигне до свемирске станице.

Госпођи Ларднер је додељена висока пензија, коју је она умела паметно да употреби. Сада, у подмаклим годинама, била је прилично богата.

Светлосне поеме

Њена кућа је била изложба, или можда тачније — музеј. Све су то биле веома пробране и драгоцене ствари изванредне лепоте. Потицале су из двадесетак разних прохујалих цивилизација.

Кућа је била отворена публици. Предмети нису били осигурани и нису постојали уобичајени аларми уређаји. То није било потребно, јер је госпођа Ларднер имала читаву чету слугу-робота који су се бринули о томе. Њиховом будном оку ништа није могло да промакне и евентуални пљачкаш није имао заиста никаквих изгледа.

Сви су знали за ове роботе, и то је било најбоље осигурање против крађе.

Наравно, ту су биле и светлоскулптуре. Како је госпођа Ларднер открила у себи уметнички геније, нико од гостију на њеним пријемима никада није успео да докучи. Али, сваки пут кад би се нашли на окупу, нова симфонија светлости заблистала би у дворанама... тродимензионални светлосни облици у пастелним бојама, неки чисти, неки тако успешно спојени да су стварали чудесне ефекте. Понекад би се облици тако испреплели да су стварали бело-плаву фризуру госпође Ларднер и њено благо лице без бора које је одисало племенитом лепотом.

Чак и да није било ничег другог, гости би долазили у њену кућу због светлоскулптура. Нијелан од тих облика није виђен два пута узастопце; то је било стално трагање за новим и уметничко експериментисање. Они који су себи могли да допусте луксуз да купе тај скупи уређај, стварали су светлоскулптуре из забаве, али нико није успео ни да се приближи савршенству облика госпође Ларднер, чак ни професионални уметници.

Она је, међутим, у том погледу била невероватно скромна.

— Не, не — протестовала је кад би неко претерао у изливима одушевљења. — Немојте то називати светлосним поемама. У најбољем случају, то могу бити светлосне строфе.

Мада су то више пута тражили од ње, није хтела да ствара светлоскулптуре ни у једној другој прилици сем на својим пријемима. „Ја сам против комерцијализовања уметности“, говорила је.

Па ипак, није имала ништа против кад би је неко замолио да направи копију неке њене скулптуре, то јест облик који би остао сталан (свелоскулптуре су се иначе расплињавале и нестајале после извесног времена). Захваљујући том компликсваном поступку, многе њене творевине налазе се сада у музејима и галеријама широм света. За то никад никоме није наплатила ни паре, нити је тражила да се поштују њена ауторска права.

— Довољна ми је награда што се то људима свиђа — осмехивала се.

Љубазна наређења

Приликом прављења копија, чак је свесрдно помагала. Увек је била спремна да нареди својим роботима да учине ово или оно.

— Молим те, Кортни — говорила је — да ли би био толико љубазан да донесеш ове мердевине?

То је био њен стил. Увек се обраћала роботима с пуно обзира.

Једном, пре неколико година, готово ју је изгрдио због тога један функционер Министарства за роботе и механичке људе.

— Не смете то да радите. Такав начин обраћања може да умањи њихову ефикасност. Они су зато и конструисани да би примали наређења. Што је наређење прецизније, боље ће бити извршено. Кад им се обраћате љубазно, њима је теже да схвате да је реч о наређењу и много спорије реагују.

Госпођа Ларднер је одмахнула руком.

— Мене не интересују ни брзина ни ефикасност. Важна ми је само добра воља. Моји роботи ме воле.

Функционер је хтео да јој објасни да роботи не могу да воле, али је видео да то не би служило ничему, а само би ожалостио љубазну стару жену.

Изгубљен случај

Такође је било познато да госпођа Ларднер никад није упућивала фабрици своје роботе на оправку. Њихови позитронски мозгови су веома сложени, и у једном од десет случајева, кад тек произведени робот напушта фабрику, биле су потребне мање поправке. Понекад се квар примећивао тек касније, али фабрика је ипак била дужна да бесплатно обави посао.

— Кад робот једном уђе у моју кућу и почне да ради — говорила је госпођа Ларднер — дозвољене су му све могуће ексцентричности. Ја не желим да ми их неко дира.

Најтеже је било убедити је да је робот само машина. На то је суво одговарала:

— Интелигентно биће као што је робот не може бити само машина. Ја их сматрам живим створењима.

Таква је била чак и према Максу, кога би свако други сматрао за изгубљен случај. Он је с тешком муком успевао да схвати шта се жели од њега и све је радио неспретно. Али, госпођа Ларднер је одбијала да то призна.

— Макс веома вешто прихвата

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Добар се може бити на један начин, а на много начина рђав.

(Аристотел)

капуте и кишобране. Рођени је гардеробер.

— Зашто га не пошаљеш на оправку? — упитао је једном неки пријатељ.

— А, не! Каква оправка? Макс је такав. Он је најљубазније створење које се може замислити. Знаш како је: позитронски мозак је тако компликован да је ту тешко утврдити шта није у реду. Чак не бих волела да га потпуно доведу у ред. Онда он не би више био оно што је сада. Не би био он!

— Али, ако није потпуно уравнотежен — инсистирао је пријатељ, бацивши на Макса нервозан поглед — он може бити опасан.

— Макс опасан! — насмејала се госпођа Ларднер. — Он је већ годинама код мене. То је најмирнији створ којег знам.

Стварно, личио је на све остале роботе: гладак, металан, људског лика, али потпуно безизразног. Само за Авис Ларднер он је био драги, пријатни Макс. Таква је она.

Како се онда могло догодити да убије човека?

Тамна тачка

Као што је она била последња особа на коју бисте могли помислити као на убицу, тако је Џен Семпер Тревис био последња особа коју бисте могли замислити као жртву убиства. Учтив и повучен, живео је у овом свету, али као да му није припадао. Његов математички дух био је стално заокупљен милијардама комбинација које сачињавају позитронски мозак једног робота.

Тревис је био главни инжењер компаније која је производила роботе. Али, био је и страствен љубитељ светлоскулптуре. Чак је написао о томе књигу у којој је покушавао да докаже да математичка база од које се полазило приликом стварања позитронских мозгова може да послужи и као водич за прављење светлоскулптура.

На жалост, његови покушаји да ово примени у пракси завршавали су се поразно. Скулптуре које је стварао на основу својих математичких прорачуна биле су незграпне, механичке, неестетске.

Ово је била једина тамна тачка у његовом мирном, сређеном животу. Осећао се несрећним због тога. Био је убеђен да су његове теорије тачне, али није успевао да их примени у стварности. Кад би створио бар једну светлоскулптуру која вреди!

Разуме се, познавао је творевине госпође Ларднер и дивио им се, али је знао да ова кротка, љубазна жена не би била у стању да схвати ни најпростије ствари из роботске математике. Како онда ствара ова чуда од лепоте?

Писао јој је неколико пута, али је она одлучно одбијала да му открије своје методе, па је Тревис на крају почео да помишља да се она не држи никаквог метода. Можда је у питању гола интуиција? Али, и интуиција се може свести на математичке термине.

Најзад, удесио је да га госпођа Ларднер позове на један од својих пријема. Хтео је да је посматра док прави скулптуре.

То је ситница

Стигао је с малим закашњењем. Пошто је учтиво поздравио домаћицу, рекао је:

— Један чудан робот ми је прихватио капут и шешир...

— То је Макс — рекла је госпођа Ларднер.

— На први поглед се види да је лоше уравнотежен — наставио је Тревис. — Зашто га не вратите фабрици,

— Ох, не бих желела никога да гњавим.

— Ни говора, драга госпођо. То је ситница. А пошто се ја баш тиме бавим, искористо сам прилику да га дотерам. Није ми било потребно више од неколико минута. Видеће да ће сада савршено функционисати.

На лицу госпође Ларднер могла се приметити огромна промена. Први пут у животу обузео ју је бес. Мирне црте лица су се искривиле.

— Дотерали сте га? — врисну̀ла је. — Ви сте се усудили да чепркате по Максовом мозгу? Несрећниче! Ви нисте свесни да је он стварао моје светлоскулптуре! То је постизао захваљујући управо ономе што ви називате неуравнотеженост и што сте сада „дотерали". Никад више неће моћи да креира ону лепоту...

Несрећа је хтела да се у том тренутку налазила поред своје колекције старих ножева. Зграбила је један.

И Тревисово лице се искривило.

— Значи, да сам проучио онај дефектни позитронски мозак, ја бих открио тајну...

Она је јурнула на њега с ножем у руци. Он није ни покушао да се склони. Неки који су били у близини тврде да је чак пошао у сусрет ножу, као да је желео да умре.

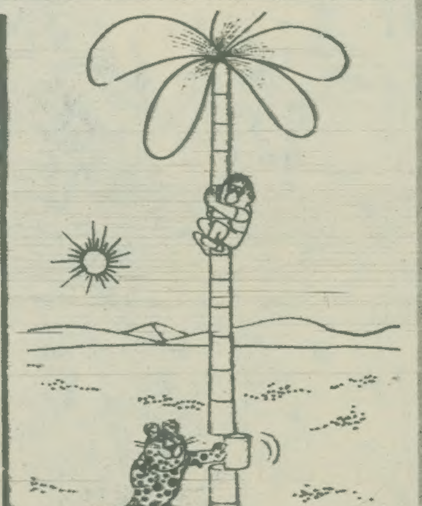

укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Основни принцип социјалистичке демократије, 12) наредба, 13) израштај на глави неких животиња, 14) рима, срок, 15) мноштво пчела, 16) Горњи дом у Енглеској, 18) град у Француској, 19) иницијали енглеског књижевника („Слика Доријана Греја"), 20) особа која превози сплавом, 22) скраћеница за ад акта, 23) птица грабљивица, 24) римски бог љубави, 26) предујам, 29) доказ о неприсутности на месту злочина, 31) лична заменица, 32) радно стање глагола, 35) прибор за рад, 36) ауто-ознака за Сарајево, 38) северни јелен, 40) врста перщуна, 41) део намештаја, лежај, 43) упрљан од гара, 45) мера за површину, 47) група од осам певача, 49) звер из породице куна, 51) једноцифрен број, 53) пулс, 54) слово латинице, 56) место у Херцеговини, 58) хемијски знак за стронцијум, 59) грчко слово, 61) град у Грчкој, 62) летовалиште на Кварнеру, 63) озледа, 65) летовалиште у Пиринејима, 66) град у Румунији, 67) врста позоришног комада.

УСПРАВНО:

1) Филм Душана Вукотића, добитник Оскара, 2) стара мера за течност, 3) један месец, 4) град чаробњака из бајке Ф. Баума, 5) посело, 6) швајцарско-француска река, 7) средоземна биљка, 8) иницијали нашег филмског и ТВ глумца („Др Младен"), 9) аждаја, неман, 10) ораница, 11) јак експлозив, 16) бивши светски првак у шаху (Борис), 17) мрак, тмина, 20) шумска животиња, 21) улога, 23) река у Колумбији, притока Гвавијаре, 25) планина у Бугарској, 27) зидарска справа, 28) супарник, 30) хемијски елемент, 33) градски плато, 34) заварено место, 37) превозно сред ство, 39) лева притока Саве, 41) јавна музичка приредба, 42) није редак, 44) пољопривредно оруђе, 46) разрађивање, обрада, 48) река у Црној Гори, 50) нота солмизације, 52) зрно, тане, 53) алгебарски израз, 55) лако испарљива течност, 57) уред, канцеларија, 58) вештачка кожа, 60) име Карењине, 62) језеро у Северној Америци, 64) хемијски знак за сребро, 66) подземни свет (мит.).

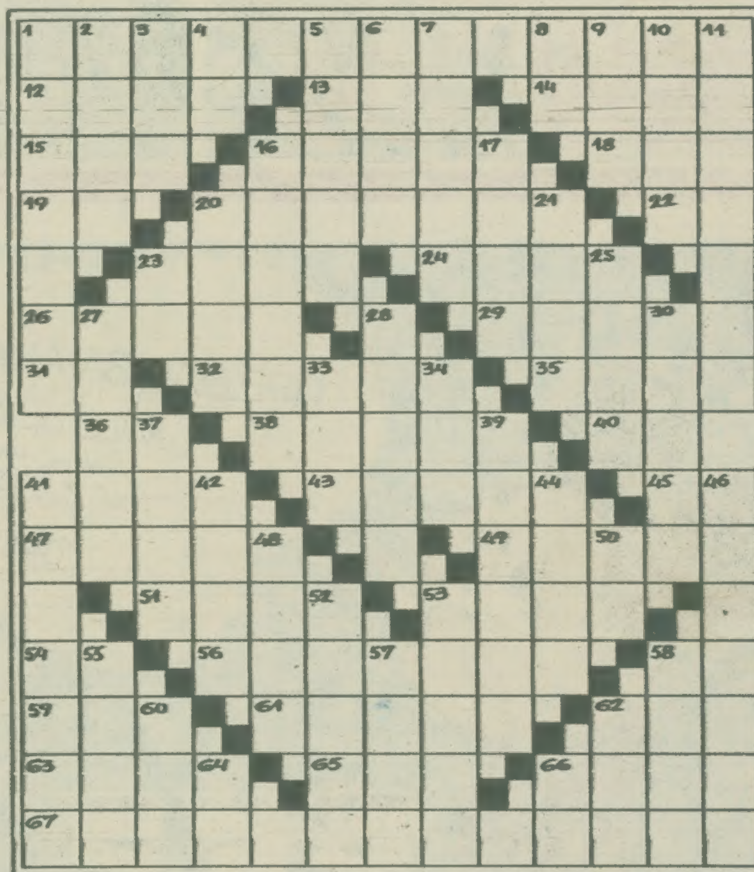

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Прирез, 7) акција, 13) лавина, 14) Свилар, 15) атом, 16) орт, 18) Попа, н, н, 19) Илири, к, л, 21) И(во) Т(ијардовић), 23) притока, 24) Си, 25) нога, 27) „Нана", 28) виц, 29) арома, 31) Мо, 32) века, 33) дуго, 35) Мљет, 37) Ирак, 39) н. с., 41) трака, 44) сир, 45) вето, 47) Арам, 48) тх, 49) карабин, 51) се, р, м, 53) тањир, г, р, 55) Алек, 58) Тел, 59) Тати, 61) гориво, 63) аматер, 66) Синик, о.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Уредници: Крinkо Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихано Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишње 220,00 дин, полугодишње 110,00 дин, тромесечно 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишње 440,00 дин, полугодишње 220,00 дин, тромесечно 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—, Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-431, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласно одељење: Македонска 35/II, тел. 322-211. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПЛУТОН
by Walt Disney
ГРААВ
ВАУУ
ВАУУ
ПЛУТОНЕ! ПЛУТОНЕ!
СМЕСТА ДА СИ СИ ВРАТИО!
ГЛУПАНЕ ГЛУПИ! ЗАР ТИ НИЈЕ ЈАСНО ДА ГЛАВУ МОЖЕШ ТА-КО ДА ИЗГУБИШ! ДА СЕ НИСИ МАКО ИЗ ДВОРИШТА!
ТРАС!

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавничe,

СИГУРНОСНО СТАКЛО

Интересује ме које се стакло употребљава на авионским кабинама и прозорима.

Тања Муратовић, Бар

Француски проналазач Бенедиктис направио је 1909. године стакло од три слоја које се састојало од две стаклене плоче прилепљене на слој целулоида између њих. Оно је употребљено као ветробран на првим аутомобилима, јер се приликом удеса није ломило на комаде већ је остајало прилепљено на целулоиду. На истом принципу израђени су и ветробрани модерних авиона, дебели око 35 мм. Састоје се из девет слојева стакла између којих се налазе пластичне масе. На тај начин, оно је много отпорније од обичног стакла, у стању је да издржи огромне притиске, није крто и пружа велику сигурност.

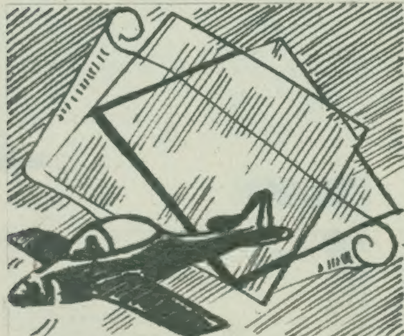

ПРЕ ТОЧКА

Да ли можеш да ми кажеш откад постоје смучке?

Ана Зарић, Београд

Смучке спадају у најстарије људске изуме. По зидовима праисторијских пећина налазе се цртежи који приказују људе на смучкама што значи да су оне вероватно најстарије средство којим се човек служио да би себи олакшао кретање, старије и од точка. Ти наши прадавни преци су се на

смучкама чак и утркивали, па се смучање поред бацања камена, буздована и копља може сматрати као један од најстаријих спортова. Разуме се, те древне смучке нису биле као данашње. Биле су много краће, а некад повијене тако да је човек приликом кретања право покрете као кад се дете љуља на дрвеном коњу-љуљашци. Смучке су, исто тако, биле доста широке. Прва велика смучарска такмичења почела су да се одржавају тек у прошлом веку, у Норвешкој.

СВЕМОЋНИ ПЕРИСКОП

Желео бих да сазнам у које све сврхе служе подморнички перископи?

Мирослав Ристић, Крагујевац

Подморнички перископи служе за осматрање хоризонта или неба из зароњене подморнице. Према томе у које се сврхе употребљавају деле се на **навигацијски** (служи за мерење висина небеских тела), **нападни** (с машинама), **ноћни** (велике јачине светла), **телеметријски** (за мерење даљина), **стереоскопски** (за обично и стереоскопско фотографисање) и **радарски** (с уграђеном антеном за мерење даљина при слабој видљивости или ноћној светлости).

РЕЧИ И СЛИКЕ ОД — ДРВЕТА

Чуо сам негдје ријеч „ксилографија“ али не знам шта она значи.

Давор Јухас, Сплит

Ксилографија је најстарија штампарска техника. Реч је грчког порекла, састављена од ксилон-дрво и графеин-писати. На дрвеним плочицама резбарен је цртеж и краћи текст, па се плочица онда премазивала бојом и отискивала на папир или други материјал. Наравно, оно што се урезивало на плочицу морало је бити обрнуто како би отисак могао правилно да се чита. И касније, када је Гутенберг изумео штампарију, ксилографија се користила да би се текст илустровао.

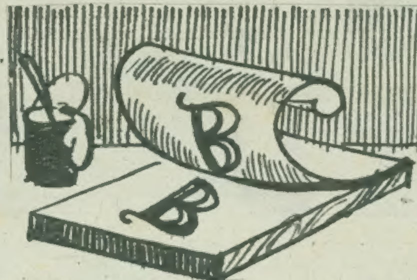

ПРВИ ПАРОБРОД НА ЈАДРАНУ

Знаш ли када је први пароброд запловио Јадранским морем.

Милена Остојић, Београд

Јадранским морем 2. новембра 1818. године запловио је први пароброд. Био је то мали дрвени бродић „Каролина“, власништво Дона Алена. Труп брода сагређен је у Трсту а мотор наручен из Енглеске.

Прво путовање „Каролина“ је извршила по Тршћанском заливу са малим бројем званица јер је велики број позваних више волео да посматра пловидбу са безбедног пристаништа. На другом пробном путовању, 2. децембра исте године, са много већим бројем путника за два сата превалио је 18 миља. Био је то почетак ере паробродства на Јадрану.

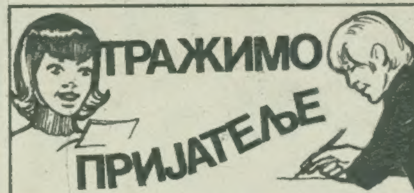

Хоћу да се дописујем са југословенским друговима. Волим спорт и музику. УССР 310120, г. Кхарков—120,005 м/р, ул. Тимуровцев 38а кв. 44 Чиков Сергеј

• • •

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из Југославије. Имам 15 година и волим музику и спорт. Скупљам маркице са писама а навијам за „Црвену звезду“. Марија Доротар, 25.230 Кула, Ђуре Стругара 47

Желио бих да се дописујем са дјевојкама из Совјетског Савеза. Ко има неку адресу нека ми се одмах јави Мидхат Бркић, Сарајевска 18, Тешањ

• • •

Молила бих све који знају адресу неког немачког часописа да ми јаве на адресу: Марија Холоши, Браће Татића, 133, 23300 Кикинда

WALT DISNEY
МИКИ

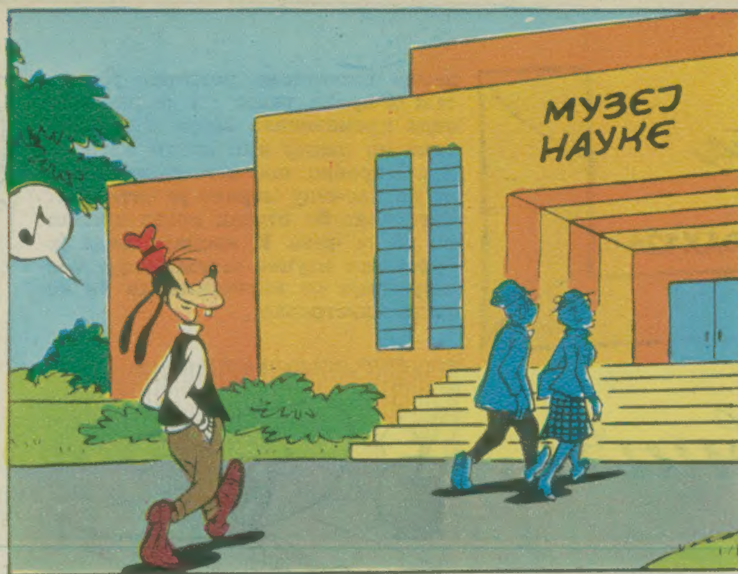
МУЗЕЈ НАУКЕ

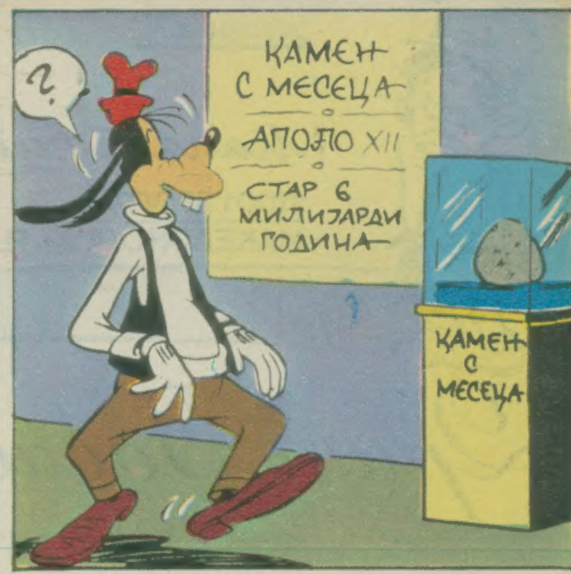
?
КАМЕН С МЕСЕЦА
АПОЛО XII
СТАР 6 МИЛИЈАРДИ ГОДИНА
КАМЕН С МЕСЕЦА

МУЗЕЈ НАУКЕ
КОСМОНАУТСКО ОДЕЛО
КАМЕН С МЕСЕЦА
АПОЛО XII
СТАР 6 МИЛИЈАРДИ ГОДИНА
КАМЕН С МЕСЕЦА

КАМЕН С МЕСЕЦА

Copyright © 1976
Walt Disney Productions
World Rights Reserved
КАМЕН С МЕСЕЦА

КАМЕН С МЕСЕЦА

ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК
КАМЕН С МЕСЕЦА

НАУКЕ
?
!

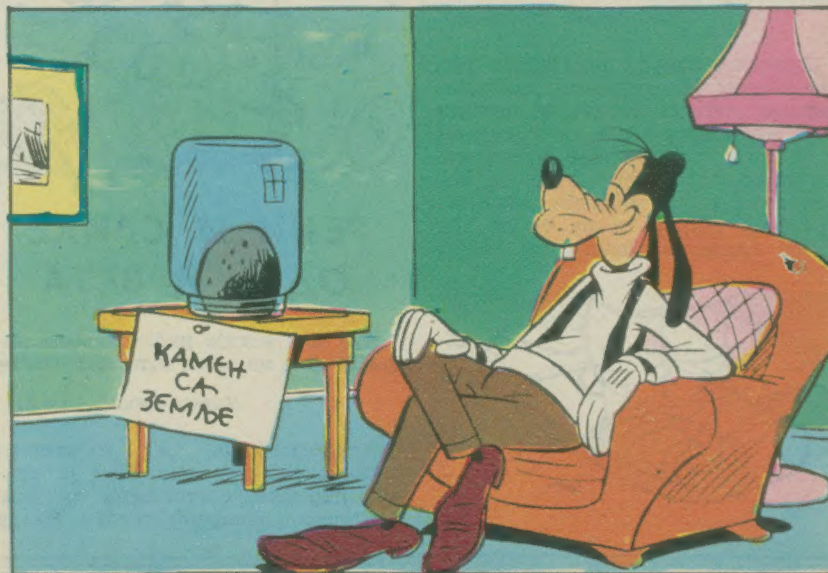
КАМЕН СА ЗЕМЉЕ